

Jaarstukken 2019

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

Registratienummer
19.2834346

Datum
10 juni 2020

Versie
v1.0

Status
Definitief

Afdeling
Financiën, Control & Belastingen

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Terugblik op hoofdlijnen	5
1.2 Duurzaamheid	8
1.3 Leeswijzer	10
1.4 Exploitatie en investeringen	13
Deel 1 – Effecten in detail	17
2 Waterveiligheid	18
3 Wateroverlast beperken	28
4 Watertekort voorkomen	38
5 Gezond water	44
6 Schoon water	48
7 Veilige (vaar)wegen	59
8 Crisisbeheersing	64
9 Bestuur en Organisatie	67
Deel 2 – Verplichte paragrafen	81
10 Ontwikkelingen in het begrotingsjaar 2019	82
11 Incidentele baten en lasten 2019	83
12 Onttrekkingen aan overige bestemmingsreserves en voorzieningen	84
13 Waterschapsbelastingen	85
14 Weerstandscapaciteit en risicomanagement	88
15 Financiering	90
16 Verbonden partijen	95
17 Bedrijfsvoering	102
18 Aanbevelingen	104
Deel 3 – Jaarrekening	107

19	Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	108
20	Balans	111
20.1	Balans per ultimo boekjaar	111
20.2	Toelichting op de balans per ultimo boekjaar	112
21	Exploitatie	125
21.1	Exploitatierkening naar effect	125
21.2	Toelichting begrotingsafwijkingen	125
21.3	Toelichting op de exploitatierkening naar effect	128
22	Exploitatie naar kostendragers	129
23	Exploitatierkening naar kosten- en opbrengstsoorten	131
23.2	Toelichting op de exploitatierkening naar kosten- en opbrengstsoorten	132
24	Vermelding topinkomens	134
25	Gebeurtenissen na balansdatum	135
26	Controleverklaring	136
	Bijlagen	140
1	Afkortingen en betekenissen	141
2	Samenstelling bestuur	143

1. Inleiding

Voor u liggen de jaarstukken 2019 van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK). In de jaarstukken leggen wij verantwoording af over het door ons gevoerde beleid en de uitgevoerde activiteiten.

In 2019 vonden de waterschapsverkiezingen plaats. Het nieuwe bestuur heeft het Collegeprogramma 2019-2023 'Samen werken aan de toekomst' opgesteld.

In het najaar viel meer neerslag dan voorgaand jaar. De overvloedige regenval heeft direct effect op onze taakuitoefening. De gemalen in het watersysteem hebben meer water weggepompt en de rwzi's hebben meer regenwater verwerkt. Ook ontstond een scheur in de weg op de Westerdijk in Hoorn, waarna een deel van de dijk licht vervormde. Hiervoor is de crisisbeheersingsorganisatie ingezet en is de dijk gestabiliseerd.

Het beheer en onderhoud van onze bedrijfsmiddelen houden we op niveau en is de basis voor het vervullen van onze taken. We doen dit risicogestuurd, waarbij we continu zoeken naar de optimale verhouding tussen prijs en prestatie. Door de Omgevingswet, de zorgplicht en de Wet open overheid wordt meer van ons verwacht, ook in het reguliere werk. Deze veranderingen zijn een aanjager om kwaliteitsverbetering door te voeren. Dit zien we vooral op het vlak van informatievoorziening. Procesautomatisering is een van de vernieuwingen die over de volle breedte van onze taken bijdraagt aan kwaliteitsverbetering. Het zorgt voor efficiëntie in processen en levert een grote hoeveelheid data op, die wordt ingezet voor verdere analyse, verbetering en verantwoording.

De eisen die de omgeving aan ons stelt blijven toenemen. Zo neemt de vraag naar advisering over plannen van derden toe en hetzelfde geldt voor het aantal vergunningaanvragen. Ook zijn we betrokken bij vraagstukken rond klimaatadaptatie en duurzaamheidsvraagstukken die onder andere voortkomen uit het Klimaatakkoord en de Regionale Energiestrategie (RES). We blijven inzetten op de voortvarende uitvoering van ons Klimaat- en Energieprogramma (KEP). Veiligheid speelt een grote rol in het uitvoeren van ons werk. Dit betreft informatieveiligheid, arboveiligheid en sociale veiligheid. We merken dat in de samenleving de tolerantie voor onveilige situaties afneemt. We zijn steeds alerter om incidenten te voorkomen.

De inspanningen die geleverd worden om het beheer en onderhoud op orde te houden, de bovengenoemde thema's en de ambities uit het Collegeprogramma 2019-2023 vragen veel van de organisatie. De grenzen van de middelen en de personele capaciteit zijn bereikt. We zien dat niet al onze ambities meer kunnen worden gerealiseerd binnen de gestelde tijd en moeten daarom steeds vaker prioriteren. Het plan van aanpak om de uitstoot van methaan en lachgas te reduceren is niet opgesteld en de renovatie van de rwzi's Wieringen en Wieringermeer is in de tijd verschoven. Voor het actief meedraaien in de gebiedsprocessen zoals RES, ruimtelijke adaptatie, omgevingsvisies en plannen van derden is onvoldoende capaciteit beschikbaar. We kunnen niet altijd snel en adequaat antwoord geven op vragen uit de omgeving.

De geplande investeringswerken zijn nagenoeg allemaal uitgevoerd, wat zichtbaar is in de bijna volledige besteding van het begrote investeringsvolume van € 28,7 miljoen. Bij de aanbesteding van grote werken merken we de veranderingen in de markt. Op specifieke onderdelen is de markt schaars, voor de bouw of renovatie van zuiveringen en gemalen zijn weinig marktpartijen beschikbaar. Mede hierdoor komen inschrijvingen boven het plafondbedrag uit en hebben we minder inschrijvingen waardoor stagnatie ontstaat. De moeizame aanbestedingen van gemaal De Poel, gemaal Monnickendam en de werf op Texel zijn hier voorbeelden van.

Het jaar is afgesloten met een resultaat gelijk aan de herziene begroting. Binnen dit resultaat zien we verschuivingen tussen kosten en opbrengsten. We hebben een hogere opbrengst van de waterschapsbelastingen van € 1,4 miljoen en de dotatie van de voorziening baggeren is met € 1,0 miljoen verlaagd. Daartegenover zijn de energiekosten € 2,7 miljoen hoger. Dit laat onverlet dat de reguliere begrotingsposten vrijwel allemaal onder druk staan. In deze jaarstukken presenteren we het overzicht van de resultaten die we hebben behaald en de uitgaven die daarvoor nodig waren.

Foto: Scheurvorming Westerdijk Hoorn

1.1 Terugblik op hoofdlijnen

We hebben in de begroting 38 prestaties benoemd. Hiervan lopen 32 volgens planning, vijf lopen achter op de jaarplanning en één wordt niet gehaald.

Waterveiligheid

De projecten binnen het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) lopen grotendeels conform planning. Vier projecten uit het HWBP-2-programma zijn afgerond: Prins Hendrikzanddijk, Waddenzeedijk Texel, Zeedijk 't Horntje en Hoogwaterkering Den Oever. De Raad van State heeft twee verzoeken voor een voorlopige voorziening afgewezen waarna de Alliantie Markermeerdijken is gestart met het uitvoeren van voorbereidende omkeerbare werkzaamheden. De bodemprocedure heeft een vertragend effect op de realisatiefase van de Markermeerdijken. Zolang de Raad van State geen uitspraak doet kunnen we niet starten met de onomkeerbare werkzaamheden. Het langer uitblijven van een uitspraak werkt kostenverhogend en de einddatum van de realisatie verschuift. De versterking van de Markermeerdijk bij Durgerdam is in voorbereiding.

Het programma VBK heeft 26 km kade verbeterd.

We hebben twee primaire dijktrajecten, 123 km regionale keringen en 168 kunstwerken beoordeeld. De veiligheidsrapportage is een vast onderdeel van onze werkprocessen geworden en we hebben de Visie op Waterveiligheid vastgesteld.

Wateroverlast beperken

In het kader van ruimtelijke adaptatie zijn de eerste risicogesprekken gevoerd in de prioritaire gebieden Koegras, Heerhugowaard, Groot Limmerpolder en Westzaan. Om deze gesprekken te ondersteunen, hebben we integrale gebiedsgerichte agenda's opgesteld.

Alle gemeenten in ons beheergebied hebben een klimaatstresstest uitgevoerd om de kwetsbaarheden voor klimaatverandering in beeld te brengen. Onze Klimaatatlas is hierbij gebruikt als informatiebron.

Met de watersysteemstudie geven we invulling aan het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie. Deze is voor circa 80% van ons beheergebied afgerond en we zijn gestart met het oplossen van de eerste knelpunten.

De vergunning voor het op orde brengen van de laatste polder van ons Wateropgave-programma, Oosterlanderkoog, ligt ter inzage.

Om het energieverbruik van polder- en boezemgemalen te beperken, is de pilot Slim Malen uitgevoerd. De uitkomsten testen we met een praktijkproef bij Gemaal Leemans. De renovatie van de gemalen Geestmerambacht, Westerkogge en Lely is afgerond. De voorbereiding voor de renovatie van gemaal Pieter Engel is gestart en de aanbestedingen van de gemalen De Poel en Monnickendam zijn gegund.

We hebben de overname van het stedelijk water van de gemeente Hollands Kroon voorbereid en de overname vindt plaats op 1 januari 2020. We zijn het overnametraject gestart met de gemeenten Drechterland en Enkhuizen.

De poly- en perfluoralkylstof (PFAS) problematiek heeft geen invloed gehad op het baggeren omdat de baggerdepots in ons eigen beheer zijn en de gemeten gehalten in de grond onder de provinciale norm liggen.

Het peilbesluit Schagerkogge is vastgesteld en de peilbesluiten Vaarroute Midwoud-Oost, Beetskoog Midden/Oost en Waterweide zijn partieel herzien.

Watertekort voorkomen

We hebben met agrariërs de zoutgehalten in het grondwater gemeten en geanalyseerd. Hierdoor hebben we meer inzicht gekregen in de verzilting. Dit hebben we verwerkt in onze grondwaterkaarten en onder de aandacht gebracht bij gemeenten. Daarnaast hebben we voorlichting gegeven aan agrariërs over de anti-verziltings- en zoetwatermaatregelen die zij zelf kunnen nemen.

De landelijke verdringingsreeks is vertaald naar het Calamiteitendraaiboek Droogte Watersystemen. Hierin zijn de inzichten van de droogte in 2018 meegenomen.

We zijn betrokken bij de landelijke aanpak van de uitstoot van broeikasgassen uit veenweiden en de relatie met waterterkort. We dragen bij aan onderzoeken, praktijkproeven en het vormgeven van een gebiedsgerichte aanpak.

Met het waterleidingbedrijf PWN en provincie Noord-Holland zijn we het Zoet Zout Knooppunt gestart. Hiermee werken we landelijk met onder andere RWS Water, Verkeer en Leefomgeving/Deltaprogramma zoetwater en bevorderen we kennis, bewustwording en handelingsperspectief in de regio.

Gezond water

Om de doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) te behalen, hebben we externe partijen zoals de agrarische sector nodig. Via het Landbouwportaal kunnen agrarische bedrijven subsidie aanvragen voor bovenwettelijke maatregelen die bijdragen aan het watersysteem. De beschikbare middelen zijn volledig benut en de doelstellingen van 2021 zijn vrijwel gerealiseerd.

De watersysteemanalyses zijn afgerond; besluitvorming over het concept-maatregelenpakket voor de waterkwaliteitsdoelen in 2027 vindt plaats in 2020.

We hebben vijf vismigratieknelpunten opgelost en ruim 26 km natuurvriendelijke oevers aangelegd. De conceptnota Visbeleid is opgestart en de bestuurlijk besluitvorming vindt in 2020 plaats. We liggen op schema voor het realiseren van de totale 104 km natuurvriendelijke oevers in 2021.

We hebben invulling gegeven aan burgerparticipatie door de natuurvriendelijke oevers te monitoren met circa 80 vrijwilligers en we hebben het zoutmeten door agrariërs een vervolg gegeven.

Schoon water

We hebben ongeveer 103 miljoen m³ afvalwater getransporteerd en gezuiverd.

De slibverwerking heeft vrijwel het hele jaar onder druk gestaan. Door het wegvallen van de Duitse afzetmarkt en de problemen bij het Afval Energie Bedrijf in Amsterdam is sprake van een landelijke ondercapaciteit van 10%. Bijna alle waterschappen en eindverwerkers hebben problemen ervaren met de afzet van het ontwaterde slib en het gedroogde slib. Onze slibdrooginstallatie (SDI) sluit op termijn en we willen het gebruik van aardgas voor het drogen van slib beëindigen. Om in de toekomst het slib te kunnen drogen met restwarmte bij HVC zijn we voornemens het aandeelhouderschap van HVC uit te breiden en om te zetten in een aandeelhouderschap B. Het meerjarige programma groot onderhoud van de rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's) is gestart en we hebben het benodigde preventieonderhoud uitgevoerd. De procesautomatisering is een cruciaal onderdeel voor de sturing van het proces. Bij de rwzi Heiloo is deze vervangen.

We hebben ingezet op verschillende pilotprojecten. Deze zijn gericht op schoner water, het terugwinnen van grondstoffen en de verwijdering van microverontreinigingen en -plastics. Voor de aanpak van microverontreinigingen hebben we drie scenario's uitgewerkt.

Op vijf rwzi-terreinen zijn zonneparken in gebruik genomen.

De gezamenlijke waterketendoelen uit het Bestuursakkoord Water (BAW) voor het verminderen van de kwetsbaarheid, het verbeteren van de kwaliteit en het beperken van de verwachte kostenstijging zijn behaald.

Veilige (vaar)wegen

De wegenoverdracht aan de gemeente Hollands Kroon vindt plaats op 1 januari 2020.

Alle gemeenten waar we de wegen buiten de bebouwde kom beheren, hebben de intentie-overeenkomsten getekend. Zolang we nog wegen beheren doen we dit conform het vigerende beleid.

Met de provincie hebben we het contract inzake de vaarwegbeheertaak geëvalueerd en verlengd.

Crisisbeheersing

In het najaar viel relatief veel neerslag in het gehele beheergebied waardoor op verschillende locaties wateroverlast ontstond. De crisisbeheersingsorganisatie (CBO) is drie weken opgeschaald geweest vanwege scheurvorming in het asfalt van de Westerdijk bij Hoorn.

We hebben een analyse gemaakt van de niet-traditionele risico's om voorbereid te zijn op drie scenario's: langdurige stroomuitval, verstoring ICT door ransomware en uitval van personeel door een grieppandemie.

Bestuur en Organisatie

De waterschapsverkiezingen hebben plaatsgevonden. De landelijke opkomstbevorderende verkiezingscampagne is regionaal ingevuld en de opkomst bij ons was hoger dan het landelijk gemiddelde. Het nieuwe bestuur is geïnstalleerd en heeft een inwerkprogramma doorlopen. De waterschapsbelastingen zijn voor eind mei opgelegd. De belastingopbrengst is € 1,4 miljoen hoger dan begroot, voornamelijk door hogere opbrengsten als gevolg van de definitieve aanslagen voor bedrijven.

Op het gebied van informatiebeveiliging zijn vanuit de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) verschillende acties uitgevoerd. Aan alle medewerkers is een e-learning programma aangeboden en zowel de apparatuur als de software zijn actueel gehouden om de kwetsbaarheid voor aanvallen te beperken.

Het nieuwe financiële systeem is conform planning geïmplementeerd.

Het Waterinnovatiefonds heeft twee leningen verstrekt aan bedrijven voor in totaal € 0,4 miljoen voor de doorontwikkeling van innovaties.

De Quotumwet stimuleert goed werkgeverschap voor medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt. We hebben voldaan aan de doelstellingen uit deze wet. In ons wervings- en selectieproces is geïnvesteerd in een meer op maat gemaakte aanpak. Ook hebben we deelgenomen aan zeven internationale samenwerkingsprojecten.

De uitwerking van het plan van aanpak voor de invoering van de Omgevingswet is begonnen. Het verhaal van ons werk in verleden, heden en toekomst is verteld op ruim dertig bijeenkomsten en locaties.

We hebben educatie-inspanningen geleverd met gastlessen op scholen en het bezoekerscentrum Zand tegen Zee. Hiermee hebben we 2.265 leerlingen en circa 18.000 bezoekers bereikt.

Klimaat- en energieprogramma

De uitvoering van het KEP is opgepakt door zonnepanelen op de rwzi-terreinen te plaatsen en de mogelijkheden van windenergie te verkennen. We zijn gecertificeerd voor de CO₂-prestatieladder. Dit stimuleert het sturen op CO₂-reductie.

1.2 Duurzaamheid

Naast de ambitie om energieneutraal te zijn, streven we ook naar een toekomstbestendige en duurzame organisatie. In deze paragraaf geven we weer hoe we invulling geven aan deze ambities.

Milieu en klimaat

Klimaat- en energieprogramma

Om in 2020 minimaal 40% energieneutraal te zijn en in 2025 100% CO₂- en energieneutraal heeft het bestuur in 2017 ingestemd met maatregelen en bijbehorende financiering in het KEP. De uitvoering van dit programma is door de organisatie opgepakt en dit jaar hebben verschillende acties plaatsgevonden.

Eind 2018 is een nieuw inkoopcontract afgesloten voor groene Europese windenergie. Dit is een contract voor de inkoop van elektriciteit met een Garantie van Oorsprong (GvO) van Europese windmolens. Deze elektriciteit voldoet aan de groene uitgangspunten van het KEP.

We hebben de mogelijkheden van windenergie verkend, zonnepanelen op de rwzi-terreinen geplaatst en ons wagenpark verder vergroend met elektrische auto's. We zijn gecertificeerd voor de CO₂-prestatieladder. Dit stimuleert het sturen op CO₂-reductie.

De laatste werkzaamheden aan de Energiefabriek Zaandam-Oost worden begin 2020 afgerond. We kunnen hier meer van het slibvolume vergisten. Met het vergisten van slib komt (bio)gas vrij en hiermee kunnen we auto's laten rijden of stroom opwekken die weer gebruikt kan worden voor de rwzi's.

Eind 2018 hebben we besloten om de SDI op termijn te sluiten en de route 'slibdrogen met restwarmte bij HVC' verder uit te werken. Hierdoor zijn we voornemens het aandeelhouderschap van HVC uit te breiden en om te zetten in een aandeelhouderschap B. Met dit besluit wordt een belangrijke stap gezet om ons gasverbruik met circa 15 miljoen m³ te verlagen.

Vanuit het project Aquafarm is een brede beleidsverkenning opgesteld. Deze nemen we op in het plan van aanpak om de uitstoot van methaan en lachgas te reduceren.

Op laboratoriumschaal zijn testen gedaan met het superkritisch vergassen van zuiverings-slib van de rwzi Alkmaar. Het afvalwater dat overblijft na het superkritisch vergassen blijkt een ingewikkeld residu te zijn. Bij de verdere ontwikkeling van het superkritisch vergassen brengen wij onze kennis over afvalwaterbehandelingen in.

We zijn aandeelhouder geworden van AquaMinerals voor het op de markt brengen van grondstoffen uit afvalwater.

Biodiversiteit

Vanuit de brede kijk en onze voorbeeldfunctie besteden we aandacht aan biodiversiteit. We hebben onder andere gewerkt aan:

- de aanleg van natuurvriendelijke oevers;
- het verbeteren van de waterkwaliteit en ecologie met ons programma voor de KRW;
- ecologisch maaibeheer zoals sinusmaaien;
- aanleg bloemrijke dijken;
- onderhouden van vismigratieknelpunten en het aanleggen van vispassages;
- het stimuleren van teeltvrije en spuitvrije zones;
- bij-vriendelijke zones op rwzi terreinen (BIJzondere zuiveringen);
- de inzet van bodemcoaches vanuit het Landbouwportaal om een betere bodemgesteldheid in de landbouw te stimuleren.

Daarnaast heeft ambtelijk een vijfdaags procesinnovatie-experiment met mensen uit verschillende organisaties plaatsgevonden, om te zoeken naar een andere aanpak om complexe onderwerpen in samenwerking met andere partijen uit te werken. Hierin stond de toekomstverkenning op het onderwerp biodiversiteit centraal. De inbreng wordt meegenomen in het visie-ontwikkeltraject van het bestuur in 2020.

Terugwinnen van grondstoffen en duurzame energieopwekking

We winnen diverse grondstoffen terug en maken gebruik van duurzame energieopwekking. Hieronder worden de resultaten over 2018 en 2019 weergegeven.

Terugwinning van grondstoffen	2018	2019
Struviet (in kiloton)	180	300
Cellulose (in kiloton)	1900	1500

Duurzame energieopwekking	2018	2019
Biogas (m ³) nuttig ingezet	2.147	1.744
Groen gas (m ³)	827	1.003
Zonne-energie (in 1000 kWh)	455	1192
Slibgranulaat (ton droge stof)	16.823	17.863
Percentage van totaal	28,1%	26,9%

We zien een afname van het totaalpercentage duurzame energie ondanks de installatie van een groot aantal zonnepanelen. Enerzijds verbruiken we meer energie in ons zuiveringsproces door de groei in het aantal huishoudens en bedrijven. Anderzijds hebben onze biogasinstallaties op de rwzi's Alkmaar en Zaandam-Oost stilgelegen vanwege de renovatie en de ombouw naar een energie-fabriek.

Maatschappelijk verantwoorde overheid

Door maatschappelijk verantwoord in te kopen (MVI) dragen we bij aan het halen van de doelstellingen op het gebied van de maatschappelijk verantwoorde overheid. Door de inzet van de 'MVI-zelfevaluatie tool' maken wij onze prestaties op het gebied van duurzaam inkopen inzichtelijk. Van alle aanbestedingen hebben we met de tool vastgelegd in hoeverre thema's rondom MVI zijn opgenomen.

Om social return te bevorderen hebben we een algemene 'Prestatieladder Socialer Ondernemen' ingevoerd. Dit is een gunningscriterium voor alle opdrachten die niet op laagste prijs worden aanbesteed met een uitvoeringsduur van tenminste 12 maanden. Sinds de invoering van de prestatieladder is dit thema in 11% van onze aanbestedingen toegepast. Dit betekent dat deze ondernemingen binnen één jaar na de gunning van de opdracht daadwerkelijk aantoonbare

prestaties leveren met het bevorderen van arbeidsparticipatie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Bij het werven en behouden van medewerkers achten wij de aantrekkelijkheid als vooruitstrevende overheidsorganisatie en werkgever van belang. We voelen maatschappelijke verantwoordelijkheid om deelname aan het arbeidsproces voor iedereen te stimuleren, ook voor degenen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De doelstelling uit de Quotumwet voor het aantal participatiebanen was 23,6 banen. We hebben hieraan voldaan met de realisatie van 24 participatiebanen.

Foto: Zonnepark Eversteoog op Texel

1.3 Leeswijzer

De jaarstukken zijn opgebouwd uit het jaarverslag (deel 1 en 2) en de jaarrekening (deel 3). Deel 1 (hoofdstukken 2 tot en met 9) is opgebouwd rond de effecten Waterveiligheid, Wateroverlast beperken, Watertekort voorkomen, Gezond water, Schoon water, Veilige (vaar)wegen, Crisisbeheersing en Bestuur en organisatie. We geven aan wat we hebben gedaan om de beoogde effecten te bereiken en hoe we onze taak in de samenleving hebben opgepakt en uitgevoerd. Deze hoofdstukken hebben een vaste indeling, waarbij we aansluiten bij de begroting. Bij een aantal effecten wordt toelichting gegeven op bouwstenen uit het Waterprogramma 2016-2021. Dit betreffen bouwstenen waar HHNK een bijdrage aan levert. Deel 2 (hoofdstukken 10 tot en met 18) bevat de wettelijk verplichte paragrafen. Deel 3 (hoofdstukken 19 tot en met 26) bevat de jaarrekening inclusief de controleverklaring van onze accountant. In dit deel verantwoorden we onze financiële positie. In de bijlagen staan de overzichten die niet wettelijk zijn voorgeschreven.

Smileys

Om de gewenste resultaten te behalen leveren we prestaties. Die zijn aangegeven in de Begroting 2019. We hebben smileys gebruikt om in de loop van het begrotingsjaar in management- en concernrapportages de voortgang in beeld te brengen.

In deel 1 zijn per prestatie de smileys op de volgende manier aangegeven:

- Deze prestatie loopt qua inhoud en middelen volgens jaarplanning.
- Deze prestatie loopt wat betreft inhoud en middelen achter op de *jaarplanning*. We verwachten de geconstateerde afwijking op te lossen binnen de *totale* planning.
- Deze prestatie loopt niet goed of uit de planning. We verwachten dit niet meer op te lossen binnen de totale planning.

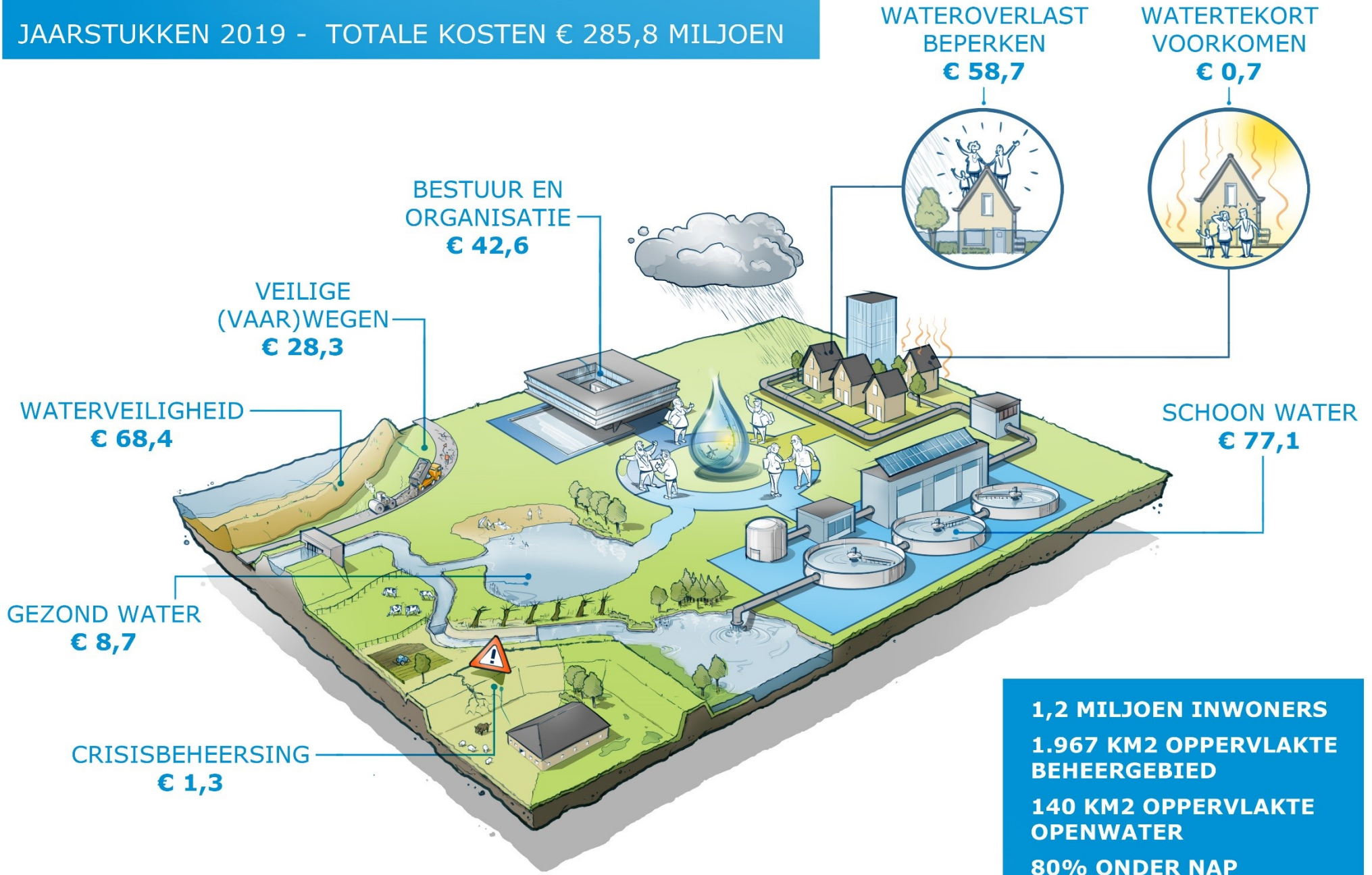
Financiële overzichten

In deze jaarstukken gaan we in op de financiële verschillen tussen de begroting en de realisatie. We vergelijken de realisatie met de herziene begroting. Dit betekent inclusief de twee goedgekeurde begrotingswijzigingen. In hoofdstuk 21 is deze begrotingswijziging toegelicht. Per hoofdstuk presenteren we twee tabellen: exploitatielasten en investeringsvolumes.

Bij de financiële tabellen is een toelichting opgenomen waarin de relevante afwijkingen tussen begrote en gerealiseerde exploitatielasten en investeringsvolumes zijn verklaard. In de tabellen en teksten kunnen afrondingsverschillen voorkomen.

WAT DOEN WE MET UW BELASTINGGELD?

JAARSTUKKEN 2019 - TOTALE KOSTEN € 285,8 MILJOEN

1.4 Exploitatie en investeringen

Exploitatie naar effect

Ten opzichte van de herziene begroting sluiten we het jaar af met een exploitatieresultaat van € 0 miljoen. De verschuivingen tussen de kosten en opbrengsten ten opzichte van de herziene begroting worden op hoofdlijnen als volgt verklaard.

Exploitatieresultaat	
<i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	
Hogere belastingopbrengst	1,4
Hogere energiekosten	-2,7
Hogere kosten chemicalien	-0,4
Lagere notaris- en taxatiekosten	0,3
Lagere kosten waterschapsverkiezingen	0,5
Lagere dotatie voorziening baggeren	1,0
Overige hogere kosten	-0,1
Exploitatieresultaat	0,0

Voorgesteld wordt om het exploitatieresultaat te onttrekken aan de bestemmingsreserves voor tariefsegregatie.

In onderstaande tabel wordt de exploitatie per effect weergegeven.

Exploitatie		Realisatie 2019	Herziene Begroting 2019	Originele Begroting 2019
<i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>				
Waterveiligheid	Kosten	68,4	70,3	54,1
	Opbrengsten	-26,7	-26,7	-12,6
	Afrondingsverschil	-	-	-
	Netto	41,7	43,6	41,5
Wateroverlast beperken	Kosten	58,7	57,9	57,8
	Opbrengsten	-1,0	-1,1	-0,8
	Netto	57,7	56,8	57,0
Watertekort voorkomen	Kosten	0,7	0,8	0,9
	Opbrengsten	-	-	-
	Netto	0,7	0,8	0,9
Gezond water	Kosten	8,7	8,0	6,3
	Opbrengsten	-	-	-
	Netto	8,7	8,0	6,3
Schoon water	Kosten	77,1	73,8	73,3
	Opbrengsten	-3,2	-2,8	-2,6
	Netto	73,9	71,0	70,7

Exploitatie <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>		Realisatie 2019	Herziene Begroting 2019	Originele Begroting 2019
Veilige (vaar)wegen	Kosten	28,3	29,6	23,3
	Opbrengsten	-10,1	-10,5	-7,6
	Afrondingsverschil	-	-	0,1
	Netto	18,2	19,1	15,8
Crisisbeheersing	Kosten	1,3	1,0	1,0
	Opbrengsten	-	-	-
	Netto	1,3	1,0	1,0
Bestuur en Organisatie	Kosten	42,6	42,8	37,2
	Opbrengsten	-11,4	-11,0	-5,2
	Afrondingsverschil	0,1	-	0,1
	Netto	31,3	31,8	32,1
Totaal kosten		285,8	284,1	254,0
Totaal opbrengsten		-52,4	-52,1	-28,7
Afrondingsverschil		0,1	0,1	-
Totaal netto exclusief reserves en waterschapsbelastingen		233,5	232,1	225,3
Dotaties en onttrekkingen aan bestemmingsreserves voor tariefseglisatie ¹		-6,3	-6,3	-2,8
Waterschapsbelastingen		-227,1	-225,8	-222,5
Afrondingsverschil		-0,1		
Totaal ('+' is nadelig)		-	-	-

In onderstaande tabel zijn de waterschapsbelastingen per taak weergegeven.

Taak <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Realisatie 2019	Herziene Begroting 2019	Originele Begroting 2019
Watersysteem	-132,4	-132,0	-129,9
Zuiveringen	-79,2	-78,1	-77,2
Wegen	-15,6	-15,7	-15,4
Afrondingsverschil	0,1	-	-
Waterschapsbelastingen	-227,1	-225,8	-222,5

¹ Conform de begroting 2019 worden hier alleen de mutaties van de bestemmingsreserves voor tariefseglisatie weergegeven.

Investeringsen

Een belangrijk deel van ons werk bestaat uit het realiseren van investeringswerken. Jaarlijks starten we veel nieuwe projecten en ronden we lopende projecten af. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de investeringsuitgaven en –inkomsten per effect. Het netto-investeringsvolume ligt € 0,2 miljoen lager dan de begroting.

Investeringsen <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>		Realisatie 2019	Herziene Begroting 2019	Originele Begroting 2019
Waterveiligheid	Uitgaven	104,0	174,8	174,8
	Inkomsten	-102,9	-173,5	-173,5
	Afrondingsverschillen	-	0,1	0,1
	Netto	1,1	1,4	1,4
Wateroverlast beperken	Uitgaven	5,5	4,9	4,9
	Inkomsten	-2,5	-2,2	-2,2
	Afrondingsverschillen	-0,1	-	-
	Netto	2,9	2,7	2,7
Watertekort voorkomen	Uitgaven	0,1	0,3	0,3
	Inkomsten	-	-0,1	-0,1
	Afrondingsverschillen	-0,1	-	-
	Netto	-	0,2	0,2
Gezond water	Uitgaven	1,1	1,5	1,5
	Inkomsten	-0,8	-0,8	-0,8
	Afrondingsverschillen	-0,1	-	-
	Netto	0,2	0,7	0,7
Schoon water	Uitgaven	21,3	19,6	19,6
	Inkomsten	-1,2	-1,5	-1,5
	Netto	20,1	18,1	18,1
Veilige (vaar)wegen	Uitgaven	0,3	1,1	1,1
	Inkomsten	-	-	-
	Netto	0,3	1,1	1,1
Bestuur en Organisatie	Uitgaven	3,7	4,6	4,6
	Inkomsten	-	-	-
	Netto	3,7	4,6	4,6
Totaal uitgaven investeringen		136,0	206,8	206,8
Totaal inkomsten investeringen		-107,5	-178,0	-178,0
<i>Afrondingsverschillen</i>		-	-0,1	-0,1
Totaal netto investeringen		28,5	28,7	28,7

Waterveiligheid

Twee verzoeken voor een voorlopige voorziening zijn door de rechter afgewezen waardoor de Alliantie Markermeerdijken (AMMD) is gestart met het uitvoeren van omkeerbare werkzaamheden. De bodemprocedure heeft een vertragend effect op de realisatiefase van de Markermeerdijken, omdat de onomkeerbare werkzaamheden niet mogen plaatsvinden zolang de Raad van State geen

uitspraak doet. We hebben nog geen uitgaven gedaan voor de uitvoering en hierdoor is het investeringsvolume naar beneden bijgesteld. Daarnaast zijn bij het project Prins Hendrikzanddijk in 2018 werkzaamheden uitgevoerd die voor 2019 gepland stonden.

Hierdoor zijn zowel de bruto-uitgaven als -inkomsten bijgesteld met € 70,8 miljoen lagere uitgaven en € 70,5 miljoen lagere inkomsten.

Wateroverlast beperken

De voorbereiding en uitvoering van de verbeteringsprojecten van de Wateropgave duren langer dan voorzien. Het huidige plan van het project Drieban wordt naar beneden bijgesteld. Dit zorgt voor € 0,5 miljoen lagere investeringsuitgaven. Voor gemaal Beetskoog hebben we € 0,3 miljoen hogere subsidie-inkosten.

Gezond Water

We hebben in totaal 26 km natuurvriendelijke oevers gerealiseerd. De investeringsuitgaven zijn € 0,5 miljoen lager dan begroot omdat een gedeelte van de werkzaamheden is uitgevoerd door de provincie.

Schoon Water

De bouw van de Energiefabriek Zaandam is voorspoedig verlopen. Hierdoor zijn investeringsuitgaven voor € 0,8 miljoen verschoven van 2020 naar 2019. De uitgaven voor de rwzi Alkmaar zijn € 2,2 miljoen hoger. Enerzijds zijn uitgaven doorgeschoven vanuit 2018 en anderzijds zijn uitgaven verschoven van 2020 naar 2019.

De werkzaamheden aan de zuiveringskring Beemster zijn vertraagd doordat het werk in de vorm van een partnership wordt aanbesteed, zodat de aannemer in het voortraject wordt meegenomen. Hierdoor zijn de investeringsuitgaven € 0,3 miljoen lager.

De aanbesteding voor de bouw van de proevenloods loopt nog en schuift door naar 2020. Hierdoor zijn de uitgaven € 0,3 miljoen lager.

De plannen voor de vernieuwing van de rwzi's Wieringen en Wieringermeer zijn doorgeschoven door herprioritering. Hierdoor zijn de investeringsuitgaven € 0,3 miljoen lager.

De bijdrage van de gemeente Hoorn voor de verwijdering van een rioolpersgemaal is € 0,1 miljoen lager dan verwacht doordat deze deels doorschuift naar 2020.

Veilige (vaar)wegen

De investeringsuitgaven liggen € 0,8 miljoen lager doordat de vervanging van de Kwadijkerbrug een jaar is uitgesteld en de vervanging van de Engewormerbrug is vertraagd. De aannemer is gestart met de voorbereidende werkzaamheden voor de Engewormerbrug.

Bestuur en Organisatie

De uitgaven voor de werf op Texel liggen € 0,2 miljoen lager. De aanbesteding is gestart en de werkzaamheden vinden voornamelijk plaats in 2020. Vanwege een onderzoek naar de effectiviteit van de huisvesting voor Waterproef liggen de investeringsuitgaven € 0,3 miljoen lager.

De levering van groot materieel vindt plaats in 2020. Hierdoor zijn de uitgaven € 0,2 miljoen lager. Het restant wordt veroorzaakt door diverse overige posten.

Deel 1 – Effecten in detail

Foto: Prins Hendrikzanddijk

2 Waterveiligheid

We zijn aantoonbaar in control op het gebied van waterveiligheid. Dit betreft zowel de werkprocessen als de staat van de waterkeringen. Het belang van waterveiligheid geldt voor ons allemaal. We zien dat de omgeving en het klimaat snel veranderen. Hier moeten we op inspelen en adaptief handelen. De HWBP-solidariteitsbijdrage bedraagt € 11,4 miljoen.

2.1 Resultaat 1: Onze waterkeringen bieden het beschermingsniveau zoals dat is afgesproken met de toezichthouder

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie		Investeringen			Mijlpaal 2019
	Realisatie	Herziene Begroting		Realisatie	Herziene begroting	
Prestaties	2019	2019		2019	2019	
P01 In 2021 zijn de primaire waterkeringen op orde die op het landelijk HWBP-2-programma staan. 😊	4,0	4,2	Uitgaven	95,0	161,2	<i>Projecten in voorbereiding:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Markermeerdijk Durgerdam <i>Projecten in uitvoering:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Markermeerdijken <i>Afgeronde projecten:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Prins Hendrikzanddijk • Waddenzeedijk Texel • Zeedijk 't Horntje • Hoogwaterkering Den Oever
			Inkomsten	-94,7	-161,2	
			Afrondingsverschil	0,1	-	
			Netto	0,4	-	
P02 In 2050 zijn primaire waterkeringen op orde gebracht die op het landelijke HWBP-programma	7,5	7,6	Uitgaven	9,0	13,6	<ul style="list-style-type: none"> • We hebben een vervroegde verkenning uitgevoerd voor de scopebepaling voor de versterking van de primaire keringen:
			Inkomsten	-8,2	-12,3	
			Afrondingsverschil	-	0,1	

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie		Investeringen			Mijlpaal 2019
	Realisatie	Herziene Begroting		Realisatie	Herziene begroting	
Prestaties	2019	2019		2019	2019	
staan. In 2024 is de versterkingsopgave gebaseerd op de nieuwe normen helder. 😊			Netto	0,8	1,4	<p>Markermeerdijken Gouwee & Buiten IJ. De Helderse Zeewering in combinatie met het Nieuwe Diep Den Helder is nog niet gereed.</p> <ul style="list-style-type: none"> Een omgevingsgerichte verkenning is uitgevoerd voor het voorkeursalternatief (VKA) voor de versterking van de voormalige C-kering Noordzeekanaal en voor de voormalige C-kering Wieringermeerkering.
						<ul style="list-style-type: none"> Voor het VKA hebben we een omgevingsgerichte verkenning uitgevoerd voor de versterking van de primaire keringen Balgzanddijk, Amsteldiepdiijk, Wieringerzeewering (VKA in 2019). Een verkenning is uitgevoerd voor het VKA en de planvorming voor de versterking/vervanging van kunstwerken. We hebben koppelstukken in uitvoering binnen HWBP-2 voor Texel, Markermeerdijken en Durgerdam.
P03 In 2019 voldoet minimaal 80% van de genormeerde regionale keringen aan de norm. 😊	10,1	10,6	Uitgaven	-	-	<ul style="list-style-type: none"> We hebben 26 km boezemkades verbeterd (begroot: 25 km). Voor het uitvoeren van onderhoud hebben we een Plan van Aanpak opgesteld. We hebben een methodiek voor het beoordelen van buitenwaartse stabiliteit ontwikkeld.
	3,4	3,5	Ontvangsten	-	-	
			Afrondingsverschil	-	-	
			Netto	-	-	
			Uitgaven	-	-	

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie		Investerings			Mijlpaal 2019
	Realisatie	Herziene Begroting		Realisatie	Herziene begroting	
	2019	2019		2019	2019	
P04 In 2023 hebben we al onze waterkeringtrajecten beoordeeld conform de afgesproken beoordelingsmethodiek. 😊			Ontvangsten	-	-	<ul style="list-style-type: none"> • Drie primaire dijktrajecten zijn beoordeeld met het wettelijk beoordelingsinstrumentarium (WBI) 2017. • We hebben 123 km regionale keringen getoetst (begroot: 150 km). • We hebben 168 kunstwerken in de regionale keringen getoetst (begroot: 200).
			Afrondingsverschil	-	-	
			Netto	-	-	
P05 In 2019 is ons onderhoud risicogestuurd ingericht en hebben we aantoonbaar inzicht in de staat van onze waterkeringen. 😊	15,8	16,5	Uitgaven	-	-	<ul style="list-style-type: none"> • We hebben het Onderhouds-beheersysteem InforEAM verder ingericht. • De Veiligheidsrapportage is opgeleverd. • Een plan om de afgekeurde kunstwerken weer op de norm te brengen bleek niet nodig door het lage aantal.
			Ontvangsten	-	-	
			Afrondingsverschil	-	-	
			Netto	-	-	
Afrondingsverschil	0,1	-0,1	Afrondingsverschil	-0,1	-	
Totaal	40,9	42,3	Totaal netto	1,1	1,4	

P01 In 2021 zijn de primaire waterkeringen op orde die op het landelijk HWBP-2-programma staan. 😊

Het HWBP-2-project Markermeerdijk Durgerdam is in voorbereiding. De overige projecten hebben we afgerond, met uitzondering van Markermeerdijken Hoorn-Edam-Amsterdam. De Raad van State heeft twee verzoeken voor een voorlopige voorziening afgewezen waarna de Alliantie Markermeerdijken is gestart met het uitvoeren van voorbereidende omkeerbare werkzaamheden.

De bodemprocedure heeft een vertragend effect op de realisatiefase van de Markermeerdijken, omdat onomkeerbare werkzaamheden niet mogen plaatsvinden zolang de Raad van State geen uitspraak doet. Wanneer er een negatieve uitspraak komt kan dit verstrekende gevolgen hebben. We hebben nog geen uitgaven gedaan voor de uitvoering en hierdoor is het investeringsvolume naar beneden bijgesteld. Het langer uitblijven van een uitspraak werkt kostenverhogend en de einddatum van de realisatie zal dan verschuiven. De extra kosten zijn, zoals opgenomen in de subsidieregeling HWBP-2, subsidiabel en vormen daarmee voor ons in de tijd geen financieel risico. Over een aantal aanvullende posten moet nog overeenstemming worden bereikt met de programmadirectie HWBP. Een mogelijk risico is dat discussie ontstaat met de private alliantiepartners.

Bij het project Prins Hendrikzanddijk zijn reeds in 2018 werkzaamheden uitgevoerd die voor 2019 gepland stonden.

Foto: Versterking Hoogwaterkering Den Oever

P02 In 2050 zijn primaire waterkeringen op orde gebracht die op het landelijke HWBP-programma staan. In 2024 is de versterkingsopgave gebaseerd op de nieuwe normen helder. 😊

Voor de Markermeerdijken Gouzee & Buiten IJ, de voormalige C-keringen Noordzeekanaal en Wieringermeerkering, Balgzanddijk, Amsteldiepdijk en Wieringerzeewering loopt de vervroegde verkenning of de omgevingsgerichte verkenning. De beoordeling van het traject Helderse Zeewering in combinatie met het Nieuwe Diep Den Helder is nog niet gereed.

De latere start van de realisatiefase van de Markermeerdijken zorgt voor een vertraging bij het Koppelstuk Markermeerdijken en daarmee voor lagere investeringsinkomsten en -uitgaven. De uitgaven en inkomsten bij de Markermeerdijken Gouzee & Buiten IJ zijn lager omdat de verkenningfase later start. De investeringsuitgaven voor de voormalige C-keringen Noordzeekanaal zijn lager dankzij een gunstige aanbesteding.

We hebben de voorfinanciering van de voorverkenningfase van de Markermeerdijken Gouzee & Buiten IJ ontvangen. Hiermee zijn alle tot nu toe beschikte fases van voorfinancieringsprojecten eerder betaald dan in de beschikkingen is aangegeven.

P03 In 2019 voldoet minimaal 80% van de genormeerde regionale keringen aan de norm. 😊

Van de 1.000 km genormeerde regionale keringen is 800 km op orde, hiermee voldoet 80% aan de norm.

Het programma VBK heeft 26 km kade verbeterd. In totaal hebben we nu 229 van de 270 km afgekeurde boezemkade verbeterd. De onderschrijding van € 0,6 miljoen wordt veroorzaakt door minder inzet van personeel voor het programma VBK omdat de projecten in de uitvoeringsfase komen en deze werkzaamheden worden uitbesteed aan derden.

In overleg met de Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA) werken we aan een visie op de beheerdersrol van waterschappen. Hierbij zoeken we naar een balans tussen het theoretische toetsmodel en de praktische kennis van de beheerder. Binnen het programma VBK is een plan van aanpak voor het uitvoeren van onderhoud opgesteld en toegepast.

Voor het beoordelen van de stabiliteit van het buitenwaartse onderwatertalud hebben we een methodiek ontwikkeld die bij een aantal projecten is toegepast. Deze methodiek is een combinatie van de theoretische toets en een lokale inspectie met onderwatermetingen. Deze combinatie helpt bij het maken van een prioritering in de verbeteringsplanning.

Foto: Werkzaamheden Braakdijk in Zaandam

P04 In 2023 hebben we al onze keringtrajecten beoordeeld conform de afgesproken beoordelingsmethodiek. 😊

Met het WBI 2017 beoordelen we of onze primaire keringen aan de nieuwe normen voldoen. De beoordeling van de primaire dijktrajecten 13-2 en 13-3 aan de kust is afgerond met een positief veiligheidsoordeel en conformiteitsverklaring van de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT). We hebben traject 13-1 tussen IJmuiden en Camperduin inhoudelijk afgerond en deze ligt ter beoordeling bij de ILT.

Naast de primaire beoordelingen hebben we 123 van de begrote 150 km regionale keringen getoetst. De toetsing van een traject van 28 km heeft vertraging opgelopen omdat we hiervoor een extra kwaliteitsslag hebben moeten maken.

We hebben 168 kunstwerken getoetst in plaats van de begrote 200. Dit komt door een samenwerkingsexperiment met drie externe ingenieursbureaus. Hieruit blijkt dat de meeste kunstwerken worden goedgekeurd bij het uitvoeren van een eenvoudige toetsing maar dat de verslaglegging hiervan tijdrovend is. In het eerste kwartaal van 2020 gaan we met externen het proces automatiseren. Na de implementatie komt de toetsing van de resterende kunstwerken in een versnelling.

De doelstelling om de toetsingen in 2023 gereed te hebben komt niet in gevaar.

P05 In 2019 is ons onderhoud risicogestuurd ingericht en hebben we aantoonbaar inzicht in de staat van onze waterkeringen. 😊

We maken continu de afweging tussen de gewenste prestatie, de kosten en het resterende risico. Hiermee hebben we een stap gemaakt van budgetgestuurd naar risicogestuurd beheer. We brengen risicogestuurd beheer via de *Plan-Do-Check-Act*-cyclus voortdurend op een hoger niveau.

Het Onderhoudsbeheersysteem InforEAM hebben we ingericht. We optimaliseren het continu.

Met de veiligheidsrapportage hebben we aan de ILT gerapporteerd over de staat van onze primaire keringen. De veiligheidsrapportage is hiermee vast onderdeel van onze werkprocessen geworden.

Het aantal afgekeurde kunstwerken bleek te laag om een apart programma te maken. De afgekeurde kunstwerken hebben we daarom opgenomen in onze onderhoudscyclus.

In de exploitatie is € 0,7 miljoen minder gerealiseerd dan begroot. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door minder opbrengsten uit gronden doordat de verkoop van een stuk grond op Texel is verschoven naar begin 2020.

2.2 Resultaat 2: Hollands Noorderkwartier is klimaatbestendig en waterrobuust ingericht

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie		Investerings			Mijlpaal 2019
	Realisatie	Herziene Begroting		Realisatie	Herziene begroting	
Prestaties	2019	2019		2019	2019	
P56 We geven nadere invulling aan het waterveiligheidsbelang en dragen dit zodanig uit dat in 2023 minimaal een kwart van de andere maatschappelijke partijen zich hiervoor medeverantwoordelijkheid voelt. 😊	0,8	1,2	Uitgaven	-		<ul style="list-style-type: none"> • Voor Egmond aan Zee hebben we nog geen stresstest uitgevoerd. • We zijn gestart met een studie naar het effect van compartimentering (Meerlaagsveiligheid) op de waterveiligheid. • Voor ruimtelijke ontwikkelingen in relatie tot de toegekende IPO-normering en bijbehorende schadebedragen is een werkproces verkend. • We houden rekening met de risico's van het aangrenzend areaal op het beheergebied van HHNK.
			Inkomsten	-		
			Afrondingsverschil	-		
			Netto	-		
P08 Onvoorzien Waterveiligheid	-	-	Afrondingsverschil	-	-	
Totaal	0,8	1,2	Totaal netto	-	-	

P56: We geven nadere invulling aan het waterveiligheidsbelang en dragen dit zodanig uit dat in 2023 minimaal een kwart van de andere maatschappelijke partijen zich hiervoor medeverantwoordelijkheid voelt. 😊

We hebben de stresstest voor Egmond aan Zee nog niet uitgevoerd in verband met een hogere prioritering van de locatie Noordkop.

We zijn gestart met een studie naar het effect van de bestaande gebiedscompartimentering op de waterveiligheid. Deze studie ronden we af in 2020.

In het programma Ruimtelijke adaptatie is gevolgbeperking bij overstromingen via ruimtelijke inrichting als relevant thema opgenomen en ingevuld.

We hebben verkend hoe het werkproces moet verlopen wanneer de ruimtelijke ontwikkelingen invloed hebben op de IPO-normering. Als de huidige norm niet meer passend is, gaan we met de provincie in overleg om de norm aan te passen zodat deze weer in balans is met de economische waarde van het achterliggende gebied.

Bij projecten houden we rekening met de risico's van het aangrenzende areaal op ons beheergebied om zo een volledig beeld van onze opgave te krijgen.

We hebben de Visie op Waterveiligheid vastgesteld. Als inbreng voor de gemeentelijke omgevings-visies hebben we de notitie 'Standpunten Waterveiligheid' opgesteld.

Niet alle mijlpalen zijn behaald en daarom nemen we maatregelen om de doelstelling in 2023 alsnog te behalen.

Bouwsteen: Multifunctionaliteit als sterkte

Voor het multifunctioneel gebruik van onze keringen stellen we kansenkaarten op. Met deze kaarten geven we inzicht in welke soorten van gebruik op onze keringen rusten dan wel mogelijk zijn. Voorbeelden hiervan zijn pacht en het stimuleren van biodiversiteit. De kansenkaarten bieden de mogelijkheid om een afweging te maken voor het medegebruik van onze keringen.

Bouwsteen: Alle dijken tellen mee! Een verdiepingsslag op het veiligheidsdenken

In de gebiedscompartmenteringsstudie onderzoeken we welke keringen en andere lijnelementen, bijvoorbeeld wegen en spoorwegen, in ons beheergebied een overstroming door buitenwater kunnen tegenhouden of vertragen. Dit biedt ons handelingsperspectief over de lijnelementen die werkelijk het verschil maken.

Bouwsteen: De dijk als kabelgoot

De samenwerking met de netbeheerders loopt naar tevredenheid. In 2017 zijn regels voor kabels en leidingen opgesteld en deze worden in projecten toegepast. In 2019 heeft het programma VBK bij het project Nauernasche Vaart (West) met vier netbeheerders de aanleg van kabels en leidingen bij één aannemer ondergebracht.

2.3 Risico's Waterveiligheid

Status	Risicogebeurtenis	Risico-score	Max. Fin. Gevolg	Risico-categorie	Maatregelen
Gewijzigd	Project Markermeerdijken: De beroepsprocedure tegen de korting op de subsidiebeschikking valt voor HHNK negatief uit.	2	€ 12.100.000	Operationeel	Buiten de formele bezwaarprocedure wordt in overleg met de Programmadirectie van het Hoogwaterbeschermingsprogramma gezocht naar de mogelijkheden om dit geschil op te lossen.
Nieuw	Private partij Alliantie Markermeerdijken verhaalt negatief alliantieresultaat op HHNK.	3	€ 29.200.000	Operationeel	Duidelijke vastlegging van gemaakte afspraken binnen de diverse overleggen tussen de Alliantie Markermeerdijken, HHNK en HWBP.

Vervallen risico's ten opzichte van de jaarstukken 2018

Risico	Argumenten
In een bestuurlijk overleg op 9 april 2018 (Provincie Noord-Holland, Ministerie van I&W en HHNK) is besloten om tijd te nemen om n.a.v. vragen vanuit de Commissie M.E.R. aanvullende informatie aan te leveren ten einde de daadwerkelijke politieke besluitvorming mogelijk te maken. Start van de uitvoering verschoof hierdoor van 1 juli 2018 naar 1 januari 2019. De extra kosten die een	Het nieuwe risico 'De Alliantie Markermeerdijken behaalt een negatief resultaat dat niet wordt vergoed door een subsidie.' is opgevoerd ter vervangen van onder andere dit risico.

Risico	Argumenten
gevolg zijn van dit besluit zijn niet of slechts gedeeltelijk subsidiabel.	
Project Markermeerdijken: De meerkosten van de aanleg van de vaargeulen ten gevolge van nadere vergunningvoorwaarden worden niet of slechts gedeeltelijk gehonoreerd.	Het nieuwe risico 'De Alliantie Markermeerdijken behaalt een negatief resultaat dat niet wordt vergoed door een subsidie.' is opgevoerd ter vervangen van onder andere dit risico.

Vervallen risico's gedurende het jaar 2019 (niet in jaarstukken 2018)

Risico	Argumenten
Project Markermeerdijken: De Alliantieovereenkomst moet bijgesteld worden als gevolg van wijziging van het Voorkeursalternatief (VKA) tussen 1 maart 2018 (moment van indienen kostenramingen voor subsidiebeschikking) en het vaststellen van het Projectplan september 2018.	Het nieuwe risico 'De Alliantie Markermeerdijken behaalt een negatief resultaat dat niet wordt vergoed door een subsidie.' is opgevoerd ter vervangen van onder andere dit risico.
Project Waddenzeedijk Texel: De rechtmatigheid en subsidiabiliteit van projectwerkzaamheden wordt door de subsidiënt betwijfeld.	Alle verzoeken tot wijziging zijn afgehandeld en daarmee is het risico vervallen.

3 Wateroverlast beperken

We anticiperen met onze partners op de klimaatverandering en maatschappelijke ontwikkelingen. In 2050 moet Nederland waterrobuust en klimaatbestendig zijn ingericht. Het eerste Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie pleit voor een snellere en intensievere aanpak van onder andere wateroverlast. Door zwaardere regenbuien moeten we meer inspanningen leveren om aan de norm voor wateroverlast te voldoen. Ondanks alle inspanningen zien we dat wateroverlast steeds vaker voorkomt.

3.1 Resultaat 1: In ons beleid en programma's zijn klimaatbestendigheid en maatschappelijke ontwikkelingen verwerkt

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie		Investeringen		Mijlpaal 2019
	Realisatie	Herziene Begroting	Realisatie	Herziene begroting	
Prestaties	2019	2019	2019	2019	
P09 In 2022 werken HHNK en (gebiedsgerichte) partners samen in het kader van de Omgevingswet. 😊	3,4	3,8	-	-	<ul style="list-style-type: none"> We hebben met een gemeente afspraken gemaakt over overname van het onderhoud van stedelijk water (begroot: minimaal vijf gemeenten). De uitvoering van het waterplan Beemster voor de Oostdijk is gestagneerd.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie		Investeringen		Mijlpaal 2019
	Realisatie	Herziene Begroting	Realisatie	Herziene begroting	
Prestaties	2019	2019	2019	2019	
					<ul style="list-style-type: none"> • De Klimaatatlas is verder uitgewerkt en we gebruiken deze als basis voor klimaatstresstesten en om het waterbewustzijn te vergroten. • We hebben een gebiedsgerichte agenda gevormd voor de effecten van HHNK en deze ingebracht in het ruimtelijke adaptatieproces. • In vier gebieden hebben we de risicodialoog over ruimtelijke adaptatie gevoerd (begroot: vijf gebieden). • Voor de totstandkoming van regionale omgevingsvisies in het kader van de Omgevingswet hebben we actief de samenwerking met de Noordkop en Laag Holland opgezocht. • We zijn een bewuste speler geweest in de Metropoolregio Amsterdam.
Totaal	3,4	3,8	-	-	

De getallen in bovenstaande tabel bij P09 investeringen zijn lager dan € 0,1 miljoen en worden hierdoor niet getoond.

P09: In 2022 werken HHNK en partners gebiedsgericht samen in het kader van de Omgevingswet. 😊

We hebben het stedelijke water van de gemeente Bergen overgenomen. De overname van het stedelijke water van Hollands Kroon is voorbereid en vanaf 2020 is dat stedelijke water ook in ons beheer. De overnametrajecten Drechterland en Enkhuizen zijn opgestart. Overige trajecten zijn uitgesteld omdat het KEP en het Zoet Zout Knooppunt prioriteit kregen. Door een koppeling met de wegenoverdracht verwachten we een versnelling in 2020.

De gemeente Beemster stelt geen middelen beschikbaar voor de aanleg van riolering voor de woonboten aan de Oostdijk, waardoor de uitvoering van het waterplan Beemster is gestagneerd. Met het plaatsen van een kantelstuw is in Heemskerk de laatste maatregel uit het waterplan uitgevoerd. Daarnaast zijn in Den Helder vaardikers aangelegd, waarmee de gewenste waterverbinding en vaarroute is gerealiseerd.

In ons beheergebied hebben alle gemeenten een klimaatstresstest uitgevoerd om de kwetsbaarheden voor klimaatverandering in beeld te brengen. Onze Klimaatatlas is hierbij gebruikt als informatiebron.

Alle regio's in ons gebied zijn gestart met het proces van ruimtelijke adaptatie. We hebben integrale gebiedsgerichte agenda's opgesteld ter ondersteuning van de risicodialoog. In de prioritaire gebieden Koegras, Heerhugowaard, Groot Limmerpolder en Westzaan zijn de eerste risico-gesprekken gevoerd. Voor de andere gebieden zijn de voorbereidingen gestart en voeren we de risicogesprekken in 2020. Hierin zijn we afhankelijk van de resultaten van de watersysteemstudie en de inzet van gemeenten.

In het kader van de voorbereiding op de Omgevingswet zijn gemeenten binnen ons beheergebied begonnen met andere vormen van vooroverleg. Hierin worden initiatieven van derden integraal besproken om een standpunt in te nemen op een (principe)verzoek. In de regio Noordkop en Noord-Kennemerland Noord is de verkennende fase van de risicodialoog gestart.

De positionering van de waterschappen in het samenwerkingsverband Metropoolregio Amsterdam is geanalyseerd. Uit deze analyse is gebleken dat niet alle thema's voor de waterschappen relevant zijn. Met de waterschappen Amstel Gooi en Vecht, Zuiderzeeland en Rijnland leveren we gericht een actieve bijdrage. De samenwerking met de andere waterschappen wordt verder uitgewerkt.

De scenarioverkenning water en datacentra Wieringermeer is afgerond. Verschillende overheden en nutsbedrijven verkennen gezamenlijk de mogelijkheden voor een integraal afwegingskader bij nieuwvestiging van datacentra.

Met de provincie Noord-Holland hebben we het natuurontwikkelingsproject Waalenburg afgerond. Alle maatregelen zijn uitgevoerd en de kunstwerken zijn aangelegd.

Bouwsteen: De klimaatbestendige stad (voorheen: De stad wordt nat)

We hebben 53 externe presentaties en workshops georganiseerd om water- en klimaatbewustzijn van burgers, organisaties en besturen te vergroten. Daarnaast vergroten we het bewustzijn bij gemeenten met behulp van onze Klimaatatlas.

Foto: Heropening natuurgebied Waalenburg

3.2 Resultaat 2: Het watersysteem en de beheerinstrumenten zijn op orde en afgestemd met en op de omgeving

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie		Investerings		Mijlpaal 2019
	Realisatie	Herziene Begroting	Realisatie	Herziene begroting	
Prestaties	2019	2019	2019	2019	
P11 In 2020 weten we waar het watersysteem kwetsbaar is voor wateroverlast en het faciliteren van de maatschappelijke functies. 😞	1,1	1,3	1,2	1,8	<ul style="list-style-type: none"> De watersysteemstudie is voor circa 80% van ons beheergebied afgerond en we zijn gestart met het oplossen van de eerste knelpunten. We kunnen scenario's opstellen voor de crisisorganisatie.
P12 In 2021 zijn 120 polders op orde gebracht. 😊	2,2	2,1	0,5	0,2	<ul style="list-style-type: none"> Voor de laatste polder, Oosterlanderkoog, is de vergunningaanvraag voorbereid.
P13 In 2023 zijn al onze data en analyses informatie geworden voor onszelf, onze partners en onze omgeving op een hoog kwaliteitsniveau. 😊	0,9	0,8	-	-	<ul style="list-style-type: none"> In lijn met de Omgevingswet hebben we in ons hele gebied gegevens ontsloten voor onze omgeving.
P14 In 2022 beheren we de profielen van onze waterlopen zodanig dat ze voldoen aan de in het gebied afgesproken aan- en afvoernormen. 😊	16,7	17,3	0,1	0,1	<ul style="list-style-type: none"> In Krommenie en Landsmeer hebben we de baggerwerken om de waterkwaliteit te verbeteren niet uitgevoerd.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie		Investerings		Mijlpaal 2019
	Realisatie	Herziene Begroting	Realisatie	Herziene begroting	
Prestaties	2019	2019	2019	2019	
					<ul style="list-style-type: none"> We hebben het in 2018 vastgestelde maaibeleid vertaald naar een bestek dat is aanbesteed voor uitvoering vanaf 2020. De legger 2019 is vastgesteld.
P15 In 2022 regelen we de waterpeilen in de waterlopen zodanig dat ze voldoen aan de afspraken met het gebied (gebiedsnorm) 😊	33,4	31,5	1,2	0,6	<ul style="list-style-type: none"> We hebben de jaarschijf 2019 van het programma poldergemalen uitgevoerd. We hebben het gemaal De Poel nog niet vervangen (wordt in 2021 opgeleverd). De renovatie van gemaal Pieter Engel is voorbereid. De renovatie van de gemalen Westerkogge en Lely is afgerond. We zijn gestart met de uitvoering van een meerjarige doorkijk gebaseerd op risicogericht beheer (assetmanagement). Het KEP-advies over onze mogelijkheden ten aanzien van windenergie wordt in 2020 uitgewerkt voor bestuurlijke besluitvorming. We hebben nog geen plan om het energieverbruik van polder- en boezemgemalen te beperken. We hebben een peilbesluit genomen en een gebiedsbrede jaarlijkse herziening gedaan (begroot: twee peilbesluiten).
P16 Onvoorzien wateroverlast beperken	-	-	-	-	
Afrondingsverschil	0,1	-	-0,1	-	
Totaal	55,4	53,0	2,9	2,7	

P11 In 2020 weten we waar het watersysteem kwetsbaar is voor wateroverlast en voor het faciliteren van de maatschappelijke functies. 😞

De watersysteemanalyse is voor circa 80% afgerond; 28 van de 56 deelgebieden zijn volledig afgerond en 13 deelgebieden zitten in de laatste fase. Met name het compleet krijgen en valideren van de benodigde data is een tijdsintensief proces. Ondanks dat het meer tijd kost komt het behalen van de prestatie niet in gevaar. Het bereik van het overgangsprogramma Wateropgave 1 en 2 is bepaald. Elf projecten zijn gedefinieerd en de planvorming van de eerste projecten is gestart. De investeringsuitgaven zijn lager doordat het voorbereidingstraject van deze projecten langer duren dan voorzien. Het huidige plan van het project Drieban wordt naar beneden bijgesteld.

Zware regenbuien kunnen leiden tot een crisis. Met behulp van 3Di kunnen we het handelings-perspectief in crisissituaties verfijnen. Trainees hebben een aanzet gemaakt om schadebeelden en maatschappelijke problemen op te nemen in een instrument. Hiermee kunnen we tijdens een wateroverlastcrisis diverse scenario's in beeld brengen en advies geven aan de CBO.

P12 In 2021 zijn 120 polders op orde gebracht. 😊

De vergunning voor het op orde brengen van de laatste polder, Oosterlanderkoog, ligt ter inzage. De laatste werkzaamheden van de watersysteemmaatregelen Waard-Nieuwland fase 2 ronden we af in 2020.

P13 In 2023 zijn al onze data en analyses informatie geworden voor ons zelf, onze partners en onze omgeving op een hoog kwaliteitsniveau.

In lijn met de Omgevingswet ontsluiten we open data voor onze omgeving. We hebben de ontwikkelde methode in ons hele gebied toegepast. Daarnaast zijn de leggerdata openbaar. Deze worden continu verbeterd en aangevuld met data uit de watersysteemstudies.

P14 In 2022 beheren we de profielen van onze waterlopen zodanig dat ze voldoen aan de in het gebied afgesproken aan- en afvoernormen.

De waterlopen hebben goed gefunctioneerd onder normale omstandigheden en de doelen voor kwantiteitsbaggeren zijn behaald. In Krommenie en Landsmeer wordt alleen het reguliere onderhoudsbaggerwerk uitgevoerd omdat uit nader onderzoek bleek dat de geplande kwaliteits-baggerwerken niet tot de beoogde waterkwaliteitsverbetering zouden leiden.

De PFAS-problematiek heeft geen invloed gehad op het baggeren. De gemeten gehalten in de grond liggen onder de provinciale norm. Daarnaast hebben we de baggerdepots in eigen beheer en is tijdig geanticipeerd.

Het verschil in exploitatie wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de voorziening baggeren, die is gevormd om schommelingen in de kosten van de baggerwerken te egaliseren, met € 1,0 miljoen is verlaagd.

De onderhoudsplicht voor de secundaire en tertiaire waterlopen ligt grotendeels bij derden. Met de jaarlijkse schouwen controleren we of deze plicht is nageleefd. Tijdens de najaarsschouw constateerden we meer overtredingen dan afgelopen jaren. Door de neerslag in de weken voor de schouwdatum konden percelen niet worden betreden en was het uitvoeren van onderhoud niet mogelijk.

Het maaibeleid is vertaald naar een maaibestek, dat is aanbesteed voor de periode 2020-2025. Daarnaast is de legger 2019 vastgesteld.

Foto: Werkzaamheden schone sloot

P15 In 2022 regelen we de waterpeilen in de waterlopen zodanig dat ze voldoen aan de afspraken met het gebied (gebiedsnorm). 😊

Binnen het onderhoudsprogramma is groot onderhoud uitgevoerd aan onder andere het gemaal Geestmerambacht. Hierbij is een innovatieve techniek gebruikt met permanente magneetmotoren voor de pompen. De aanbesteding van gemaal Monnickendam is afgerond. Om te kunnen gunnen moest extra krediet beschikbaar worden gesteld. Hierdoor kon de realisatie tegen de verwachting in tijdig starten. Dit verklaart het verschil in de investeringsuitgaven.

De realisatie van gemaal De Poel is vertraagd omdat de eerste aanbesteding is mislukt: alle aanbieders schreven in boven het plafondbedrag, waardoor de aanbesteding opnieuw in de markt moest worden gezet. De aanbesteding is gegund en De Poel wordt naar verwachting in 2021 opgeleverd.

De renovatie van gemaal Pieter Engel is voorbereid en de renovatie van de gemalen Westerkogge en Lely is afgerond.

We zijn gestart met een meerjarige doorkijk op basis van risicogericht beheer. Op basis hiervan is het gemalenprogramma 2020 opgesteld. De doorkijk werken we verder uit voor de jaren 2021-2030. Naast risicogestuurd beheer kijken we naar meekoppelkansen met onder andere het programma Wateropgave, energie, biodiversiteit en duurzaamheid.

Het onderzoek 'Een verkenning voor 10 MegaWatt additioneel windenergievermogen' is uitgevoerd om de KEP-doelstellingen vorm te geven. Dit advies wordt in 2020 uitgewerkt voor bestuurlijke besluitvorming. De RES daagt provincies, gemeenten en waterschappen uit om extra ruimte te zoeken voor hernieuwbare energie.

De pilot Slim Malen is uitgevoerd. Om de uitkomsten te toetsen gaan we een praktijkproef doen bij gemaal Leemans. Hiervoor is een ombouw van het gemaal nodig. Deze vindt gelijktijdig met de andere werkzaamheden plaats in 2020. Op basis van de praktijkproef maken we een plan om het energieverbruik van polder- en boezemgemalen te beperken.

Foto: Renovatie aan gemaal Lely

We bepalen de gewenste peilen van het oppervlaktewater met onze omgeving en leggen deze vast in peilbesluiten. Het peilbesluit Schagerkogge en de jaarlijkse herziening 2018 zijn vastgesteld; de peilbesluiten Vaarrouwe Midwoud-Oost, Beetskoog Midden/Oost en Waterweide zijn partieel herzien. De peilbesluiten Niedorp en Wieringermeer alsmede de partiële herziening Noordmeer zijn voorbereid en worden in 2020 ter vaststelling voorgelegd.

Het verschil in exploitatie wordt voor € 1,8 miljoen veroorzaakt door hogere energiekosten. In het najaar viel relatief veel neerslag, waardoor de verbruikskosten € 0,7 miljoen hoger zijn. Daarnaast zijn de kosten hoger door prijsstijgingen en een naheffing van de energiebelasting.

3.3 Risico's Wateroverlast beperken

Status	Risicogebeurtenis	Risicoscore	Max. Fin. Gevolg	Risico-categorie	Maatregelen
Ongewijzigd	<p>Ontvangen EU-subsidies moeten -deels- terugbetaald worden en/of boetes moeten betaald worden voor reeds afgeronde projecten van het programma Wateropgave omdat uit aanvullende controles door de subsidieverlener blijkt dat -op onderdelen- niet is voldaan aan de subsidievoorwaarden.</p> <p>De aanvullende controleperiode loopt voor de meeste projecten af in 2021 en voor enkele projecten in 2028.</p>	2	€ 2.000.000	Politiek/bestuurlijk	<ul style="list-style-type: none">• De administratie en dossiervorming van de uitgevoerde projecten zijn zo goed mogelijk ingericht en aangevuld naar de eisen van de subsidieverstrekkers.• Zo heeft het dagelijks bestuur besloten dat voor een aantal projecten mag worden afgeweken van onze aanbestedingsregels. Hierdoor is op dit onderdeel de kans verkleind dat we subsidies moeten terugbetalen, of boetes moeten betalen.

Ongewijzigd	Subsidie voor gemaal Monnickendam wordt niet verstrekt omdat HHNK zijn afspraken met de subsidieverstrekker niet nakomt.	2	€ 3.000.000	Politiek/ bestuurlijk	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tijdig starten met de voorbereidingen van de bouw van het gemaal Monnickendam. 2. In het tweede kwartaal 2018 is uitstel aangevraagd aan de subsidieverstrekker. HHNK heeft goedkeuring op het gevraagde uitstel ontvangen. 3. Binnen krediet uitvoeren van het werk (door eventueel krediet te verruimen indien marktomstandigheden dat vragen, EMVI-criteria in de uitvraag opnemen die stremmingen van de N247 tot een minimum beperken, te sturen op plafondbedrag).
-------------	--	---	-------------	--------------------------	---

Vervallen risico's ten opzichte van de jaarstukken 2018

Risico	Argumenten
De aannemer van gemaal C. Mantel (Schardam) heeft een claim ingediend ter hoogte van circa € 1 miljoen voor vermeend meerwerk. Hierdoor kunnen de uitgaven hoger worden dan het beschikbare krediet.	Indien dit geschil tot een rechtszaak leidt, schatten onze juristen en externe advocaat de kans klein dat dit zal leiden tot meerkosten voor HHNK.

4 Watertekort voorkomen

Zoet water is kostbaarder en minder vanzelfsprekend geworden. Landelijk verdelen we het zoete water uit de rivieren naar de verschillende zoetwaterregio's. Binnen ons eigen beheergebied verdelen we het beschikbare water volgens de verdringingsreeks van de provincie. Om kennis te delen over de toenemende verzilting is het Zoet Zout Knooppunt actief.

4.1 Resultaat 1: De zoet grondwatervoorraad is op orde, van goede kwaliteit en wordt duurzaam beheerd

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie		Investerings		Mijlpaal 2019
	Realisatie	Herziene Begroting	Realisatie	Herziene begroting	
Prestaties	2019	2019	2019	2019	
P17 In 2020 werken we efficiënt samen met onze partners in het grondwaterbeheer om onomkeerbare effecten te voorkomen en het duurzaam gebruik van de ondergrond te stimuleren. 😞	0,2	0,2	-	0,2	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Inzicht in grondwater is vertaald naar overzichtelijk kaartmateriaal.</i> • <i>We blijken geen bevoegd gezag te zijn om beleidsregels voor perforerende werkzaamheden te ontwikkelen.</i>

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie		Investerings		Mijlpaal 2019
	Realisatie	Herziene Begroting	Realisatie	Herziene begroting	
Prestaties	2019	2019	2019	2019	
					<ul style="list-style-type: none"> • Om het grondwater in kwetsbare gebieden te meten zetten we projectmeetnetten in, in plaats van een gebiedsdekkend grondwatermeetnet. • Het plan voor de interne organisatie voor het beheer van het grondwatermeetnet en het overdragen van kennis hierover is komen te vervallen. • We nemen actief deel aan het netwerk 'Zoet Zout Knooppunt' om kennis en ervaring op te doen. • In het bodemdalingsdossier zijn we een bewuste speler.
Totaal	0,2	0,2	-	0,2	

Investerings bij het effect 'wateroverlast beperken' hebben tevens een uitwerking voor het effect 'watertekort voorkomen'.

P17 In 2020 werken we efficiënt samen met onze partners in het grondwaterbeheer om onomkeerbare effecten te voorkomen en het duurzaam gebruik van de ondergrond te stimuleren. ☹️

We hebben de grondwaterkaarten geactualiseerd om te voldoen aan de interne en externe informatiebehoefte. Dit kaartmateriaal hebben we onder de aandacht gebracht van gemeenten.

De Waterwet blijkt geen juridische basis te bieden om perforerende werkzaamheden te verbieden. De Wet bodembescherming biedt deze mogelijkheid wel. Vanuit deze wet zijn de provincie en gemeenten het bevoegd gezag. Wij kunnen hierdoor zelf geen beleidsregels maken en gaan de gemeenten in kwetsbare gebieden benaderen om hen te informeren over hun taak in het voorkomen van verzilting.

Het dagelijks bestuur heeft besloten om geen gebiedsdekkend grondwatermeetnet op te richten omdat dit beperkt inzicht geeft door de gevarieerde geohydrologie, stroming van grondwater, in ons beheergebied. Het grondwatermeetnet inclusief het plan voor het beheer hiervan is vervangen door het inzetten van projectmeetnetten.

De rolverdeling en verantwoordelijkheid tussen de provincie en gemeente is ten aanzien van grondwaterbeheer nog niet duidelijk. Middels een memo over perforaties en zoutbelasting op het oppervlaktewater is overleg geweest met gemeenten. In het kader van de Omgevingswet is een handreiking gekomen over de rollen en verantwoordelijkheden van overheden in het grondwaterdossier.

Met PWN en provincie Noord-Holland zijn we het Zoet Zout Knooppunt gestart. De opzet is akkoord en wij zorgen voor de inzet en aansturing van de regiomakelaars. Met het Zoet Zout Knooppunt werken we landelijk met onder andere RWS Water, Verkeer en Leefomgeving/Deltraprogramma zoetwater en bevorderen we kennis, bewustwording en handelingsperspectief in de regio. Daarnaast dragen we bij door praktijkkennis en ervaringen zowel regionaal als landelijk te delen en verzamelen we wensen van gebruikers voor verder onderzoek naar verzilting.

Bouwsteen: bodemdaling in veenweide

We zijn voorzitter van de Themagroep Bodemdaling van de Unie van Waterschappen. Hierdoor zijn we betrokken bij de landelijke aanpak van de uitstoot van broeikasgassen uit de veenweiden. Onder regie van de provincie Noord-Holland geven we vorm aan een gebiedsgerichte aanpak. Voor het Interbestuurlijk Programma Vitaal Platteland is het project Amsterdam Wetlands gestart. Ter ondersteuning zijn de feiten en omstandigheden voor het vraagstuk bodemdaling in het veenweidegebied in beeld gebracht. Daarnaast dragen wij bij aan onderzoeksinitiatieven en praktijkproeven.

4.2 Resultaat 2: Wij werken de Deltabeslissing Zoetwater conform onze Deltavisie en ons Waterprogramma uit via de Trias Aquatica in gebiedsgerichte afspraken en ons beheer

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie		Investeringen		Mijlpaal 2019
	Realisatie	Herziene Begroting	Realisatie	Herziene begroting	
Prestaties	2019	2019	2019	2019	
P18: In 2021 is het zoetwater op een duurzame en eerlijke manier verdeeld, conform de geldende waterakkoorden en verdringingsreeks. 😊	-	0,1	-	-	<ul style="list-style-type: none"> We hebben de verdringingsreeks vertaald naar operationele plannen voor de crisisorganisatie.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie		Investerings		Mijlpaal 2019
	Realisatie	Herziene Begroting	Realisatie	Herziene begroting	
Prestaties	2019	2019	2019	2019	
P19: In 2021 is het voorzieningenniveau uitgewerkt in pilots, samenwerkingstrajecten en in tien prioritaire gebieden met een integrale gebiedsaanpak. 😊	0,4	0,5	-	-	<ul style="list-style-type: none"> • Het gebiedsproces Texel is verbreed en verlengd, het gebiedsproces Koegras is gestagneerd en de nieuwe gebiedsprocessen pakken we integraal op (begroot: twee nieuwe gebiedsprocessen). • Via het Landbouwportaal hebben we maatregelen gestimuleerd in de agrarische bedrijfsvoering. • We hebben samen met de landbouw gewerkt en gemeten om verziltingsproblemen te voorkomen via een participatief meetnet. • De strategie waterbeschikbaarheid is ontwikkeld en vormt de basis voor de uitwerking in gebiedsprocessen.
Afrondingsverschil	-	-	-	-	
Totaal	0,4	0,6	-	-	

P18 In 2021 is het zoetwater op een duurzame en eerlijke manier verdeeld, conform de geldende waterakkoorden en verdringingsreeks. 😊

De inzichten van de droogte in 2018 zijn meegenomen in de vertaling van de landelijke verdringingsreeks naar het Calamiteitendraaiboek Droogte Watersystemen. Het draaiboek is het operationele plan voor de CBO.

P19 In 2021 hebben we het voorzieningenniveau uitgewerkt in pilots, samenwerkingstrajecten en in tien prioritaire gebieden middels een integrale gebiedsaanpak. 😊

Het bereik van het gebiedsproces Texel is verbreed met het plaatsen van 'zoete stuwen'. Hierdoor is de planning van het oorspronkelijke gebiedsproces vertraagd. We pakken nieuwe gebiedsprocessen integraal op vanuit het proces ruimtelijke adaptatie. Het gebiedsproces Koe gras is gestagneerd; het initiatief hiervoor ligt bij de Koninklijke Algemeene Vereeniging voor Bloembollencultuur (KAVB) en LTO Noord.

Foto: Monitoring testfase zoete stuw Texel

Via het Landbouwportaal hebben we maatregelen in de agrarische bedrijfsvoering gestimuleerd. De beschikbare middelen voor het thema Voldoende zoetwater zijn volledig beschikbaar.

We hebben met agrariërs de zoutgehalten in het watersysteem en ondiep grondwater gemeten en geanalyseerd. Hierdoor hebben we meer inzicht gekregen in de huidige situatie. Daarnaast hebben we agrariërs voorlichting gegeven over het toekomstperspectief dat verzilting toeneemt bij langdurig droge periodes en over anti-verziltings- en zoetwatermaatregelen die zij zelf kunnen nemen. Hierdoor is het bewustzijn bij agrariërs vergroot.

De strategie zoetwaterbeschikbaarheid is met gebiedsprocessen en de faalkansbenadering verder ontwikkeld en inzichtelijk gemaakt voor gemeenten en andere belanghebbenden. Dit is onderdeel van de risicodialoog in het proces van ruimtelijke adaptatie. De gebiedsprocessen die te maken hebben met verzilting en bodemdaling krijgen prioriteit vanuit de waterbeschikbaarheid.

4.3 Risico's Watertekort voorkomen

Status	Risicogebeurtenis	Risicoscore	Max. Fin. Gevolg	Risico-categorie	Maatregelen
Gewijzigd	Door langdurige droogte treedt zoutschade op aan gewassen en onherstelbare schade aan natuurgebieden. Agrariërs en natuurbeheerders claimen schadevergoeding bij HHNK.	2	€ 1.500.000	Operationeel	<ul style="list-style-type: none">• Opstellen van kaders en in beeld brengen van handelingsperspectief.• Het algemeen bestuur heeft de 'Strategie waterverdeling' en 'Waterbesparing en onttrekkingsverboden bij droogte en watertekort' vastgesteld voor de uitvoering van de landelijke verdringingsreeks. De Unie van Waterschappen heeft vorig jaar de aansprakelijkheid bij droogte beschreven. Het komt er op neer dat met het vastleggen van de Strategie waterverdeling de aansprakelijkheid van HHNK gering is.

5 Gezond water

We zorgen voor gezond oppervlaktewater en de KRW helpt ons daarbij. We nemen maatregelen om een goede chemische en biologische waterkwaliteit te realiseren. Maatschappelijke wensen en doelstellingen voor de KRW bepalen het ambitieniveau. We nemen beheer- en verbeterings-maatregelen tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten. De afspraken uit het Nationale Waterplan en de Deltavisie geven richting aan de manier waarop we beheren en verbeteren.

5.1 Resultaat 1: We gaan met onze gebiedspartners voor schoon en gezond water en stemmen samen de eisen en de wensen aan de functies af

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie		Investerings		Mijlpaal 2019
	Realisatie	Herziene Begroting	Realisatie	Herziene begroting	
Prestaties	2019	2019	2019	2019	
P20 In 2021 wordt het KRW-maatregelenpakket voor de tweede planperiode (2016-2021) samen met onze gebiedspartners uitgevoerd. 😊	4,8	4,4	0,2	0,7	<ul style="list-style-type: none"> Het concept maatregelenpakket gericht op het halen van waterkwaliteitsdoelen in 2027 wordt begin 2020 opgeleverd. We hebben vijf oplossingen voor vismigratieknelpunten gereed gemeld.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie		Investerings		Mijlpaal 2019
	Realisatie	Herziene Begroting	Realisatie	Herziene begroting	
Prestaties	2019	2019	2019	2019	
					<ul style="list-style-type: none"> • 26 km natuurvriendelijke oever is gereed gemeld (begroot: 20 km). • We hebben de conceptnota Visbeleid opgestart. • Het Landbouwportaal is gecontinueerd. De daarvoor beschikbare middelen hebben we maximaal ingezet om agrariërs te motiveren tot het nemen van kosteneffectieve maatregelen. • We hebben verkend of burgerparticipatie kan bijdragen aan het effect gezond water.
P21 In 2023 is de monitoring van de waterkwaliteit efficiënter en werken we met de meest actuele technieken voor de rapportages aan het Rijk en aan de EU, en zijn onze data en analyses informatie geworden voor onszelf, onze partners en onze omgeving op een hoog kwaliteitsniveau. 😊	3,9	3,6	-	-	<ul style="list-style-type: none"> • We hebben over de KRW-toestand van de waterlichamen gerapporteerd voor de mid-term review KRW (landelijke tussentijdse verplichte rapportage KRW aan de EU). • De pilot om waterboxen uit te delen aan medewerkers en burgers is geëvalueerd. • Het monitoren van flora en fauna bij natuurvriendelijke oevers is voortgezet met behulp van burgerparticipatie. Waar mogelijk hebben we burgerparticipatie bij ons monitoren uitgebouwd.
Totaal	8,7	8,0	0,2	0,7	

P20 In 2021 wordt het KRW-maatregelenpakket voor de tweede planperiode (2016-2021) samen met onze gebiedspartners uitgevoerd.

De watersysteemanalyses KRW 2022-2027 zijn opgeleverd en geven inzicht in de waterkwaliteits-doelen van 2027. We zijn gestart met het afstemmen van de resultaten met stakeholders in ons beheergebied, om de ecologische kwaliteit en biodiversiteit te versterken. Het concept maatregelen-pakket 2022-2027 leggen we in 2020 ter besluitvorming voor aan het algemeen bestuur, de provincie en het Rijk.

Vijf vismigratieknelpunten zijn gereed.

De conceptnota Visbeleid is opgestart en gereed voor bestuurlijke besluitvorming in 2020.

We hebben ruim 26 km natuurvriendelijke oevers aangelegd, waaronder 9,6 km Waal en Burg, 1,7 km Omval-Kolhorn en 2,5 km Waard Nieuwland fase II. Hiermee liggen we op schema voor het realiseren van 104 km voor de planperiode tot in 2021. De investeringsuitgaven zijn lager omdat een gedeelte van de aanleg is uitgevoerd door de provincie. Het Visproject Wieringermeer is aanbesteed, waarin we circa 10 km realiseren in 2020.

Foto: Aanleg vispassage gemaal Nauerna

We hebben in 2018 krediet beschikbaar gesteld voor het project Verbetering natte infrastructuur Noordkop. Met dit project vergroten we de biodiversiteit van vissoorten en habitats in de Amstelmeerboezem tussen Den Helder en Den Oever. Het Waddenfonds heeft circa € 8 miljoen subsidie toegekend voor Ruim Baan voor Vissen 2 en de provincie Noord-Holland heeft een bijdrage van € 7 miljoen toegezegd. Over de resterende benodigde bijdrage van € 5 miljoen zijn we in gesprek met andere partijen.

Het programma KRW bestaat uit 26 concrete maatregelen met resultaatverplichting. Om de KRW-doelen te behalen, hebben we externe partijen nodig zoals de agrarische sector. Daarom hebben we vorm gegeven aan de Samenwerking Bodem & Water. Agrarische bedrijven kunnen via het Landbouwportaal subsidie aanvragen voor bovenwettelijke maatregelen die bijdragen aan een gezond en veerkrachtig watersysteem. Ruim 1.100 aanvragen zijn ingediend. Daarnaast is een meerjarige provinciale subsidie van € 1,8 miljoen toegekend aan de agrarische koepelorganisaties voor kennisprojecten en coaching van

bedrijven. De doelstelling dat in 2021 30% van de agrarische bedrijven participeert in het programma is hiermee vrijwel gerealiseerd. De hogere exploitatiekosten worden veroorzaakt door de inzet van extra personeel voor het Landbouwportaal.

P21 In 2023 is de monitoring van de waterkwaliteit efficiënter en werken we met de meest actuele technieken voor de rapportages aan het Rijk en aan de EU, en zijn onze data en analyses informatie geworden voor onszelf, onze partners en onze omgeving op een hoog kwaliteitsniveau. 😊

We hebben aanpassingen gedaan in onze meetnetten voor de monitoring van chemische stoffen en biologie, zoals fytoplankton, macrofyten, macrofauna en vissen. De jaarlijkse toetsingen zijn uitgevoerd om de toestand van de KRW-waterlichamen te bepalen. De resultaten zijn tijdig en volledig gerapporteerd aan het Informatiehuis Water. We nemen actief deel aan vier projecten binnen de KRW Kennis Impuls Waterkwaliteit uit de landelijke Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater:

- Brakke wateren: hoe zout kan het worden;
- Ecologische kwaliteit: meer dan een goede waterkwaliteit;
- Gewasbescherming: effectieve emissiereductie;
- Toxiciteit: effecten en maatregelen.

De pilot om waterboxen, met daarin een aantal meetinstrumenten om de waterkwaliteit te meten, uit te delen aan medewerkers en burgers is met Waternet geëvalueerd. De uitkomst is positief met een aantal leerpunten. Het vervolg op de pilot krijgt een grotere schaal met een kleinere set aan watergerelateerde testen.

Met behulp van burgerparticipatie monitoren we de natuurvriendelijke oevers. We zetten met Landschap Noord-Holland circa 80 vrijwilligers in. Daarnaast hebben we een vervolg gegeven aan het zoutmeten door agrariërs in het noordelijk zandgebied.

Tijdens het zwemseizoen hebben we de zwemwaterkwaliteit op de officiële zwemlocaties gecontroleerd en gerapporteerd in het landelijke zwemwaterportaal. Bij circa tien zwemevenementen hebben we geadviseerd over de zwemwaterkwaliteit. We hebben met Deltares een computermodel ontwikkeld voor het Twiske en het Amstelmeer waarmee we beter kunnen voorspellen wanneer blauwalgproblemen optreden.

5.2 Risico's Gezond water

Dit effect heeft geen risico's met een risicoscore 9 en/of een maximaal financieel gevolg groter dan € 1 miljoen.

6 Schoon water

We werken continu aan de beschikbaarheid en het goed functioneren van de waterketen. Elke dag zuiveren we, voor de volksgezondheid en de waterkwaliteit, het door mensen en bedrijven geproduceerde en door gemeenten ingezamelde afvalwater. Zo dragen we bij aan de leefbaarheid van ons gebied. Dit jaar is ongeveer 103 miljoen m³ afvalwater geproduceerd door circa 1,2 miljoen inwoners en 29.000 bedrijven. Dit hebben wij getransporteerd naar de rwzi's en daar gezuiverd.

Het streven naar een circulaire en duurzame waterketen is ons uitgangspunt. Het afvalwater is een bron van zoet water en bevat waardevolle energie en grondstoffen. Indien technisch mogelijk winnen we deze tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten terug. We werken met de waterketenpartners, de watersysteempartners, kennisinstituten en bedrijven. Met gemeenten en PWN verbeteren we de doelmatigheid in de waterketen.

De bedrijfsvoering moet toekomstbestendig, betrouwbaar en stabiel zijn. Ook moet deze flexibel genoeg zijn om in te spelen op technologische ontwikkelingen, waterkwaliteitsvraagstukken en veranderingen in de omgeving. We investeren continu in het onderhoud van de assets en vernieuwen deze waar nodig. Met een uniforme werkwijze zorgen we ervoor dat we onze uitstoot naar de omgeving op de verschillende milieuaspecten zoals water, bodem en lucht tot een minimum beperken. Dagelijks sturen we op de gewenste effluentkwaliteit conform de lozingsnormen en de vastgestelde ambities.

De landelijke problemen met de slibverwerking hebben ons het hele jaar bezig gehouden. Door de structurele hogere slibdruk op de rwzi's is het verwijderingsrendement minder goed dan voorgaande jaren. Desondanks is het ons gelukt om binnen de normen te blijven. De hoge slibdruk is ook terug te zien in het hogere energieverbruik op de rwzi's.

6.1 Resultaat 1: De waterketen levert een positieve bijdrage aan de leefbaarheid van de omgeving

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie		Investerings		Mijlpaal 2019
	Realisatie	Herziene Begroting	Realisatie	Herziene begroting	
Prestaties	2019	2019	2019	2019	
P58 Samen met ketenpartners en andere stakeholders hebben we in 2023 een continue Waterketenanalyse. 😊	1,2	1,3	-	-	<ul style="list-style-type: none"> We zijn gestart met de realisatie van experimenteeruimte op de rwzi's, in de vorm van een living lab en/of een pilotloods.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie		Investerings		Mijlpaal 2019
	Realisatie	Herziene Begroting	Realisatie	Herziene begroting	
Prestaties	2019	2019	2019	2019	
P59 Samen met onze partners verhogen we de doelmatigheid in de waterketen door het realiseren van de in het Bestuursakkoord Water vastgelegde afspraken voor 2020. En we maken nieuwe afspraken voor verbreding en verdieping van de samenwerking tot 2025. 😊	0,8	1,0	-	-	<ul style="list-style-type: none"> • Drie scenario's voor de aanpak van microverontreinigingen zijn uitgewerkt. • Voor twee stedelijk gebieden is een kansen- en knelpuntenkaart gemaakt met het oog op de samenhang tussen waterketen en waterkwaliteit (begroot: één). • De doelen van het BAW voor de kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid zijn behaald. • We hebben afspraken gemaakt met onze ketenpartners voor de jaren vanaf 2020 en hebben een begin gemaakt met het opstellen van een gezamenlijk uitvoeringsprogramma.
P26 Onvoorzien Schoon water	-	-	-	-	
Afrondingsverschil	-0,1	-	-	-	
Totaal	1,9	2,3	-	-	

P58 Samen met ketenpartners en andere stakeholders hebben we in 2023 een continue Waterketenanalyse. 😊

Om de uitdagingen van nu en van de toekomst het hoofd te bieden, bekijken we de waterketen altijd in samenhang met de omgeving. Op het gebied van technologie, klimaatbestendigheid, energietransitie en waterkwaliteit zijn ontwikkelingen die de activiteiten in de waterketen raken. Hiervoor is experimenteerruimte nodig. We hebben daarom verschillende projecten uitgevoerd:

- De proefinstallatie Aquafarm, gericht op het schoner maken van water en het produceren van hoogwaardige eiwitten.
- De pilot Ge(O)zond water, voor de verwijdering van microverontreinigingen in effluent op de rwzi Wervershoof.
- De pilot *The Great Bubble Barrier* op de rwzi Wervershoof, om onze kennis over microplastics in effluent te vergroten.

Bij het vijfdaagse procesinnovatie-experiment was biodiversiteit het onderwerp waarlangs het experiment van procesinnovatie is uitgevoerd. Hierbij is gewerkt met mensen uit verschillende organisaties om te zoeken naar een andere aanpak om complexe onderwerpen in samenwerking met andere partijen uit te werken.

Op basis van eerder gemaakte analyses en een brede maatschappelijke verkenning is met PWN en Rijkswaterstaat gewerkt aan een strategie voor de aanpak van microverontreinigingen. Hiervoor zijn drie scenario's uitgewerkt die in 2020 met het algemeen bestuur besproken worden.

Met de gemeenten Beverwijk en Heemskerk is voor twee stedelijke gebieden een kansen- en knelpuntenkaart uitgevoerd. Daarbij hebben we in kaart gebracht welke ecologische sleutelfactoren die vanuit het oogpunt van de waterketen bepalend zijn voor de waterkwaliteit, te beïnvloeden zijn en binnen wiens verantwoordelijkheid dit ligt.

Foto: Pilot *The Great Bubble Barrier*

P59 Samen met onze partners verhogen we de doelmatigheid in de waterketen door het realiseren van de in het Bestuursakkoord Water vastgelegde afspraken voor 2020. En we maken nieuwe afspraken voor verbreding en verdieping van de samenwerking tot 2025. 😊

De gezamenlijke waterketendoelen voor het verminderen van de kwetsbaarheid, het verbeteren van de kwaliteit en het beperken van de verwachte kostenstijging zijn behaald. Uit de monitor blijkt dat de vijf deelregio's op koers liggen om in 2020 gezamenlijk de doelstelling voor ons totale beheergebied te behalen. Voor de regio Noorderkwartier is in het bestuursakkoord vastgelegd dat in 2020 de gezamenlijke kosten van de waterketen € 30 miljoen lager moeten zijn dan in 2010 was verwacht.

We hebben onder andere ingezet op het vergroten van het risicogestuurd beheer, het gezamenlijk ontsluiten van data, het leveren van inbreng op de vraagstukken over ruimtelijke adaptatie en een bijeenkomst over incidentplannen bij rioolgemaal. In een brede regionale bijeenkomst zijn de uitdagingen voor de jaren na 2020 besproken en vervolgens ingebracht in het bestuurlijk overleg. Deze worden verwerkt in een uitvoeringsprogramma.

6.2 Resultaat 2: We verwaarden het afvalwater maximaal

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie		Investerings		Mijlpaal 2019
	Realisatie	Herziene Begroting	Realisatie	Herziene begroting	
Prestaties	2019	2019	2019	2019	
P60 In 2025 wordt het schone water klimaat- en energieneutraal geproduceerd. De ambities voor de 'verwaarding' van water, energie en grondstoffen worden uitgewerkt in een meerjarig plan. 😊	3,4	3,2	10,6	10,2	<ul style="list-style-type: none"> • Het plan voor de vernieuwing van de rwzi Oosthuizen is opgesteld (begroot: rwzi's Wieringen, Wieringermeer en Oosthuizen). • We hebben het besluit over de toekomst van de slibdrooginstallatie (SDI) uitgewerkt.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie		Investerings		Mijlpaal 2019
	Realisatie	Herziene Begroting	Realisatie	Herziene begroting	
Prestaties	2019	2019	2019	2019	
					<ul style="list-style-type: none"> • De Energiefabriek Zaandam-Oost is begin 2020 gereed (begroot: 2019). • We hebben de zonneparken op de terreinen van de rwzi's Beverwijk, Stolpen, Everstekeog, Wieringen en Wieringermeer in gebruik genomen. • Een plan van aanpak om de uitstoot van methaan en lachgas te reduceren is nog niet opgesteld. • We hebben kennis geleverd voor de ontwikkeling van het superkritisch vergassen van zuiverings-slib.
Afrondingsverschil	-	-	-	-	
Totaal	3,4	3,2	10,6	10,2	

P60 In 2025 wordt het schone water klimaat- en energieneutraal geproduceerd. De ambities voor de 'verwaarding' van water, energie en grondstoffen worden uitgewerkt in een meerjarig plan. 😊

Het transporteren en zuiveren van afvalwater en het verwerken van slib kost veel energie. Aan de andere kant bevat het afvalwater waardevolle grondstoffen en is het effluent een bron van zoet water. Om de ambities vanuit het KEP en het terugwinnen van grondstoffen te behalen hebben we in diverse projecten geïnvesteerd.

Het plan voor de vernieuwing van de rwzi Oosthuizen is opgesteld en verloopt volgens planning. De plannen voor de vernieuwing van de rwzi's Wieringen en Wieringermeer zijn doorgeschoven door herprioritering. Daarnaast is uit de verkenning met de omgeving gebleken dat het effluent van deze rwzi's ingezet kan worden als bron van zoet water.

De laatste werkzaamheden aan de Energiefabriek Zaandam-Oost worden begin 2020 afgerond.

Eind 2018 hebben we besloten om de SDI op termijn te sluiten en de route 'slibdrogen met restwarmte bij HVC' verder uit te werken. Dit is nodig vanwege het einde van de technische levensduur van de SDI en de wens om het gebruik van aardgas voor het drogen van slib te beëindigen. We zijn voornemens het aandeelhouderschap van HVC uit te breiden en om te zetten in een aandeelhouderschap B.

De zonneparken op de terreinen van de rwzi's Beverwijk, Stolpen, Eversteekooog, Wieringen en Wieringermeer zijn in gebruik genomen. De oplevering was vertraagd omdat de netwerkbeheerder de aansluitingen niet conform planning kon realiseren.

Naast de rwzi Geestmerambacht hebben we ook de rwzi's Stolpen en Alkmaar bij-vriendelijk ingericht en zijn de eerste bijenkasten geplaatst.

Het plan van aanpak om de uitstoot van methaan en lachgas te reduceren is vertraagd door voorrang te geven aan de doelen van het BAW en de aanleg van de zonneparken. Vanuit het project Aquafarm is een brede beleidsverkenning opgesteld. Deze nemen we op in het plan van aanpak.

Op laboratoriumschaal zijn testen gedaan met het superkritisch vergassen van zuiverings-slib van de rwzi Alkmaar. Het afvalwater dat overblijft na het superkritisch vergassen blijkt een ingewikkeld residu te zijn. Bij de verdere ontwikkeling van het superkritisch vergassen brengen wij onze kennis over afvalwaterbehandelingen in.

We zijn aandeelhouder geworden van AquaMinerals voor het op de markt brengen van grondstoffen uit afvalwater.

Foto: Bouw energiefabriek Zaandam-Oost

6.3 Resultaat 3: De bedrijfsvoering is toekomstbestendig

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie		Investerings		Mijlpaal 2019
	Realisatie	Herziene Begroting	Realisatie	Herziene begroting	
Prestaties	2019	2019	2019	2019	
P61 In 2025 is het onderhoud van de technische bedrijfsmiddelen risico gestuurd. 😊	21,1	21,9	1,7	2,0	<ul style="list-style-type: none"> We zijn gestart met het uitvoeringsprogramma groot onderhoud rwzi's. De in de onderhoudsstrategie geplande onderhoudswerkzaamheden zijn uitgevoerd. vergassen van zuiveringslib.
P62 Dagelijks sturen we op de minimalisatie van onze emissies naar de omgeving op basis van vastgestelde ambities en wettelijke eisen. In 2023 doen we dit voor het gehele gebied op uniforme wijze. 😊	47,2	43,5	7,8	6,0	<ul style="list-style-type: none"> De procesautomatisering van de rwzi Heiloo is vervangen en in bedrijf genomen. De proef met het gebruik van milieuvriendelijke polymeren is nog niet uitgevoerd. We hebben een proef gedaan met geurarm verladen. Voor de inrichting van een centrale regiekamer is een plan van aanpak opgesteld.
Afrondingsverschil	-	0,1	-	-0,1	
Totaal	68,3	65,5	9,5	7,9	

P61 In 2025 is het onderhoud van de technische bedrijfsmiddelen risico gestuurd. 😊

De assets van de waterketen zijn op respectabele leeftijd en vragen de komende jaren het nodige aan onderhoud. Voor de komende vijf jaar is een krediet van € 30 miljoen toegekend voor het meerjarige uitvoeringsprogramma groot onderhoud.

Het benodigde preventieve onderhoud voor de installatie-onderdelen is conform planning uitgevoerd. We hebben geïnvesteerd in het op orde brengen van de data. Om het functioneren van de *assets* nog beter te monitoren en de onderhoudsstrategieën verder te verbeteren hebben we een *dashboard* ontwikkeld. Gedurende het jaar is gewerkt aan correctief onderhoud zoals een breuk in de persleiding in Warmenhuizen, een scheur in de influentleiding en een breuk in de effluentleiding van de rwzi Zaandam-Oost.

De lagere exploitatiekosten worden veroorzaakt door een verschuiving van werkzaamheden tussen de prestaties P61 en P62. Hiertegenover staan hogere onderhoudskosten.

P62 Dagelijks sturen we op de minimalisatie van onze emissies naar de omgeving op basis van vastgestelde ambities en wettelijke eisen. In 2023 doen we dit voor het gehele gebied op uniforme wijze. 😊

Vanuit de waterketen lozen we effluent op het oppervlaktewater. Ook komt bij het zuiveringsproces geur en geluid vrij. In de dagelijkse bedrijfsvoering slagen we erin om deze emissies tot een minimum te beperken. Het voldoen aan wet- en regelgeving en de vastgestelde aanvullende ambities is daarbij de basis.

De vervanging van de procesautomatisering, een cruciaal onderdeel voor de sturing van het proces, verloopt volgens planning. Bij de rwzi Heiloo is deze als eerste vervangen en in bedrijf genomen.

De proef met het gebruik van polymeren heeft vertraging opgelopen doordat het contract met de leverancier later dan gepland werd gesloten. Ook blijkt het lastig te zijn om de milieuvriendelijkheid van polymeren aan te tonen. Begin 2020 wordt besloten of we doorgaan met de proef.

Op de rwzi Zaandam-Oost is een proef uitgevoerd met het geurarm verladen van slib. De slibsilo's zijn aangepast om permanent geurarm te verladen.

Om een eenduidige aansturing op de zuiveringsprocessen te versterken, hebben we in kaart gebracht of en hoe de centrale regie binnen de waterketen versterkt kan worden. We hebben een plan gemaakt om hiervoor op een van de centraal gelegen zuiveringen een ruimte in te richten.

De slibeindverwerking is het hele jaar een knelpunt geweest. Landelijk is sprake van een structurele ondercapaciteit van circa 10%. Dit komt door het wegvallen van de Duitse markt door aangescherpte wet- en regelgeving en de problemen bij het Afval Energie Bedrijf in Amsterdam. Bijna alle waterschappen en eindverwerkers hebben problemen ervaren met de afzet van het ontwaterde en gedroogde slib.

In de procesvoering zijn de gevolgen van de hoge slibdruk zichtbaar door het hogere energie-verbruik, het hogere chemicaliënverbruik en extra kosten voor het storten van granulaat. Op bepaalde momenten zijn bij enkele rwzi's de streefwaarden van stikstof en de onopgeloste bestanddelen overschreden. Deze

overschrijdingen zijn gemeld aan het bevoegd gezag. Vooralnog hebben deze meldingen niet geleid tot een proces-verbaal. Inmiddels worden door de waterschappen en eindverwerkers scenario's uitgewerkt om dit in de toekomst te voorkomen.

Het traject om met de gemeenten alle IBA's NEN-proof te maken, te verbeteren en de 'rotte appels' te vervangen door septic tanks is conform planning verlopen. Op een enkeling na, waar de gemeente drukriolering gaat aanleggen, zijn alle IBA's aangepast en opnieuw gekeurd.

Het verschil in exploitatiekosten wordt voor € 1,5 miljoen veroorzaakt door hogere energiekosten door prijsstijgingen en een hoger verbruik. Daarnaast zijn de kosten voor chemicaliën € 0,4 miljoen hoger. Verder heeft een verschuiving van werkzaamheden plaatsgevonden tussen de prestaties P61 en P62. Het restant wordt veroorzaakt door diverse overige posten.

De werkzaamheden aan de zuiveringskring Beemster zijn vertraagd doordat het werk in de vorm van een partnership wordt aanbesteed zodat de aannemer in het voortraject wordt meegenomen. Hierdoor zijn de investeringsuitgaven en –inkomsten per saldo € 0,3 miljoen lager. De bijdrage van de gemeente Hoorn voor de bouw van een nieuw rioolpersgemaal is € 0,1 miljoen lager dan verwacht.

De laatste renovatiewerkzaamheden aan de rwzi Alkmaar worden begin 2020 afgerond. Door verschuivingen in de planning zijn de uitgaven € 2,2 miljoen hoger. Over de periode 2018 tot en met 2020 blijven we echter binnen het totaal van tijd en middelen.

Foto: Vervangen procesautomatisering rwzi Heiloo, de besturingskast voor en na de ombouw

6.4 Risico's Schoon water

Status	Risicogebeurtenis	Risico-score	Max. Fin. Gevolg	Risico-categorie	Maatregelen
Ongewijzigd	De HVC doet een beroep op de garantstelling door HHNK voor de investeringen in de afvalverwerking.	2	€ 1.400.000	Politiek/bestuurlijk	<ul style="list-style-type: none"> Bestuurder neemt deel aan aandeelhoudersvergaderingen. Daarnaast vindt periodiek ambtelijk overleg plaats, minimaal twee keer per jaar.
Ongewijzigd	Gedurende langere tijd niet meer kunnen verpompen van afvalwater.	4	€ 2.000.000	Operationeel	<ul style="list-style-type: none"> Risicopuntenkaart opzetten Noodcontracten met transporteur en aannemer Onderhoud op basis van assetmanagement Uitvoeren inspectieprogramma Noodstroomvoorziening in eigendom Brandmeldinstallatie
Gewijzigd	Ontstaan van watervervuiling oppervlaktewater door grote calamiteiten.	4	€ 8.500.000	Politiek/bestuurlijk	<ul style="list-style-type: none"> Calamiteitenorganisatie actief. Overzicht bedrijven opstellen die potentieel vervuild bluswater lozen op ons watersysteem bij brand en andere calamiteiten. In 2019 is, conform het draaiboek Hoogwater, een draaiboek opgesteld voor calamiteiten waarbij potentieel (veel) vervuild water of andere stoffen worden geloosd op ons watersysteem, inclusief een overzicht van risicovolle bedrijven.
Gewijzigd	Lichamelijk letsel bij medewerkers en of derden tijdens het onderhoud/ reparatie van Individuele behandeling afvalwater (IBA's).	3	€ 1.500.000	Juridisch/ wettelijk	<ul style="list-style-type: none"> Bewoners zijn geattendeerd op de onveiligheid. De IBA's zijn voorzien van een waarschuwingssticker. Er is een nieuw onderhoudscontract afgesloten. IBA's worden aangepast naar de NEN3140-norm. Er wordt actief samengewerkt met de betrokken gemeenten. Slecht werkende IBA's worden omgebouwd tot VST (verbeterde septic tank).

Status	Risicogebeurtenis	Risico-score	Max. Fin. Gevolg	Risico-categorie	Maatregelen
Gewijzigd	Uitvallen van verouderde procesautomatisering.	9	€ 500.000	Operationeel	<ul style="list-style-type: none"> • De aanbesteding voor nieuwe procesautomatisering is afgerond. • De rwzi Heiloo is omgebouwd en in gebruik genomen en wordt gevolgd door rwzi Everstekeog. In 2023 zijn alle rwzi's omgebouwd. • Met de leverancier zijn afspraken gemaakt om de oude procesautomatisering tot die tijd operationeel te houden. • Er zijn maatregelen genomen om hacking tegen te gaan.
Nieuw	Gedurende lange tijd niet meer kunnen drogen van het zuiveringsslib door uitval van de SDI	4	€ 2.000.000	Operationeel	<ul style="list-style-type: none"> • Preventief onderhoud intensiveren • Inspecties uitvoeren • Reserveonderdelen op orde houden • Achtervang via HVC ingericht • Versterkte samenwerking met andere waterschappen en eindverwerkers georganiseerd • Stortontheffing organiseren
Nieuw	Verwerking van het granulaat stagneert door storingen bij eindverwerkers of onvoldoende afzetmogelijkheden	9	€ 1.000.000	Operationeel	<ul style="list-style-type: none"> • De HVC heeft een contract afgesloten met een BEC-installatie in Bremen. • HHNK heeft exportvergunningen verkregen. • HHNK heeft tot en met 2020 een stortontheffing in Nederland.

7 Veilige (vaar)wegen

In onze visie op het wegenbeheer hebben we vastgelegd dat dit geen kerntaak van het hoogheemraadschap is. We dragen het beheer van de wegen daarom over aan de gemeenten. Zolang we nog wegen beheren doen we dit conform het vigerende beleid.

We voeren het vaarwegbeheer uit conform de overeenkomst met de provincie. Waar mogelijk combineren we dit met onze eigen activiteiten in het watersysteem.

7.1 Resultaat 1: HHNK is op termijn geen wegbeheerder meer

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie		Investeringen		Mijlpaal 2019
	Realisatie	Herziene Begroting	Realisatie	Herziene begroting	
Prestaties	2019	2019	2019	2019	
P27 In 2019 hebben we samen met onze partners een overdrachtsplan gemaakt. Uiterlijk in 2025 hebben we alle wegen aan gemeenten overgedragen. 😊	3,9	4,2	-	-	<ul style="list-style-type: none"> De overdracht van de wegen in Uitgeest is op verzoek van de gemeente uitgesteld. We hebben per 1 januari 2020 de wegen in Hollands Kroon overgedragen aan de gemeente. Met de zeven West-Friese gemeenten hebben we nog geen bestuurlijke overeenstemming bereikt. We zijn gestart met het onderzoek in acht gemeenten.
Totaal	3,9	4,2	-	-	

P27 In 2019 hebben we samen met onze partners een overdrachtsplan gemaakt. Uiterlijk in 2025 hebben we alle wegen aan gemeenten overgedragen. 😊

Alle gemeenten waar we de wegen buiten de bebouwde kom beheren en onderhouden, hebben de intentieovereenkomst getekend.

We hebben de wegen in Hollands Kroon per 1 januari 2020 overgedragen aan de gemeente. De gemeente Uitgeest heeft vanwege een capaciteitstekort verzocht om het traject voor onbepaalde tijd te temporiseren.

We verwachten in 2020 bestuurlijke besluitvorming bij Schagen, Uitgeest en de zeven West-Friese gemeenten. De West-Friese gemeenten hadden meer tijd nodig om op één lijn te komen.

In de zeven Waterlandse gemeenten is het overdrachtsproces gestart. Hiermee liggen we op koers om in 2025 alle wegen overgedragen te hebben.

Foto: Overdracht wegen aan gemeente Hollands Kroon

7.2 Resultaat 2: Onze wegen zijn verkeersveilig, berijdbaar, ingepast in het landschap en dragen bij aan de bereikbaarheid

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie		Investerings		Mijlpaal 2019
	Realisatie	Herziene Begroting	Realisatie	Herziene begroting	
Prestaties	2019	2019	2019	2019	
P57: Onze wegen zijn in stand gehouden en ingericht conform de doelstellingen uit het wegenbeleidsplan 2012-2017. 😊	13,7	13,6	0,3	1,1	<ul style="list-style-type: none"> We hebben het inspectieproces verbeterd. De wegininspecteurs zijn opgeleid en ingewerkt. De acties uit de gap-analyse en het verbeterplan 'data' zijn uitgevoerd. We hebben inspecties uitgevoerd aan de kunstwerken naast de jaarlijkse globale inspecties 'restlevensduur'. Het plan van aanpak voor de overdracht van de dijkwegen op Texel is bestuurlijk vastgesteld. Het programma wegverharding is beëindigd en opgenomen in het beheercluster. Het algemene percentage 'onvoldoende' wegverharding ligt tussen de 15 en 18%.
Afrondingsverschil	-	-	-	-	
Totaal	13,7	13,6	0,3	1,1	

P57 Onze wegen zijn in stand gehouden en ingericht conform de doelstellingen uit het wegenbeleidsplan 2012-2017. 😊

Een aantal medewerkers is opgeleid tot wegininspecteur en ingewerkt. Daardoor is het inspectieproces verbeterd. We hebben de reguliere veiligheidsinspecties uitgevoerd. Ook hebben we alle 340 kunstwerken geïnspecteerd. Op basis daarvan zijn de eerste onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd en is een planning voor de komende vijf jaar opgesteld.

De acties uit de gap-analyse en het verbeterplan op data zijn uitgevoerd. We passen risicogestuurd beheer toe op de bij wegen horende elementen zoals wegverharding, kunstwerken, groen, openbare verlichting en wegmeubilair. Daarom is het programma wegverharding beëindigd.

Het plan van aanpak voor de overdracht van de dijkwegen op Texel is bestuurlijk vastgesteld. De daadwerkelijke overdracht heeft niet plaatsgevonden door complexiteit in de huidige beheerdata en de verschillende beheerders die daarbij een rol spelen. De planning voor de overdracht is bijgesteld naar 31 december 2020.

Het algemene percentage 'onvoldoende' wegverharding lag onder de 18%.

De investeringsuitgaven zijn € 0,8 miljoen lager dan begroot doordat de vervanging van de Kwadijkerbrug een jaar is uitgesteld en de vervanging van de Engewormerbrug is vertraagd. De aannemer is gestart met de voorbereidende werkzaamheden voor de Engewormerbrug.

7.3 Resultaat 3: We voldoen aan de afspraken met de provincie rond vaarwegbeheer

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie		Investerings		Mijlpaal 2019
	Realisatie	Herziene Begroting	Realisatie	Herziene begroting	
Prestaties	2019	2019	2019	2019	
P30: We voeren voor de provincie NH een scheepvaartbeheertaak uit. 😊	0,6	1,2	-	-	<ul style="list-style-type: none"> We hebben de eerste vijfjaar-termijn met de provincie geëvalueerd en afspraken gemaakt voor het vervolg
P31: Onvoorzien Veilige (vaar)wegen.	-	-	-	-	
Totaal	0,6	1,2	-	-	

P30 We voeren voor de provincie NH een scheepvaartbeheertaak uit. 😊

De samenwerking met de provincie Noord-Holland is geëvalueerd en verlengd. Uit de evaluatie bleek dat beide partijen de uitvoering van de overeenkomst serieus oppakken. De onderlinge informatie-verstrekking kan wel beter. In de verlenging zijn ook de uitgangspunten, waaronder risicogestuurd beheer, en vergoedingen meegenomen. De normbedragen voor de periode vanaf 2020 worden geactualiseerd. De lagere kosten worden veroorzaakt doordat de financiële verwerking van het vaarwegbeheer is gewijzigd.

7.4 Risico's Veilige (vaar)wegen

Status	Risicogebeurtenis	Risico-score	Max. Fin. Gevolg	Risico-categorie	Maatregelen
Ongewijzigd	Wegen worden niet, vertraagd, gefragmenteerd of niet budgetneutraal overgedragen.	9	€ 0	Politiek/bestuurlijk	<ul style="list-style-type: none"> • Bestuurlijk vastgesteld (financieel en inhoudelijk) kader. • Multi-disciplinaire, op de omgeving gerichte procesmatige aanpak met een sturingsmodel bestaande uit vertegenwoordigers van de relevante afdelingen en de omgeving. • Beschikbaar stellen van capaciteit en middelen. • Periodiek overleg met alle betrokken gemeentes over voortgang en de gevolgen van het project.
Gewijzigd	Bij de overdracht van de wegen aan gemeenten slagen we er niet tijdig in om de (personeels)kosten (frictiekosten) net zo snel af te bouwen als de opbrengsten (wegenheffing en Wet Herverdeling Wegen).	6	€ 2.250.000	Operationeel	<ul style="list-style-type: none"> • Zo spoedig mogelijk de frictiekosten in beeld brengen en analyseren.

8 Crisisbeheersing

Ons werk is erop gericht om een crisis te voorkomen. We moeten voorbereid zijn als het een keer misgaat. De buitenwereld vraagt van ons om 24/7 beschikbaar te zijn om te acteren op incidenten en calamiteiten binnen ons gebied en onze taken.

De inzet van de CBO verschilt per gebeurtenis. Een wateroverlastcrisis vraagt om anders handelen dan een waterveiligheidscrisis. Het uitgangspunt is altijd hetzelfde: een deskundige, snelle en zichtbare CBO die wordt herkend en gewaardeerd door onze omgeving en partners.

In het najaar is relatief veel neerslag gevallen in het gehele beheergebied, waardoor op verschillende locaties wateroverlast ontstond. De CBO is drie weken opgeschaald vanwege scheur-vorming in het asfalt van de Westerdijk bij Hoorn.

We hebben 42 incidenten gehad met een verhoogde alertheid van de CBO. Voorbeelden hiervan zijn lekke persleidingen en waterleidingen, een netwerkstoring, extreem weer, grote branden, ongevallen met vrachtwagens, een zinkgat, verminderde bemalingscapaciteit en vissterfte. Al deze incidenten zijn afgewikkeld.

Foto: Noodbemaling Gemaal Willem Alexander, Driehuizen

8.1 Resultaat 1: Voorkomen en beheersen

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie		Investeringen		Mijlpaal 2019
	Realisatie	Herziene Begroting	Realisatie	Herziene begroting	
Prestaties	2019	2019	2019	2019	
P55: Samen met onze netwerkpartners bereiden we ons voor, zodat we adequaat handelen bij een (dreigende) crisis met maatschappelijke gevolgen. 😊	1,3	1,0	-	-	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Het meerjarig oefenbeleidsplan is nog niet opgeleverd.</i> • <i>We hebben een risicoanalyse uitgevoerd. Het bijbehorende bestrijdingsplan wordt in 2020 uitgewerkt.</i>
Totaal	1,3	1,0	-	-	

P55 Samen met onze netwerkpartners bereiden we ons voor, zodat we adequaat handelen bij een (dreigende) crisis met maatschappelijke gevolgen. 😊

Het meerjarig oefenbeleidsplan heeft vertraging opgelopen omdat de implementatie van het Landelijk Crisis Management Systeem meer inzet vergde dan verwacht.

Voor alle effecten is een analyse gemaakt van de niet-traditionele risico's om voorbereid te zijn op drie scenario's: langdurige stroomuitval, verstoring ICT door ransomware en uitval van personeel door een griepandemie. De beheersmaatregelen voor deze niet-traditionele risico's worden in 2020 verder uitgewerkt in bestrijdingsplannen of draaiboeken.

Met onze partners hebben we gewerkt aan het vervolg van het Interregionaal Coördinatieplan Overstromingen. We werken toe naar een grote multidisciplinaire oefening in 2021.

Verder hebben we een bestuurlijke *masterclass* georganiseerd waarin we met bestuurders en strategisch adviseurs van de vier veiligheidsregio's in ons gebied, Defensie, RWS en Politie de maatschappelijke impact en strategische dilemma's hebben behandeld van een grootschalige overstromingsdreiging. Ook is een *try-out* gedaan van de *serious game* voor multidisciplinair samenwerken bij watercrisis.

In het traject van procesautomatisering heeft de CBO met marktpartijen het *dashboard* verder ontwikkeld. Hierdoor is ons expertiseniveau op het gebied van *data science* vergroot.

De aanpassing van de vergaderruimten voor de crisisbeheersing is afgerond, zie prestatie P47.

Bestaande draaiboeken zijn geactualiseerd en drie nieuwe draaiboeken zijn opgeleverd:

- Calamiteitendraaiboek Waterkwaliteit;
- Calamiteitendraaiboek Droogte Watersystemen;
- Draaiboek dreigende kadebreuk.

Het Crisisbeheersingsplan wordt begin 2020 geactualiseerd.

Het verschil in exploitatie van € 0,3 miljoen wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de inzet van medewerkers vanwege de wateroverlast door de vele neerslag en de scheurvorming in het asfalt van de Westerdijk bij Hoorn niet waren begroot.

8.2 Risico's Crisisbeheersing

Dit effect heeft geen risico's met een risicoscore 9 en/of een maximaal financieel gevolg groter dan € 1 miljoen.

9 Bestuur en Organisatie

Dit effect beschrijft hoe we op maatschappelijk verantwoorde wijze onze doelen bereiken en onze taken uitvoeren. We ontwikkelen ons verder van een taakgerichte naar een effectgerichte organisatie en streven naar een kostenbewust waterschap met een gezonde financiële positie, nu en in de toekomst.

De primaire taakinvulling komt steeds meer tot stand in netwerken en door samenwerking. Daarom gaan we van omgevingsbewust naar omgevingsgericht gedrag. We hebben ingezet op versterking van de ICT-functie, om de kwaliteit van de taakuitvoering te verbeteren en de informatieveiligheid te vergroten. Daarnaast hebben we geïnvesteerd in een nieuw financieel systeem. Om medewerkers te werven en te behouden, hebben we ingezet op onze aantrekkelijkheid als vooruitstrevende overheidsorganisatie en werkgever met aandacht voor duurzame inzetbaarheid en diversiteit.

Om in 2020 minimaal 40% energieneutraal te zijn en in 2025 100% CO₂- en energieneutraal heeft het bestuur in 2017 ingestemd met maatregelen en bijbehorende financiering in het KEP. We hebben zonneweides aangelegd, ons wagenpark is verder vergroend met elektrische auto's en we kopen Europees opgewerkte windenergie in. Verder is het Waterinnovatiefonds operationeel.

9.1 Resultaat 1: Een democratisch gekozen bestuur dat op verantwoorde wijze belasting heft, keuzes maakt over het te voeren beleid en daarover rekenschap aflegt

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie		Investerings		Mijlpaal 2019
	Realisatie	Herziene Begroting	Realisatie	Herziene begroting	
Prestaties	2019	2019	2019	2019	
P36 In 2019 worden de waterschapsverkiezingen volgens de reglementen en afspraken vlekkeloos uitgevoerd. De inwerking van het nieuwe bestuur wordt programmatisch opgezet en is gericht op de ontwikkeling van collegiaal bestuur dat op hoofdlijnen inhoudelijk stuurt. Nieuwe vormen van informatievoorziening, besluitvorming en	4,9	5,1	-	-	<ul style="list-style-type: none"> • <i>We hebben de waterschapsverkiezingen georganiseerd.</i> • <i>Het inwerkprogramma van het nieuwe bestuur is gerealiseerd.</i>

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie		Investeringen		Mijlpaal 2019
	Realisatie	Herziene Begroting	Realisatie	Herziene begroting	
Prestaties	2019	2019	2019	2019	
rekenschap afleggen zullen nadrukkelijk ingebracht worden als onderdeel van dit programma. 😊					
P37 We leggen waterschapsbelasting efficiënt en tijdig op. In 2019 werken we het besluit rond de voorstellen van de CAB uit, zodat we in 2020 een nieuwe kostentoedelingsverordening kunnen opstellen en het belastingstelsel kunnen aanpassen, waardoor we in 2021 op basis van de nieuwe grondslagen kunnen heffen. 😊	8,3	8,2	-	-	<ul style="list-style-type: none"> • De waterschapsaanslagen zijn nagenoeg geheel opgelegd voor 31 mei. • De perceptiekosten waren lager dan het landelijk gemiddelde. • We hebben de Unie van Waterschappen geadviseerd over de Commissie Aanpassing Belastingstelsel (CAB).
P38 De financiële sturing en verantwoording is gericht op het tot stand brengen van een toekomstbestendig financieel beleid en een betrouwbaar en effectief ingericht financieel beheer. 😊	8,4	7,5	1,1	1,2	<ul style="list-style-type: none"> • Het nieuwe financiële systeem is geïmplementeerd en we nemen dit per 1 januari 2020 in gebruik.
P39 Waterschapsbelastingen	-227,1	-225,8	-	-	
Afrondingsverschil	-	0,1	-	-	
Totaal	-205,5	-204,9	1,1	1,2	

P36 In 2019 worden de waterschapsverkiezingen volgens de reglementen en afspraken vlekkeloos uitgevoerd. De inwerking van het nieuwe bestuur wordt programmatisch opgezet en is gericht op de ontwikkeling van collegiaal bestuur dat op hoofdlijnen inhoudelijk stuurt. Nieuwe vormen van informatievoorziening, besluitvorming en rekenschap afleggen zullen nadrukkelijk ingebracht worden als onderdeel van dit programma. 😊

Op 20 maart hebben de verkiezingen plaatsgevonden voor het bestuur van de waterschappen en de Provinciale Staten. Ons opkomstpercentage was met 52,3% één procentpunt hoger dan de landelijke opkomst en hoger dan de 43,3% bij de verkiezingen in 2015. De verkiezingen hebben we met de gemeenten, het Rijk en de Unie van Waterschappen georganiseerd.

Voor ons nieuwe bestuur hebben we een inwerkprogramma opgesteld, waarin uitgebreid is ingegaan op onze werkzaamheden. De buitenwereld en de omgeving waren hier onderdeel van. Ook de gemeente Zaanstad en de veiligheidsregio hebben een bijdrage geleverd. We hebben gekeken naar de uitdagingen bij waterkwaliteit, verdieping van participatie bij projecten en onze maatschappelijke meerwaarde. Verder heeft een risicodialoog plaatsgevonden over klimaatverandering en zijn we ingegaan op de financiële processen en de positie van het waterschap in het maatschappelijk krachtenveld. Het programma is afgesloten met een bezoek aan een aantal van onze projecten.

P37 We leggen waterschapsbelasting efficiënt en tijdig op. In 2019 werken we het besluit rond de voorstellen van de CAB uit, zodat we in 2020 een nieuwe kostentoedelingsverordening kunnen opstellen en het belastingsysteem kunnen aanpassen, waardoor we in 2021 op basis van de nieuwe grondslagen kunnen heffen. 😊

De waterschapsbelastingen zijn nagenoeg geheel voor 31 mei opgelegd. Daarbij hebben de belastingplichtigen veelvuldig het digitale portaal gebruikt. Het laatst bekende landelijk gemiddelde van de perceptiekosten komt uit 2018 en is 3,7%. Onze perceptiekosten zijn van 3,6% gedaald naar 3,5% in 2018 en waren daarmee lager dan het landelijk gemiddelde. De belastingprocessen zijn dit jaar ISO-gecertificeerd. Dit is een kwaliteitssysteem om te waarborgen dat de processen van heffen en invorderen voldoen aan de eisen van ISO 9001:2015.

In het najaar van 2018 heeft de Unie van Waterschappen de besluitvorming over de aanpassing van het belastingstelsel met minimaal een half jaar uitgesteld. Het streven is om eind 2020 een besluit genomen te hebben over de aanpassing van het belastingstelsel.

P38 De financiële sturing en verantwoording is gericht op het tot stand brengen van een toekomstbestendig financieel beleid en een betrouwbaar en effectief ingericht financieel beheer. 😊

De implementatie van het nieuwe financiële systeem is conform planning uitgevoerd. Uit diverse testen is gebleken dat het systeem naar behoren werkt. Daarom is besloten om het systeem per 1 januari 2020 in gebruik te nemen. De overschrijding in exploitatiekosten wordt voornamelijk veroorzaakt door de inzet van medewerkers op het nieuwe financiële systeem. Het restant wordt veroorzaakt door diverse overige posten.

P39 Waterschapsbelastingen.

De totale belastingopbrengst is € 1,4 miljoen hoger dan begroot. Dit wordt voor € 0,9 miljoen verklaard door hogere opbrengsten als gevolg van definitieve aanslagen voor bedrijven over voorgaande jaren. Het restant van € 0,5 miljoen wordt veroorzaakt door hogere opbrengsten vanwege de stijging van de WOZ-waarde.

9.2 Resultaat 2: Een organisatie die omgevingsgericht handelt en rekening houdt met maatschappelijke belangen

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie		Investerings		Mijlpaal 2019
	Realisatie	Herziene Begroting	Realisatie	Herziene begroting	
Prestaties	2019	2019	2019	2019	
P40 We krijgen in 2020 een reputatiecijfer 7,5 van de bewoners van ons gebied. Inwoners zijn in 2020 bewuster van veilig, schoon en voldoende water: wat HHNK daar aan doet en wat ze zelf kunnen doen. Het reputatieonderzoek onderschrijft de stijging van het waterbewustzijn. 😊	2,2	3,0	-	-	<ul style="list-style-type: none"> • We hebben de leefstijlanaanpak geïntegreerd in de communicatiekoers waar dat mogelijk en logisch was en hebben daarbij de leefwereld centraal gezet. Gedurende 2019 hebben we effectmetingen van campagnes uitgevoerd. • De landelijke opkomst-bevorderende campagne voor de waterschapsverkiezingen is regionaal ingevuld. • We hebben het waterbewustzijn en onze naams- en taak-bekendheid gestimuleerd door informatie te geven op momenten dat inwoners openstaan voor onze boodschap. Op alle effecten hebben we educatie-inspanningen geleverd. • Het educatieproject Water Werken 2.0 met het Zuiderzee-museum en de samenwerking met het Zaans Natuur & Milieu Centrum zijn voortgezet.
P41 We maken verbinding met de belangen van onze omgeving met als resultaat een samenhangend, doelgericht en omgevingsgericht Waterprogramma op 1-1-2022. 😊	1,4	1,0	-	-	<ul style="list-style-type: none"> • De evaluatie van het Waterprogramma 2016-2021 is gestart. • We hebben twee pilots voor de Omgevingswet met gemeenten uitgevoerd. • In het kader van internationale samenwerking hebben we aan zeven projecten deelgenomen.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie		Investerings		Mijlpaal 2019
	Realisatie	Herziene Begroting	Realisatie	Herziene begroting	
Prestaties	2019	2019	2019	2019	
P42 We stimuleren innovatie en duurzaamheid en voeren het klimaat- en energie programma uit. Hiermee bereiken we dat we in 2020 minimaal 40% energie neutraal zijn en 100% CO2- en energieneutraal in 2025. 😊	0,6	0,8	-	-	<ul style="list-style-type: none"> • Onze bedrijfsvoering is gecertificeerd voor de CO₂-prestatieladder. • Het klimaat- en energie-symposium is georganiseerd door de stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden en Ondernemen.
P43 In 2020 vervullen minimaal 25 water(erfgoed) objecten een herkenbare rol als communicatiemiddel over verleden, heden en toekomst van het waterbeheer in ons gebied. 😊	0,7	0,7	-	-	<ul style="list-style-type: none"> • Onderdelen van het plan Watererfgoed zijn verder uitgewerkt. We hebben ruim tien iconische objecten ingezet om ons verhaal te vertellen.
P44 Wij creëren maximale ruimte voor maatschappelijke initiatieven, door de wet- en regelgeving toepasbaar, bruikbaar en uitlegbaar te maken naar onze omgeving. Dit komt tot uiting doordat we in 2020 werken volgens de principes van de Omgevingswet. 😊	6,3	6,9	-	-	<ul style="list-style-type: none"> • De aanbevelingen van de ILT over de samenwerking tussen toezicht en handhaving zijn geïmplementeerd. • We hebben een aanpak voor de implementatie van de Omgevingswet en zijn gestart met de uitvoering. • Alle bedrijven (<10) in de categorie Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) zijn gezien. We hebben een risico-inventarisatie opgeleverd met de status van de overige vergunningsplichtige bedrijven. • De pilot 'oneigenlijk grondgebruik' is afgerond.
Afrondingsverschil	-	-	-	-	
Totaal	11,2	12,4	-	-	

P40 We krijgen in 2020 een reputatiecijfer 7,5 van de bewoners van ons gebied. Inwoners zijn in 2020 bewuster van veilig, schoon en voldoende water: wat HHNK daar aan doet en wat ze zelf kunnen doen. Het reputatieonderzoek onderschrijft de stijging van het waterbewustzijn. 😊

We hebben de leefstijlanaanpak geïntegreerd in onze communicatie-uitingen, waar dat mogelijk en logisch was. Brieven van belastingen en presentaties zijn aangepast. Daarnaast hebben we met pilots bij dijkversterkingsprojecten gekeken waar inwoners voor openstaan. Hierdoor hebben onze inspanningen meer effect gehad. De seizoenscampagnes zijn op effectiviteit geëvalueerd door de verspreiding en het bereik via social media te meten. De landelijke verkiezingscampagne en de regionale aanvulling hierop hebben een bijdrage geleverd aan de hogere opkomst dan het landelijk gemiddelde van de waterschappen.

Om het waterbewustzijn en onze naams- en taakbekendheid te stimuleren hebben we met de oplevering van de versterkte Prins Hendrikzanddijk 'Texel veilig' gevierd met bewoners en bestuurders. Met deze feestelijke afsluiting van alle versterkingsprojecten hebben we het eiland symbolisch teruggegeven aan de bewoners. Op dit soort momenten staan bewoners open voor onze boodschap over waterbewustzijn en ons werk. Daarnaast hebben we met gastlessen op scholen 2.265 leerlingen bereikt en ontvingen we bij het informatiecentrum Zand tegen Zee circa 18.000 bezoekers.

Met het Zuiderzeemuseum zijn voorbereidingen getroffen voor de nieuwe interactieve tentoonstelling Waterwerkers 2.0 die gericht is op de jeugd. De samenwerking met het Zaanse Natuur- en Milieucentrum is gecontinueerd en neemt naar verwachting in 2020 concrete vormen aan. Hierdoor zijn de kosten € 0,3 miljoen lager. Het restant wordt veroorzaakt door diverse overige posten.

Foto: Oplevering 'Texel veilig'

P41 We maken verbinding met de belangen van onze omgeving met als resultaat een samenhangend, doelgericht en omgevingsgericht Waterprogramma op 1-1-2022. 😊

In het voorjaar hebben we het meerjarenperspectief en de begroting samengevoegd om de ambities uit het collegeprogramma 2019-2023 'Samen werken aan de toekomst' te kunnen verwerken. Hierdoor is de koppeling met het Waterprogramma versterkt. De volgende stap is om ambities en de kosten daarvan beter in beeld te brengen in de producten. We blijven wendbaar en adaptief door in te spelen op klimaatverandering, maatschappelijke tendensen en technologische ontwikkelingen. De evaluatie van het Waterprogramma 2016-2021 is gestart en wordt in 2020 afgerond.

De Omgevingswet wordt in 2021 ingevoerd. Het doel van deze wet is minder en overzichtelijkere regels, meer ruimte voor initiatieven en als uitgangspunt lokaal maatwerk en vertrouwen. Met een aantal gemeenten voeren we verkennende gesprekken over aanpassingen in onze werkprocessen om de vergunningverlening soepel te laten verlopen onder de Omgevingswet. Met de gemeente Alkmaar en ketenpartners hebben we de initiatieffase in een Initiatieven Platform geoefend. Met de gemeente Zaanstad hebben we een experiment uitgevoerd voor vergunningverlening en het Digitaal Stelsel Omgevingswet. Stagiairs hebben onderzoek gedaan naar onderwerpen zoals samenwerking met ketenpartners, participatie en waterbelangen in omgevingsplannen.

Verschillende medewerkers namen deel aan internationale samenwerkingsprojecten, met een totale inzet van twee fte in zeven projecten. We hebben deelgenomen aan projecten van Wereld Waternet in Tanzania, Ethiopië en Mali. Voor het Blue Deal programma participeerden we in Colombia en vanuit het Kingfisher-programma in Zuid-Afrika. We zijn betrokken bij het project Waterapps, een onderzoeksproject van de Wageningen Universiteit dat zich richt op het voorspellen van de beschikbaarheid van zoet water voor boeren in Ghana en Bangladesh. Ook zijn we betrokken bij een project in Indonesië onder leiding van Waterschap Zuiderzeeland.

P42 We stimuleren innovatie en duurzaamheid en voeren het klimaat- en energieprogramma uit. Hiermee bereiken we dat we in 2020 minimaal 40% energie neutraal zijn en 100% CO₂- en energieneutraal in 2025. 😊

We hebben zonneweides aangelegd en de aanleg van de overige zonneweides in 2020 is voorbereid. De evaluatie van het KEP zal in 2020 in het algemeen bestuur worden besproken. Hierbij wordt gezien hoe we, mogelijk door middel van windenergie, onze ambities kunnen waarmaken. We zijn gecertificeerd voor de CO₂-prestatieladder. Dit stimuleert het sturen op CO₂-reductie. Om kansen te pakken in het proces van de RES hebben we onze positie bepaald.

De Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden en Ondernemen heeft een symposium over klimaat en energie georganiseerd vanuit de CO₂-prestatieladder. Daarnaast zijn voor onze regio verschillende bestuurlijke bijeenkomsten georganiseerd onder verantwoordelijkheid van de RES. We zagen daardoor niet de noodzaak om zelf ook een symposium te organiseren.

Het Waterinnovatiefonds bevat € 2,0 miljoen waarvan € 0,4 miljoen is uitgekeerd aan twee innovaties. Fixeau maakt meetapparatuur voor grondwater en New Generation Construction Materials maakt een milieuvriendelijk betonbehandelingsproduct op basis van alginaat en bentoniet. Het nieuwe initiatief 'Van Slib Grondstof Maken' speelt in op de overspannen slibmarkt. Mede met de lening die zij naar verwachting in 2020 ontvangen, wordt 120.000 kilogram verwerkingscapaciteit gebouwd. Een aantal ingediende ideeën wordt verder uitgewerkt voordat ze in aanmerking komen voor een uitkering uit het fonds. Een van de ideeën die geen lening heeft gekregen, passen we wel toe in de nieuwbouw op Texel: een handenwasser die goed schoonmaakt en weinig water gebruikt. In 2020 evalueren we of het Waterinnovatiefonds een juiste bijdrage levert aan innovaties.

P43 In 2020 vervullen minimaal 25 water(erfgoed)objecten een herkenbare rol als communicatiemiddel over verleden, heden en toekomst van het waterbeheer in ons gebied. 😊

We hebben het verhaal van ons werk in verleden, heden en toekomst verteld op ruim dertig momenten en locaties. Hierbij hebben we meer dan tien iconische objecten ingezet.

In een aantal gevallen is dit van tijdelijke aard, zoals de deelname aan het Beemster Light Festival, waar we de waterlijn in de Beemster door verlichting zichtbaar hebben gemaakt. Anderzijds is het vaak van blijvende aard zoals het terugplaatsen van een wapenschild op een voormalig waterschapskantoor met een informatiebord.

We hebben de inzet van derden bij het beheer en aanwenden van watererfgoedobjecten verkend. De uitkomst was positief en we gaan een pilot uitvoeren.

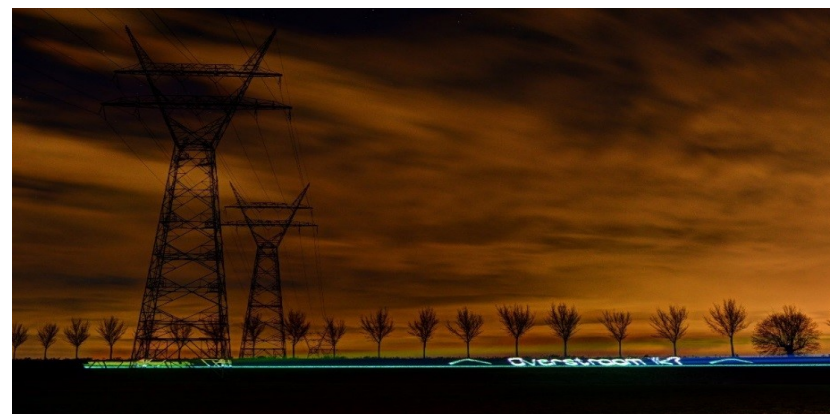

Foto: Waterlijn tijdens het Beemster Light Festival van Wil van Blokland

P44 Wij creëren maximale ruimte voor maatschappelijke initiatieven, door de wet- en regelgeving toepasbaar, bruikbaar en uitlegbaar te maken naar onze omgeving. Dit komt tot uiting doordat we in 2020 werken volgens de principes van de Omgevingswet. 😊

De aanbevelingen van de ILT over de samenwerking tussen toezicht en handhaving zijn ingevoerd. Daarmee ondersteunen we aantoonbaar, efficiënt en doeltreffend onze beheertaken. De uitrol van het instrument PowerMobiel is gerealiseerd om de overdracht van dossiers te verbeteren. Andere relevante onderwerpen zijn uniformiteit in dataregistratie en de optimalisatie van werkprocessen.

De werkzaamheden voor het bezien van bedrijven in de categorie Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) en de risico-inventarisatie van de overige vergunningsplichtige bedrijven verlopen volgens planning. Eén bedrijf bleek in de categorie ZZS te vallen en de vergunning voor dit bedrijf is geactualiseerd. Daarmee is voldaan aan de afspraken met ketenpartners, zoals de provincie en gemeenten.

De pilot versnelde aanpak oneigenlijk grondgebruik is afgerond. Alle gebruikers zijn benaderd over de mogelijkheid om de grond te kopen, te huren of terug te geven. In circa 70 van de 105 dossiers hebben we overeenkomsten gesloten met de gebruikers van de grond, conform het geldende grondbeleid. De pilot wordt begin 2020 geëvalueerd en op basis van de opgedane ervaring pakken we het reguleren van het grondgebruik structureel op.

De realisatie is € 0,6 miljoen lager door niet opgevulde vacatures en het beschikbaar stellen van medewerkers bij andere projecten waaronder de Omgevingswet.

9.3 Resultaat 3: Een vooruitstrevende organisatie die efficiënt, effectief en rechtmatig functioneert

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie		Investeringen		Mijlpaal 2019
	Realisatie	Herziene Begroting	Realisatie	Herziene begroting	
Prestaties	2019	2019	2019	2019	
P45 We streven naar een door IT optimaal ondersteunde organisatie die wendbaar en flexibel is door in de primaire processen ICT toe te voegen. De plannen hiervoor staan in ons Informatiebeleidsplan (IBP). De doelen van het IBP 2018-2021 zijn in 2022 behaald. 😊	17,2	17,7	2,0	2,0	<ul style="list-style-type: none"> • De eerste informatie op een digitale kaart is beschikbaar voor burgers en bedrijven. • Onze ICT-middelen waren op de werkplek en thuis voor 99% beschikbaar, volgens vastgelegde autorisaties. • We hebben een proef met procesautomatisering afgerond en daarbij hebben we bepaald hoe we Big Data en Kunstmatige Intelligentie kunnen inzetten. • De implementatie van de BIO (informatie-veiligheid) is aangevangen.
P46 Wij vertalen de inkoop- en aanbestedingsregels zodanig dat in 2020 de eigen organisatie én de markt zo optimaal mogelijk worden gefaciliteerd door de marktvisie. 😊	0,8	0,7	-	-	<ul style="list-style-type: none"> • We hebben bij aanbestedingen gezorgd voor 'social return' door het certificeren van onze leveranciers. • Het marktadviesteam heeft kennis op inkoopgebied gedeeld en geborgd.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie		Investerings		Mijlpaal 2019
	Realisatie	Herziene Begroting	Realisatie	Herziene begroting	
Prestaties	2019	2019	2019	2019	
P47 De organisatie is maatschappelijk verantwoord gehuisvest en facilitair ondersteund. In 2020 rijdt 40% van ons autopark op niet-fossiele energie. 😊	7,7	8,0	0,6	1,4	<ul style="list-style-type: none"> Voor alle werven hebben we een onderhoudsbeheerplan. We hebben acht auto's op niet-fossiele energie aangeschaft. De realisatie van de huisvestings-oplossing op Texel is gestart. Het loket voor meldingen is nog niet gerealiseerd. We hebben een maatschappelijke invulling van ons watererfgoed onderzocht.
P48 We werven en houden tevreden medewerkers op de juiste plek in de organisatie, toegerust voor de taken. In 2020 vervullen we 90% van de vacatures op eigen kracht. Ons leer, loopbaan- en ontwikkelingsbeleid is er op gericht om in 2022 50% van de vacatures met interne kandidaten te vervullen. 25% van de instroom is jonger dan 30 jaar. 😊	3,9	4,2	-	-	<ul style="list-style-type: none"> We hebben een arbeidsmarkt-strategie en -communicatie geïmplementeerd en 80% van de vacatures hebben we op eigen kracht vervuld. Het quotum aan participatie-banen is gerealiseerd. Het medewerkersonderzoek is uitgevoerd. Onze visie op loopbaan-management en talent-management is geformuleerd (opleiden, een leven lang leren). We hebben vorm gegeven aan een levensfasebewust personeelsbeleid door een plan voor inzetbaarheid te maken voor vijf groepen medewerkers uit de SPP (begroot: drie groepen).

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie		Investerings		Mijlpaal 2019
	Realisatie	Herziene Begroting	Realisatie	Herziene begroting	
Prestaties	2019	2019	2019	2019	
P63 Personeelslasten (eigen personeel)	74,9	74,7	-	-	
P51 (dekking) overhead	-106,0	-106,7	-	-	
P52 Algemene reserve	-	-	-	-	
P54 Onvoorzien Bestuur en organisatie	-	-	-	-	
Afrondingsverschil	-	-0,1	-	-	
Totaal	-1,5	-1,5	2,6	3,4	
P53 Bestemmingsreserves	-6,3	-6,3	-	-	

P45 We streven naar een door IT optimaal ondersteunde organisatie die wendbaar en flexibel is door in de primaire processen ICT toe te voegen. De plannen hiervoor staan in ons Informatiebeleidsplan (IBP). De doelen van het IBP 2018-2021 zijn in 2022 behaald. 😊

Voor de overheidsdoelstelling Open Data is een voorziening gemaakt waarmee de geografische gebiedsgegevens op een veilige manier beschikbaar zijn voor burgers en bedrijven. We publiceren bijvoorbeeld de leggergegevens rechtstreeks vanuit onze bronsystemen op internet.

Het afgelopen jaar is de informatievoorziening stabiel geweest en in hoge mate beschikbaar, zonder grote verstoringen of problemen met de informatieveiligheid.

We hebben verschillende proeven met procesautomatisering uitgevoerd. Gegevens over gemalen, waterhoogten, weersverwachtingen en andere zaken zijn met elkaar gecombineerd waardoor we nieuwe inzichten hebben gekregen. Ook hebben we bepaald hoe we *Big Data* en Kunstmatige Intelligentie kunnen gebruiken. In de praktijk bleek een drielaagse architectuur, gebruikmakend van standaard interfaces, goed te werken. Daarnaast is een uitgebreid leerprogramma *Data Science* georganiseerd met externe docenten waaraan veertien medewerkers uit verschillende disciplines hebben deelgenomen.

Voor de Baseline Informatiebeveiliging Overheid zijn verschillende acties uitgevoerd. Om bewustwording van de gevaren te verbeteren, is aan alle medewerkers een *e-learning* programma aangeboden. Het IT-netwerk is verder opgesplitst in aparte eenheden om schade bij een eventueel incident te

minimaliseren. Ook hebben we softwaresystemen aangeschaft waarmee verdachte transacties en kwetsbaarheden snel worden opgemerkt. Zowel de apparatuur als de software zijn actueel gehouden om de kwetsbaarheid voor aanvallen te beperken.

Het verschil in exploitatie wordt veroorzaakt door niet opgevulde vacatures. Vrijwel alle vacatures waren aan het einde van het jaar opgevuld.

P46 Wij vertalen de inkoop- en aanbestedingsregels zodanig dat in 2020 de eigen organisatie én de markt zo optimaal mogelijk worden gefaciliteerd door de marktvisie. 😊

Van alle aanbestedingen hebben we vastgelegd in hoeverre thema's rondom Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) zijn opgenomen. Daarbij gebruiken we de MVI-zelfevaluatie tool. Dit instrument is ontwikkeld voor overheidsorganisaties om het toepassen van MVI-thema's bij inkopen en aanbesteden inzichtelijk te maken. Om *social return* te bevorderen, hebben we een algemene 'Prestatieladder Socialer Ondernemen' ingevoerd. Dit is een gunningscriterium voor alle opdrachten die niet op laagste prijs worden aanbesteed met een uitvoeringsduur van tenminste 12 maanden.

In het marktadviesteam zitten experts op het gebied van inkoop en contractbeheersing. Zij adviseren projectleiders bij hun inkoopvragen om efficiënt, effectief en conform beleid te zijn.

P47 De organisatie is maatschappelijk verantwoord gehuisvest en facilitair ondersteund. In 2020 rijdt 40% van ons autopark op niet-fossiele energie. 😊

Voor alle werven hebben we een onderhoudsbeheerplan. Het wagenpark is verder vergroend met acht elektrische auto's, waardoor in totaal 30% op niet-fossiele energie rijdt. De voorbereiding van de bouw van een nieuwe werf op de rwzi Everstekooog op Texel is afgerond en in december is de bouw gegund. Door een vertraagde afgifte van de omgevingsvergunning heeft het voorbereidings-proces langer geduurd dan gepland en zijn de investeringsuitgaven van de nieuwe werf op Texel met € 0,2 miljoen naar beneden bijgesteld. De realisatie van één loket voor meldingen is door herprioritering vertraagd. We hebben de inzet van derden bij het beheer en aanwenden van watererfgoedobjecten verkend. De uitkomst was positief en we gaan een pilot uitvoeren.

De aanpassing van de vergadervleugel voor de calamiteitenorganisatie is afgerond. Hiermee is een bijdrage geleverd aan het effectiever en efficiënter functioneren van de crisisorganisatie. Groot onderhoud aan het gebouw van het laboratorium Waterproef is uitgesteld omdat de resultaten van een onderzoek naar de gebouwbehoeften zijn afgewacht. Hierdoor zijn de investeringsuitgaven € 0,3 miljoen lager.

De levering van groot materieel vindt in 2020 plaats waardoor de investeringsuitgaven € 0,2 miljoen lager zijn.

P48 We werven en houden tevreden medewerkers op de juiste plek in de organisatie, toegerust voor de taken. In 2020 vervullen we 90% van de vacatures op eigen kracht. Ons leer-, loopbaan- en ontwikkelingsbeleid is er op gericht om in 2022 50% van de vacatures met interne kandidaten te vervullen. 25% van de instroom is jonger dan 30 jaar. 😊

In ons wervings- en selectieproces hebben we geïnvesteerd in een meer op maat gemaakte aanpak. We hadden een hoge in-, door- en uitstroom van medewerkers met 86 vervulde vacatures. Minimaal 80% van de vacatures is op eigen kracht vervuld en de instroom bestond voor ruim 25% uit medewerkers onder de 30 jaar. De Quotumwet stimuleert goed werkgeverschap voor medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt. Met de realisatie van 24 participatiebanen hebben we voldaan aan de doelstellingen uit de Quotumwet. Het medewerkersonderzoek is uitgevoerd en de resultaten volgen begin 2020.

In onze visie op loopbaanmanagement hebben we ons gericht op talentontwikkeling, om te beginnen met aandacht voor leidinggevend talent in de organisatie. Dit heeft geleid tot twee interne benoemingen. De visie op talentenmanagement is opgenomen in de Strategische Personeelsplanning (SPP). Hierin benoemen we meerdere doelgroepen: jongeren, projectleiders, medewerkers onderhoud, medewerkers wegentaak en leidinggevenden. Voor deze groepen hebben we een plan voor inzetbaarheid en leeftijdsfasebewust personeelsbeleid gemaakt.

P51 (Dekking) overhead.

Dekking overhead (opbrengst) is het resultaat van het doorbelasten van de uren van afdelingen naar effecten. HHNK-breed is het saldo van de uren neutraal.

9.4 Risico's Bestuur en Organisatie

Status	Risicogebeurtenis	Risico-score	Max. Fin. Gevolg	Risico-categorie	Maatregelen
Ongewijzigd	De werkelijke netto-belastingopbrengst wijkt meer dan 2% af t.o.v. de begroting of meer dan 1% ten opzichte van 2e kwartaalprognose.	4	€ 4.000.000	Operationeel	<ul style="list-style-type: none"> • Jaarlijkse analyse op trends; ontwikkeling maatstaven. • Maandelijks analyse (begroot-werkelijk) en prognose. • Externe bronnenbenadering in jaarrekeningscyclus. • Administratieve organisatie / interne beheersing op orde gebracht. Monitoren van uitvoering controles. • Maandelijkse aansluiting tussen belastingsysteem en financieel systeem wordt gemaakt. • Procesbeschrijvingen worden periodiek geactualiseerd. • Monitoring van de verwerking van de gegevens uit de bronadministraties.
Gewijzigd	Het melden door één of meerdere erfpachters die aanspraak willen maken op een schikkingsregeling.	2	€ 2.500.000	Juridisch/wettelijk	De betwiste voorwaarden worden in goed overleg met de erfpachter bijgesteld en verrekend.

Vervallen risico's ten opzichte van de jaarstukken 2018

Risico	Argumenten
We blijven hangen in de traditionele werkwijze van 'opleggen' en handelen niet in lijn met de dialoog die we met onze omgeving voeren.	Afgelopen jaar is veel aandacht besteed aan de implementatie van de Omgevingswet. Hierin is het uitgangspunt de dialoog met de omgeving. Daarmee is het risico dat we blijven hangen in traditionele werkwijze zodanig afgenomen dat deze is komen te vervallen.

Deel 2 – Verplichte paragrafen

Foto: Natuurvriendelijke oever aan de Ringvaart Obdammerdijk

10 Ontwikkelingen in het begrotingsjaar 2019

De volgende ontwikkelingen hebben zich op wettelijk, juridisch en financieel gebied voorgedaan.

Waterschapsverkiezingen

Op 20 maart 2019 vonden de waterschapsverkiezingen plaats, gelijktijdig met de verkiezingen voor de Provinciale Staten. We hebben meegedaan met de landelijke campagne. Het nieuwe bestuur heeft via een inwerkprogramma kennis gemaakt met onze werkzaamheden.

Aflossing basisrentelening

We hebben gebruik gemaakt van de mogelijkheid om een basisrentelening van de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) vervroegd af te lossen. Deze mogelijkheid is benut omdat de lening een hoge rente had en het type lening ongewenst was. Door de aflossing hebben we een boeterente betaald van € 1,7 miljoen.

Energiekosten

Doordat in het najaar relatief veel neerslag viel hebben we meer elektriciteit verbruikt. Daarnaast hebben we te maken met prijsstijgingen en een naheffing van de energiebelasting waardoor de energiekosten € 2,7 miljoen hoger zijn.

11 Incidentele baten en lasten 2019

Ieder boekjaar kent een veelheid aan incidentele baten en lasten. De weergave in dit hoofdstuk volgt de 'Notitie structurele en incidentele baten en lasten' van de Commissie BBV van 30 augustus 2018. Met de incidentele baten en lasten kan het structureel exploitatiesaldo worden bepaald. Hieronder volgt een selectie van de belangrijkste incidentele baten en lasten (hoger dan € 0,5 miljoen).

Incidentele baten

- Bijdrage voor onroerend goed wegeverdracht € 2,6 miljoen
- Verkoop woonhuis en kantoorpand Hoorn € 2,8 miljoen
- Verkoop gronden € 1,8 miljoen
- Dividend Nederlandse Waterschapsbank (NWB) € 1,6 miljoen
- Vrijval post onvoorzien € 1,0 miljoen
- Hogere opbrengst waterschapsbelasting € 3,3 miljoen
- Hogere bijdrage aan onderhoud wegen (Wet Herverdeling Wegen) € 0,6 miljoen
- Hogere personeelsbaten € 0,6 miljoen

Totaal € 14,3 miljoen

Incidentele lasten

- Afkoopsom wegeverdracht € 3,3 miljoen
- Hogere solidariteitsbijdrage € 1,4 miljoen
- Hogere kosten programma VBK € 1,1 miljoen
- Naar voren halen bijdrage Landbouwportaal € 1,3 miljoen
- Hogere energiekosten € 1,4 miljoen
- Hogere kosten energie in de slibverwerking € 0,5 miljoen
- Hogere personeelskosten € 0,6 miljoen
- Lagere bijdrage Rijk vanwege minder uren HWBP € 0,5 miljoen
- Hogere kapitaallasten en toevoegen boekwinst kantoorpand Hoorn aan egalisatiereserve huisvesting € 2,7 miljoen
- Boeterente BNG voor aflossen basisrentelening € 1,7 miljoen
- Hogere ICT-kosten (software, firewalls, datacommunicatie) € 0,5 miljoen

Totaal € 15,0 miljoen

Voorgaande posten leiden tot het volgende overzicht.

Structureel exploitatiesaldo	2019
<i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	
Saldo baten en lasten (- is tekort)	-6,3
Onttrekkingen aan reserves	6,3
Exploitatiesaldo voor bestemming	0,0
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	-0,7
Structureel saldo	-0,7

12 Onttrekkingen aan overige bestemmingsreserves en voorzieningen

Voor de stand en mutaties in de voorzieningen en een uitgebreide toelichting op de reserves en voorzieningen verwijzen we naar de toelichting op de balans in hoofdstuk 20.2.

13 Waterschapsbelastingen

HHNK kent vier waterschapsbelastingen:

- watersysteemheffing;
- wegenheffing;
- zuiveringsheffing;
- verontreinigingsheffing.

De watersysteemheffing en wegenheffing worden opgebracht door vier categorieën: ingezetenen, eigenaren van gebouwde onroerende zaken, eigenaren van ongebouwde onroerende zaken en eigenaren van natuurterreinen. Welk aandeel van de kosten moet worden opgebracht door deze categorieën is vastgelegd in de kostentoedelingsverordening. Deze verordening moet wettelijk om de vijf jaar worden herzien op basis van nieuwe grondslagen en waardeverhoudingen. In september zijn twee nieuwe verordeningen vastgesteld voor de periode 2020-2024.

De zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing worden geheven volgens het principe 'de vervuiler betaalt'. Deze worden opgebracht door gebruikers van woonruimten en bedrijfsruimten.

Als een inwoner niet in staat is om de waterschapsbelasting te betalen, kan hiervoor kwijtschelding worden aangevraagd. Bij de aanvraag en behandeling van kwijtscheldingsverzoeken werken wij samen met bijna alle gemeenten boven het Noordzeekanaal.

In 2018 bevestigde de Hoge Raad een eerdere uitspraak van het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden waarin werd geoordeeld dat binnen de watersysteemheffing geen tariefdifferentiatie kan worden toegepast op onverharde delen van de openbare weg, zoals de berm en bermsloot. Als gevolg van dit arrest is de grondslag voor de heffing aangepast. Dit heeft tot een lagere heffing geleid dan begroot. Om het effect te mitigeren is de tariefdifferentiatie in de nieuwe kostentoedelingsverordening gerepareerd.

De totale belastingopbrengst is € 1,4 miljoen hoger dan begroot. Dit wordt voor € 0,9 miljoen verklaard door hogere opbrengsten als gevolg van definitieve aanslagen voor bedrijven over voorgaande jaren. Het restant van € 0,5 miljoen wordt veroorzaakt door hogere opbrengsten vanwege de stijging van de WOZ-waarde.

Belastingopbrengst

Deze tabel geeft de opgelegde belastingaanslagen en -tarieven weer.

Belastingsoort (bedragen x € 1 miljoen)	Verdeling	Realisatie 2019	Herziene begroting 2019	Begroting 2019
<i>Watersysteemheffing</i>				
Belastingjaar 2019 en ouder	Heffing	-134,3	-130,6	-132,5
	Correctie posten	2,7	-0,6	3,3
	Afrondingsverschillen	-	-	-0,1
Totaal watersysteemheffing		-131,6	-131,2	-129,3
<i>Zuiveringsheffing</i>				
Belastingjaar 2019 en ouder	Heffing	-81,8	-77,4	-80,6
	Correctie posten	2,6	-0,8	3,4
		-	-	-
Totaal zuiveringsheffing		-79,2	-78,2	-77,2
<i>Wegenheffing</i>				
Belastingjaar 2019 en ouder	Heffing	-15,9	-15,6	-15,7
	Correctie posten	0,3	-0,1	0,3
		-	-	-
Totaal wegenheffing		-15,6	-15,7	-15,4
<i>Verontreinigingsheffing</i>				
Belastingjaar 2019 en ouder	Heffing	-0,7	-0,8	-0,6
	Correctie posten	-	-	-
		-	-	-
Totaal verontreinigingsheffing		-0,7	-0,8	-0,6
Afrondingsverschillen		-	-	-
Totale belastingopbrengst		-227,1	-225,9	-222,5

Belastingtarieven

De aanslagen zijn opgelegd op basis van onderstaande tarieven.

Categorie (bedragen x € 1)	Belastingeenheid	Tarief 2019
<i>Watersysteemheffing</i>		
Ingezetenen	WE ²	€ 103,58
Ongebouwd	Hectare	€ 112,70
Ongebouwd verharde openbare wegen	Hectare	€ 338,10
Ongebouwd buitendijks vrij-afstromend	Hectare	€ 28,18
Ongebouwd openbare wegen buitendijks vrij-afstromend	Hectare	€ 253,58
Gebouwd	EW ³	0,04480%
Gebouwd buitendijks vrij-afstromend	EW	0,01120%
Natuurterrein	Hectare	€ 4,86
<i>Verontreinigingsheffing</i>		
Woonruimten en bedrijfsruimten	VE's ⁴	€ 54,31

² Woningeenheid

³ economische waarde

⁴ vervuilingseenheid

Categorie (bedragen x € 1)	Belastingeenheid	Tarief 2019
Zuiveringsheffing Woonruimten en bedrijfsruimten	VE's	€ 54,31
Wegenheffing		
Ingezetenen	WE	€ 38,47
Ongebouwd	Hectare	€ 31,82
Gebouwd	EW	0,01204%
Natuurterrein	Hectare	€ 2,09

De lastendruk per belastingprofiel is gelijk aan de begroting 2019 (18.262565 pagina 86).

Het verloop van de bestemmingsreserves voor tariefseglisatie van onze verschillende taken is als volgt:

Bestemmingsreserves voor tariefseglisatie (bedragen x € 1 miljoen)	Stand 1 januari 2019 (na resultaat bestemming)	Interne vermeerderingen	Interne verminderingen	Stand 31 december 2019 (voor verwerking voorstel)	Voorstel bestemming resultaat 2019	Stand 31 december 2019 (na verwerking voorstel)
Watersysteembeheer	5,8	-	-4,9	0,9	1,2	2,1
Zuiveringsbeheer	32,2	0,6	-2,7	30,1	-1,5	28,6
Wegenbeheer	3,9	3,5	-2,7	4,6	0,3	5,0
Afrondingsverschil	-	-	-0,1	-	-	-0,1
Totaal	41,9	4,1	-10,4	35,6	-	35,6

De interne vermeerderingen en verminderingen zijn conform begroting en de bijbehorende begrotingswijzigingen. Alle bestemmingsreserves voor tariefseglisatie vertonen na het bestemmen van het exploitatieresultaat een positief saldo. Het saldo van de bestemmingsreserves per 31 december 2019 bedraagt vóór resultaatbestemming € 35,6 miljoen. Voorgesteld wordt om het resultaat te onttrekken aan de bestemmingsreserves voor tariefseglisatie.

14 Weerstandscapaciteit en risicomanagement

De weerstandscapaciteit geeft aan hoeveel financiële ruimte nodig is om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid wordt aangepast en/of doelstellingen niet worden gerealiseerd. De hoogte van de algemene reserve wordt bepaald aan de hand van een risicoanalyse.

Risicomanagement

Periodiek actualiseren we de risico's en rapporteren we over risico's met een risicofactor 9 en/of een maximaal financieel gevolg groter dan € 1,0 miljoen. Door de uitkomsten van de risicosimulatie, de kans dat een risicogebeurtenis zich daadwerkelijk voordoet gewogen met het financieel gevolg, te vermenigvuldigen met de risicofactor wordt de weerstandscapaciteit berekend. Dit is het benodigde bedrag om de risico's af te dekken.

Algemene reserve en weerstandscapaciteit

In de Kadernota Reserves en Voorzieningen hebben we een streefwaarde van de weerstandsratio van 1,4 vastgesteld met een bandbreedte tussen de 1,2 en 1,6. Dit om tegenvallers op te vangen die niet gedekt kunnen worden uit de bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie. De weerstandsratio wordt berekend door de algemene reserve te delen door de benodigde weerstandscapaciteit.

$$\text{Weerstandsratio} = \frac{\text{Algemene reserve}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{\text{€ 30,1 miljoen}}{\text{€ 24,5 miljoen}} = 1,2$$

Voor 2019 komt de weerstandsratio uit op 1,2 en valt binnen de bandbreedte. Onze algemene reserve bedraagt per 31 december 2019 € 30,1 miljoen en is daarmee toereikend. Het verloop van de algemene reserve is te vinden in hoofdstuk 20.2.

Risico's – het overzicht

In deel I van de jaarstukken staan de belangrijkste risico's opgenomen per effect met een risicoscore 9 en/of maximaal financieel gevolg groter dan € 1,0 miljoen.

Coronacrisis

De eerste patiënten met het Coronavirus, hierna virus, zijn in december 2019 in China ziek geworden. In januari 2020 is het probleem pas echt bekend geworden en is in de maanden daarna de impact geleidelijk duidelijk geworden. Het virus is eerst lange tijd niet in Europa waargenomen. Sinds het virus in Nederland is, volgen we nauwgezet de maatregelen van het RIVM en het Rijk op, in maart is opgeschaald naar de alertfase als crisisbeheerorganisatie.

De huidige situatie rondom het virus is buitengewoon. Nederland heeft momenteel ingrijpende maatregelen genomen om de situatie te beheersen. Op 23 maart 2020 zijn de maatregelen verder aangescherpt. Verschillende financiële noodregelingen zijn in het leven geroepen voor werkgevers en zelfstandigen die getroffen zijn door de coronacrisis. Met het openen van scholen heeft het kabinet op 28 april een eerste stap gezet richting 'het nieuwe normaal'. Maar de 'intelligente lockdown' blijft tot minstens 20 mei van kracht. Daarnaast is aangekondigd dat financiële noodregelingen verder

worden versoepeld en uitgebreid. Het kabinet doet er alles aan banen en inkomens van zoveel mogelijk mensen veilig te stellen, en de vitaliteit van onze economie te ondersteunen.

Door de coronacrisis zijn belastingplichtigen mogelijk minder of niet meer in staat aan hun verplichtingen te voldoen. Hierdoor lopen we het risico dat opgelegde waterschapsbelasting niet volledig kan worden geïncasseerd en we genoodzaakt zullen zijn een deel van de vorderingen af te boeken. Voor (de begroting) 2021 kan het draagvlak worden aangepast dan wel worden gerekend met een hoger bedrag voor kwijtschelding, waardoor de impact voor dat jaar aanzienlijk zal afnemen.

Door de coronacrisis lopen we het risico dat leveranciers of aannemers failliet gaan, waardoor werkzaamheden niet afgerond kunnen worden. Vooralsnog hebben wij geen signalen ontvangen dat onze bedrijfsvoering hiervan problemen ondervindt.

15 Financiering

15.1 Treasury

We financieren onze uitgaven met belastinginkomsten, bijdragen van derden en leningen. Treasury draait om het optimaal beheren van de kasstromen om aan alle verplichtingen te kunnen voldoen. Dit doen we door voldoende middelen aan te trekken tegen zo laag mogelijke kosten en binnen de afgesproken normen, zoals de Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) en het treasurystatuut.

Regelgeving

In de Wet Fido zijn de regels vastgelegd voor het aantrekken van vreemd vermogen. Het doel van de wet is om solide financiering en kredietwaardigheid van decentrale overheden te bevorderen en in stand te houden. Om dit te bereiken, zijn twee instrumenten ingevoerd:

- De kasgeldlimiet beperkt het renterisico op korte financieringen (<1 jaar). Het geeft aan tot welk bedrag decentrale overheden activiteiten mogen financieren met korte middelen;
- De renterisiconorm beperkt het renterisico op lange financieringen (>1 jaar) door te streven naar spreiding van looptijden van lange geldleningen. De som van het bedrag aan aflossingen en het leningenbedrag dat in aanmerking komt voor een renteherziening mogen in het betreffende jaar de renterisiconorm niet overschrijden.

	Wettelijke norm	Norm voor HHNK	Resultaat 2019
Kasgeldlimiet	23% van het begrotingstotaal	23% x € 254,0 miljoen = € 58,4 miljoen	De stand van de rekening-courant is niet lager geweest dan € 58,4 miljoen negatief waardoor we binnen de kasgeldlimiet zijn gebleven.
Renterisiconorm	30% van het begrotingstotaal	30% x € 254,0 miljoen = € 76,2 miljoen	Met € 33,2 miljoen aan aflossingen zijn we binnen de renterisiconorm gebleven.

Indien we (tijdelijk) over een positief rekening-courantsaldo beschikken, zijn we verplicht dit saldo te stallen in de schatkist van het Rijk, het zogenaamde schatkistbankieren.

Risico's

Bij het beheer van de liquiditeiten spelen vier financiële risico's een rol: renterisico, kredietrisico, liquiditeitsrisico en valutarisico. We beheersen de eerste drie risico's in de planning- en controlcyclus en door het vastgestelde beleid na te leven. Het laatstgenoemde risico is afwezig omdat we onze inkomende en uitgaande kasstromen in Euro's afrekenen.

Coronacrisis

Wat de gevolgen van de coronacrisis voor ons zijn, is op dit moment onzeker. Maar dit geldt niet voor de onzekerheid over de continuïteit. Onze financiële positie is goed.

	Balansdatum 31 december 2019
Solvabiliteitsratio's	
Reserves / Totale passiva	18,7%
Reserves / Schulden (incl. voorzieningen)	23,1%
Liquiditeit (current ratio)	
Vlottende activa / (Vlottende passiva + Aflossing leningen <1 jaar)	1,0

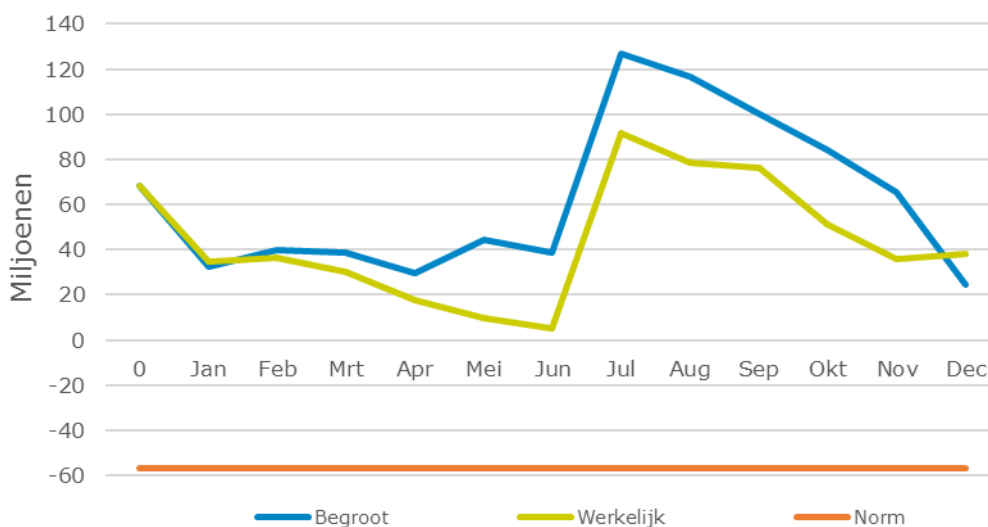
Schuldratio	
(Vaste schulden +/- rekening courant) / Waterschapsbelasting	1,38

We zijn in staat om onze kortlopende verplichtingen te voldoen, zonder daarvoor leningen aan te trekken. De solvabiliteitsratio's zijn adequaat en er is ruimte om nieuwe leningen aan te trekken. Daarnaast zijn we als aandeelhouder van de NWB en de BNG verzekerd van een efficiënte en effectieve toegang tot geld- en kapitaalmarkten.

Liquiditeitsverloop en aangetrokken externe financieringsmiddelen

Gedurende het jaar zijn de werkelijke inkomsten en uitgaven verschoven ten opzichte van de begroting. We zagen meer directe betalingen bij de eigenaren-aanslag. Daarnaast is de eigenaren-aanslag een maand later opgelegd dan verwacht, waardoor € 9,3 miljoen doorschuift naar 2020. Verder heeft het HWBP een onvoorspelbaar karakter, wat voor fluctuaties zorgt in de realisatie van kasstromen gedurende het jaar. Verschillende ontvangsten en uitgaven van het HWBP zijn bijgesteld: de uitgaven van Waddenzeedijk Texel zijn verhoogd door een verzoek tot wijziging en de subsidie komt na 2019, door vertraging bij Markermeerdijken Hoorn-Edam-Amsterdam zijn de inkomsten en uitgaven naar beneden bijgesteld en het Programma bureau bleek ruimte te hebben om de nieuwe subsidieaanvraag voor de voorverkenning van Gouwee & Buiten IJ uit te keren.

Onderstaande grafiek geeft het verloop van het saldo van de rekening-courant in 2019 weer.

De rekening-courant is vrijwel het hele jaar positief geweest waardoor we gebruik hebben gemaakt van schatkistbankieren, conform de afspraken met het Rijk.

We hebben dit jaar geen geldleningen afgesloten. De omslagrente was begroot op 1,80% en bedraagt in werkelijkheid 1,86%. Dit komt met name doordat vertraagde investeringen hebben geleid tot een lagere totale boekwaarde van de vaste activa dan begroot.

Kasstroomoverzicht (bedragen x 1 miljoen)			
Resultaat voor bestemming			0,0
Afschrijvingen		36,1	
Onttrekking voorziening		-10,3	
Dotatie voorziening		10,1	
Mutatie eigen vermogen		4,8	
Totaal aanpassing		40,7	
Mutatie werkkapitaal		-13,8	
Kasstroom uit operationele activiteit			26,9
Investeringen in (im)materiele vaste activa		-131,0	
Bijdrage in (im)materiele vaste activa		107,5	
Investeringen in financiële vaste activa		-0,1	
Kasstroom uit investeringsactiviteit			-23,6
Aflossing langlopende leningen		-33,2	
Financieringskasstroom			-33,2
Mutatie geldmiddelen (- is afname)			-29,9
Verloop geldmiddelen (bedragen x 1 miljoen)	Stand per 31-12-2018	Stand per 31-12-2019	Mutatie 2019
Schatkist	106,8	28,9	-77,9
Rekening-courant	-38,8	9,2	48,0
Afrondingsverschil	0,1	-	-
Totaal	68,1	38,1	-29,9

Uit bovenstaand kasstroomoverzicht blijkt dat de geldmiddelen zijn afgenomen met € 29,9 miljoen. We hebben eind 2019 een liquiditeitsoverschot van € 38,1 miljoen. Dit bestaat uit een positief saldo van € 9,2 miljoen op de rekening-courant en van € 28,9 miljoen op de rekening van de schatkist bij het Rijk.

De toelichting op het resultaat voor bestemming is te vinden in hoofdstuk 21 'Exploitatie'. In hoofdstuk 20.2 'Toelichting op de balans per ultimo boekjaar' staat de toelichting op de onderdelen van de kasstroom uit operationele activiteit, kasstroom uit investeringsactiviteit en financieringskasstroom. De mutatie eigen vermogen bestaat uit de reservepositie en het resultaat van 2018. De kortlopende vorderingen, kortlopende schulden en werk voor derden vormen de mutatie werkkapitaal.

Ontwikkelingen die van invloed zijn op de treasuryfunctie en het -beleid

De rentes bleven relatief laag voor zowel langlopende als kortlopende financieringsmiddelen. Dit jaar hebben we ook negatieve rentestanden gezien. Door ons liquiditeitsoverschot hebben we geen kortlopende leningen aangetrokken en konden we geen voordeel halen uit de negatieve rentestand. We hebben onze laatste basisrentelening van € 9 miljoen afgelost. De rente van een basisrentelening bestaat uit twee onderdelen: een vaste basis rente voor de gehele looptijd en een

variabele renteopslag voor een overeengekomen periode. De renteopslag wordt iedere paar jaar herzien waardoor een basisrentelening een onzekerder risicoprofiel heeft dan een lineaire lening met een vaste rente. De renteopslag zou dit jaar worden herzien en gaf ons de mogelijkheid om de lening vervroegd af te lossen. De kosten voor het aflossen waren lager dan de rentekosten voor de resterende periode waardoor aflossen gunstig was. Met deze aflossing is rekening gehouden in de begroting. Doordat we nu geen basisrenteleningen meer hebben, is onze leningenportefeuille stabiel en hebben we geen onzekerheid door renteherzieningen.

15.2 EMU-Saldo

In het kader van een verantwoorde ontwikkeling van de economie in het monetaire stelsel binnen de landen die deelnemen aan de Economische en Monetaire Unie (EMU) is in het Verdrag van Maastricht een aantal afspraken gemaakt. Een belangrijke afspraak is dat het EMU-tekort (overheidstekort) van een lidstaat in principe niet meer mag bedragen dan drie procent van het Bruto Binnenlands Product. Om ervoor te zorgen dat het Nederlandse tekort binnen de gestelde norm van drie procent blijft, is de Wet Hof vastgesteld per december 2013. Hierin is bepaald dat de waterschappen 0,05 procent mogen bijdragen aan dit tekort. Voor ons bedraagt deze norm € 32,2 miljoen tekort. De berekening van ons EMU-saldo voor 2019 is weergegeven in onderstaande tabel.

EMU-saldo <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Herziene Begroting 2019
EMU-exploitatiesaldo	-2,4	4,8	4,6
Vermeerderingen investeringen	-116,4	-136,0	-206,8
Investeringsubsidies en bijdragen van derden	108,3	107,5	178,0
Afschrijvingen	38,0	41,1	41,6
			0,1
Invloed investeringen	29,9	12,6	12,9
Toevoegingen aan voorzieningen ten laste van exploitatie	10,6	10,1	11,0
Onttrekkingen aan voorzieningen ten bate van exploitatie	-0,7	-	-
Betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	-7,0	-10,3	-9,8
Afrondingsverschil	-	-	-
Invloed voorzieningen	2,9	-0,2	1,2
Afrondingsverschil	0,1	-	-
EMU-saldo	30,5	17,2	18,7

Het EMU-saldo is € 17,2 miljoen positief en blijft daarmee binnen de individuele norm van € 32,2 miljoen negatief. Het verschil tussen het gerealiseerde EMU-saldo en het begrote EMU-saldo werd veroorzaakt door een lager EMU-exploitatiesaldo (exploitatieresultaat exclusief dotaties en onttrekkingen aan reserves) van € 0,8 miljoen. Het EMU-exploitatiesaldo is terug te vinden in de tabel in hoofdstuk 23 en in het hoofdstuk 23.1 'Toelichting op de exploitatierekening naar kosten- en opbrengstsoorten' is een verklaring opgenomen.

De totale invloed van de investeringen is in lijn met de begroting. Daarentegen is de realisatie van zowel de vermeerderingen als investeringsubsidies en bijdragen van derden lager dan begroot. In hoofdstuk 1.2 'Terugblik op hoofdlijnen' is te zien dat dit met name het geval is binnen het effect Waterveiligheid en wordt veroorzaakt door het HWBP.

15.3 Schuldenpositie

Schuldenpositie <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Stand per	Mutaties in 2019		Stand per	Betaalde rente 2019
	1 januari 2019	Vermeer- deringen	Aflossingen /Verminde- ring	31 december 2019	
Afgesloten leningen	385,3	-	-33,2	352,1	9,4
Rekening-courant (saldo rekening- courant en schatkist)	-68,1	-	29,9	-38,1	-
Afrondingsverschil	-	-	0,1	-	-
Totale schuldenpositie	317,2	-	-3,2	314,0	9,4

De totale schuldenpositie is op 31 december 2019 € 314,0 miljoen negatief. Dit bestaat uit langlopende leningen van € 352,1 miljoen negatief en de rekening-courant van € 38,1 miljoen positief. In het Collegeprogramma 2019-2023 is afgesproken dat de schuldenpositie maximaal tweemaal de belastingopbrengst mag zijn. De belastingopbrengst bedraagt € 227,1 miljoen en daarmee komt de norm op € 454,2 miljoen. Dit betekent dat onze schuldenpositie binnen de norm is gebleven. Het gemiddelde rentepercentage van de langlopende leningen is 2,11 procent.

In de begroting is rekening gehouden met een totale schuldenpositie van € 366,4 miljoen negatief, bestaande uit € 352,1 miljoen negatief aan langlopende leningen en € 14,3 miljoen negatief op de rekening-courant. Zowel de omvang als de aflossingen van de langlopende leningen zijn gelijk aan de begroting. Het verschil in de totale schuldenpositie wordt veroorzaakt door de stand van de rekening-courant. Deze wordt sterk beïnvloed door de subsidie-inkomsten en uitgaven van het HWBP. Dit is hierboven nader toegelicht in het liquiditeitsverloop.

16 Verbonden partijen

Een verbonden partij is een privaat- dan wel publiekrechtelijke organisatie waarin het hoogheemraadschap een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang verstaan we een zetel in het bestuur van een organisatie, of het hebben van stemrecht. Van een financieel belang is sprake wanneer we middelen ter beschikking hebben gesteld die niet verhaalbaar zijn in geval van faillissement, dan wel wanneer financiële problemen op ons kunnen worden verhaald.

In de nota 'Verbonden partijen 2018' staat dat we deze partijen verzoeken om over een door het dagelijks bestuur benoemd onderwerp te rapporteren. In de begroting 2020 vragen we aandacht voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De uitwerking is zichtbaar in de jaarstukken 2020.

Het algemeen bestuur heeft ingestemd met het toetreden tot AquaMinerals. AquaMinerals B.V. is een grondstoffenmakelaar die zonder winstoogmerk de afzet van afvalgrondstoffen regelt. Voor ons betreft het de afvalstoffen uit de waterketen.

Eind 2019 hebben wij een bestuurlijk en een financieel belang in tien organisaties.

Overeenkomstig het Waterschapsbesluit geven we een overzicht van onze verbonden partijen. In onderstaande tabellen zijn de financiële waarden van de deelnemingen weergegeven. Deze zijn gebaseerd op de meeste recente cijfers van onze verbonden partijen.

Deelnemingen <i>(bedragen x € 1)</i>	Stand 31 december 2019
<i>Nederlandse Waterschapsbank</i>	
4.399 aandelen A van € 115,00	505.885
204 aandelen B van € 119,60 (€ 460 – 26% volgestort)	24.398
<i>Bank Nederlandse Gemeenten</i>	
17.355 aandelen van € 2,50	43.388
<i>B.V. Baggerzorg (21,95%)</i>	
180 aandelen van € 450,00	81.000
<i>N.V. HVC</i>	
7 aandelen van € 45,45	318
<i>AquaMinerals B.V.</i>	
537 aandelen van € 94,45	50.628
Totaal	705.617

Naam van de verbonden partij	Nederlandse Waterschapsbank (NWB)
Vestigingsplaats	Den Haag
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap
Deelnemer vanuit HHNK	Dijkgraaf

Openbaar belang	De NWB levert diensten op het gebied van betalingsverkeer, <i>electronic banking</i> en consultancy en verstrekt ons lang- en kortlopende geldleningen. Door het houden van aandelen in de NWB zijn we verzekerd van een efficiënte en effectieve toegang tot geld en kapitaalmarkten.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000.000)	31-12-2018	31-12-2017
	Activa	83.715	87.123
	Eigen vermogen	1.726	1.628
	Vreemd vermogen	81.989	85.495
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder		
Financieel belang	4.399 aandelen A van € 115,00 204 aandelen B van € 119,60 (€ 460,00 – 26% volgestort) Totaal € 530.283		
Bijdrage of dividend	Het in 2019 ontvangen dividend over 2018 bedraagt € 1.554.426.		
Continu risico	Het risico beperkt zich tot het bedrag dat in de aandelen is geïnvesteerd. Tegenvallende dividendumuitkering.		
Acuut risico	Geen		
Naam van de verbonden partij	Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Dijkgraaf		
Openbaar belang	Kredietverlening aan decentrale overheden		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000.000)	31-12-2018	31-12-2017
	Activa	137.509	140.025
	Eigen vermogen	4.991	4.953
	Vreemd vermogen	132.518	135.072
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder		
Financieel belang	17.355 aandelen van € 2,50; totaal € 43.388		
Bijdrage of dividend	In 2019 is € 49.462 dividend ontvangen.		
Continu risico	Het risico beperkt zich tot het bedrag dat geïnvesteerd is in de aandelen. Tegenvallende dividendumuitkering.		
Acuut risico	Geen		
Naam van de verbonden partij	Het Waterschapshuis (HWH)		
Vestigingsplaats	Amersfoort		
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling		

Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad portefeuillehouder Middelen (algemeen bestuurslid gemeenschappelijke regeling), secretaris-directeur (lid opdrachtgeverstafel gemeenschappelijke regeling), ambtenaren (lid van begeleidingscommissies)		
Openbaar belang	De uitvoeringsorganisatie voor de 22 waterschappen op ICT-gebied, met als doel het bevorderen van samenwerking tussen de waterschappen op het gebied van ICT.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2018	31-12-2017
	Activa	10.869	11.290
	Eigen vermogen	-	-
	Vreemd vermogen	10.869	11.290
Bestuurlijk belang	Evenredige vertegenwoordiging in het algemeen bestuur.		
Financieel belang	Het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling Het Waterschapshuis (HWH) stelt de jaarlijkse begroting en de bijdragen van de waterschappen vast. Ieder college van een deelnemend waterschap wijst uit zijn midden een lid aan dat hem in het Algemeen Bestuur vertegenwoordigt. Het dagelijks bestuur HWH bestaat uit de voorzitter en vier andere door en uit het algemeen bestuur HWH aan te wijzen leden.		
Bijdrage of dividend	De bijdrage aan Het Waterschapshuis bedraagt in 2019 € 1.182.842.		
Continu risico	De gemeenschappelijke regeling kan ontbonden worden (opzegtermijn drie jaar). De waterschappen lijden dan financieel en imagoverlies. De kans op acute ontbinding is nagenoeg nihil. Bij georganiseerde ontbinding zal HHNK voor alle door HWH geleverde producten en diensten een vervangende oplossing moeten zoeken. Uit eerder onderzoek is gebleken dat dit zonder schade aan de continuïteit van HHNK mogelijk is.		
Acuut risico	Geen		
Naam van de verbonden partij	Waterproef		
Vestigingsplaats	Edam		
Juridische vorm	Stichting		
Deelnemer vanuit HHNK	Directeur Bedrijfsvoering		
Openbaar belang	Verzorgt laboratoriumactiviteiten voor HHNK en Waternet.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2018	31-12-2017
	Activa	1.798	2.425
	Eigen vermogen	-	-
	Vreemd vermogen	1.798	2.425
Bestuurlijk belang	Bestuurslid		
Financieel belang	Financieel toezichthouder samen met Waternet. In de statuten is een maximering van de algemene reserve vastgelegd. Bedragen daarboven worden teruggegeven aan HHNK en Waternet.		
Bijdrage of dividend	Geen		

Continu risico	Bestuurders zijn in principe niet aansprakelijk voor de schulden. Wel is sprake van hoofdelijke aansprakelijkheid bij opzettelijk wanbeleid. Tevens wordt een tekort in de exploitatie aangevuld door beide partners, waar HHNK er één van is.		
Acuut risico	Geen. De koepelvrijstelling voor belasting toegevoegde waarde blijft bestaan.		
Naam van de verbonden partij	N.V. HVC		
Vestigingsplaats	Alkmaar		
Juridische vorm	Naamloze Venootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad portefeuillehouder Waterketen		
Openbaar belang	Het uitgangspunt van samenwerking met de HVC is het behalen van synergie (ofwel het effect van samenwerking dat groter is dan wat partijen afzonderlijk behaald zouden hebben) uit de samenwerking tussen de waterschappen en gemeenten op het gebied van afval(water)beheer en duurzame energie. Deze synergie komt tot uiting in een verlaging van de operationele kosten, vooral door schaalvoordelen, breder economisch draagvlak voor innovatie en investeringen, en samenwerkingsmogelijkheden op het gebied van duurzame-energie-investeringen.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2018	31-12-2017
	Activa	973.153	952.222
	Eigen vermogen (incl. voorziening)	133.497	121.113
	Vreemd vermogen	839.656	831.109
Bestuurlijk belang	Deelname in een N.V. met andere overheden, 44 gemeenten en vijf andere waterschappen. HHNK heeft zeven van de in totaal 3.311 uitstaande aandelen.		
Financieel belang	HHNK heeft 0,21% van het totale aandelenkapitaal en staat garant voor 0,24% van de gegarandeerde leningen A. Per 31 december 2019 betreft dit een garantstelling van bijna € 1,5 miljoen.		
Bijdrage of dividend	Geen		
Continu risico	Bestuurders zijn in principe niet aansprakelijk voor de schulden. Wel is sprake van aansprakelijkheid bij opzettelijk wanbeleid. Het moeten doen van een beroep op de garantstelling kan ontstaan doordat HVC verliezen lijdt en/of problemen krijgt met de financiers die de gegarandeerde leningen hebben verstrekt.		
Acuut risico	Geen		
Naam van de verbonden partij	Unie van Waterschappen		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Vereniging (rechtspersoon)		
Deelnemer vanuit HHNK	Dijkgraaf, hoogheemraden in commissies en ambtenaren in werk- en themagroepen		

Openbaar belang	Biedt ondersteuning op het gebied van beleidsontwikkeling, belangenbehartiging en lobby bij de Europese Unie, het parlement en ministeries.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2018	31-12-2017
	Activa	13.988	12.280
	Eigen vermogen	925	827
	Vreemd vermogen	13.063	11.453
Bestuurlijk belang	Lidmaatschap van de Unie, evenredige vertegenwoordiging in de ledenvergadering.		
Financieel belang	Besluiten met financiële gevolgen worden over het algemeen door alle waterschappen uitgevoerd, ongeacht of daar middelen voor in de begroting zijn opgenomen. HHNK staat garant voor € 370.138.		
Bijdrage of dividend	Aan de Unie van Waterschappen is in 2019 totaal € 819.108 aan bijdragen betaald.		
Continu risico	Het financiële risico van de leden is in eerste instantie beperkt tot de contributie. De Unie doet toezeggingen namens alle waterschappen. Het algemeen bestuur van de Unie kan besluiten nemen, met financiële gevolgen die niet gedekt zijn door het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur. HHNK draagt circa 6,4% van het totale risico.		
Acuut risico	Geen		
Naam van de verbonden partij	B.V. Baggerzorg		
Vestigingsplaats	Assendelft		
Juridische vorm	Besloten Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad Integraal Waterbeheer in het bestuur. Directeur Bedrijfsvoering in directie.		
Openbaar belang	Doordat wij aandeelhouder zijn van B.V. Baggerzorg kunnen wij gegarandeerd op verantwoorde manier onze verontreinigde baggerspecie kwijt.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2018	31-12-2017
	Activa	1.639	2.221
	Eigen vermogen	912	1.006
	Vreemd vermogen	727	1.215
Bestuurlijk belang	De aandeelhouder levert een functionaris met vertegenwoordigingsbevoegdheid.		
Financieel belang	De vennootschap is een 78% dochteronderneming van Afvalzorg Grondstromen BV. De overige aandelen zijn in het bezit van HHNK. Het aandelenkapitaal van HHNK is € 81.000.		
Bijdrage of dividend	In 2019 is € 32.927 aan dividend ontvangen.		
Continu risico	Het risico beperkt zich tot het bedrag dat in de aandelen is geïnvesteerd. Tegenvallende dividenduitkering.		
Acuut risico	Geen		

Naam van de verbonden partij	Stichting Promotie Beemster Werelderfgoed		
Vestigingsplaats	Middenbeemster		
Juridische vorm	Stichting		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad Erfgoed in de raad van toezicht als siteholder.		
Openbaar belang	De gemeente Beemster en HHNK zijn de siteholders van het werelderfgoed. Deze organisaties zijn verantwoordelijk voor het beheer en behoud van de droogmakerij.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1)	31-12-2018	31-12-2017
	Activa	13.884	11.841
	Eigen vermogen (incl. voorzieningen)	10.517	10.860
	Vreemd vermogen	3.367	981
Bestuurlijk belang	Bestuurslid. De regels voor de siteholders zijn vastgelegd in een convenant.		
Financieel belang	HHNK levert jaarlijks een geïndexeerde bijdrage van € 5.844.		
Bijdrage of dividend	In 2019 is een bijdrage van € 6.186 geleverd.		
Continu risico	Indien de siteholders niet meer aan de eisen van de Unesco voldoen, kan de Beemster van de Werelderfgoedlijst worden gehaald.		
Acuut risico	Geen		
Naam van de verbonden partij	Muskusrattenbestrijding		
Vestigingsplaats	Breukelen		
Juridische vorm	Overeenkomst van kosten voor de gemene rekening		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad Waterveiligheid		
Openbaar belang	Gezamenlijke muskusrattenbestrijding		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans	31-12-2018	31-12-2017
	Activa	N.v.t.	N.v.t.
	Eigen vermogen		
	Vreemd vermogen		
Bestuurlijk belang	Deelnemen in een overeenkomst met andere overheden.		
Financieel belang	Mede betalen van salarissen muskusrattenbestrijders.		
Bijdrage of dividend	De bijdrage aan de muskusrattenbestrijding bedraagt in 2019 € 1.805.241.		
Continu risico	Aansprakelijkheid voor exploitatietekorten (vijf jaar). Tussentijdse opzegging niet mogelijk gedurende vier jaar vanaf 2016.		
Acuut risico	Geen		
Naam van de verbonden partij	AquaMinerals		
Vestigingsplaats	Nieuwegein		

Juridische vorm	Besloten Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad portefeuillehouder Waterketen		
Openbaar belang	<p>AquaMinerals B.V. is een grondstoffenmakelaar die zonder winstoogmerk de afzet van afvalgrondstoffen regelt. Deze organisatie biedt de expertise die nodig is om genoemde grondstoffen optimaal te vermarkten. Hun dienstverlening begint op het punt waar de <i>knowhow</i> van HHNK ophoudt. Het bedrijf is het <i>shared service center</i> van alle Nederlandse drinkwaterbedrijven om de afzet van rest- en grondstoffen te verzorgen. AquaMinerals ontleent zijn positie mede aan zijn status op het gebied van aanbestedingen en mededingingsrecht, waarmee concurrentie, prijsbederf en een aanbestedingsplicht wordt voorkomen. Dit betekent dat AquaMinerals alleen aanvullende kennis en kunde voor de waterschappen kan ontwikkelen als deze als (klein) aandeelhouder toetreden.</p>		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (<i>x € 1.000</i>)	31-12-2018	31-12-2017
	Activa	3.554	2.864
	Eigen vermogen (incl. voorziening)	1.117	847
	Vreemd vermogen	2.437	2.017
Bestuurlijk belang	<p>AquaMinerals heeft drinkwaterbedrijven en waterschappen als aandeelhouders. Het gezamenlijke aandelenbelang voor de waterschappen wordt verdeeld op basis van het aantal vervuilingseenheden. Voor HHNK komt dit neer op 5,1% van 10.444 = 537 aandelen.</p> <p>Elke participant sluit voor zijn eigen grondstoffen een leveringscontract met AquaMinerals. Daarin worden specifieke afspraken gemaakt over volumes, planning, ambities et cetera. HHNK neemt deel aan de algemene vergadering van aandeelhouders.</p>		
Financieel belang	<p>AquaMinerals vraagt een vergoeding voor hun organisatiekosten. De opbrengsten en kosten van de daadwerkelijke vermarkting van het materiaal zijn voor de aandeelhouders.</p>		
Bijdrage of dividend	<p>Afhankelijk van besluitvorming door de algemene vergadering van aandeelhouders vloeien eventuele overschotten van AquaMinerals aan het eind van het jaar terug naar de aandeelhouders.</p>		
Continu risico	Geen		
Acuut risico	Geen		

17 Bedrijfsvoering

In dit hoofdstuk zijn de formatie, personeelskosten eigen personeel en overige personeelskosten opgenomen. De overige onderdelen uit deze paragraaf 'Bedrijfsvoering' zijn opgenomen in het effect Bestuur en Organisatie.

Personeel

Personeelskosten <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Realisatie 2019	Herziene begroting 2019	Originele begroting 2019
Personeelskosten	72,7	72,8	72,1
Opleidingskosten	1,6	1,3	1,5
Diverse personeelskosten	1,2	0,8	0,8
Afrondingsverschil	0,1	0,1	-
Totaal	75,6	75,0	74,4

We leveren inspanningen om het beheer en onderhoud op orde te houden waarbij door Omgevingswet, de zorgplicht en de Wet open overheid steeds meer van ons wordt verwacht. De omgeving vraagt meer van ons. Zo neemt de vraag naar advisering over plannen van derden toe en hetzelfde geldt voor het aantal vergunningaanvragen. Daarnaast draaien we actief mee in gebiedsprocessen zoals RES, ruimtelijke adaptatie en omgevingsvisies. Het Collegeprogramma 2019-2023 bevat ambities waaraan we willen voldoen. Dit bij elkaar vraagt veel van de organisatie, voor de realisatie hiervan is onvoldoende capaciteit beschikbaar en de grenzen van de middelen en personele capaciteit zijn bereikt. Dit zien we ook terug in het medewerkeronderzoek waarin 28,5% van de respondenten aangeeft een te hoge werkdruk te ervaren.

Personeelskosten

Zie hoofdstuk 23.1 Exploitatierekening naar kosten- en opbrengstensoorten voor een toelichting.

Voor de (geplande) bezetting van het vaste personeel geldt onderstaand beeld:

Bezetting vast personeel <i>(in FTE)</i>	Bezetting 31-12-2019	Geplande bezetting begroting 2019
Bestuur	5,3	5,3
Directie	3,0	3,0
Staf	24,8	22,4
Bedrijfsvoering	273,9	287,5
Water	489,8	502,0
Subtotaal	796,8	820,2
Participatie	16,9	16,7
Totaal	813,7	836,9

Formatie

Het verschil van 23 fte komt door vacatureruimte als gevolg van regulier verloop en doordat we moeite hebben met het invullen van een aantal specifieke vacatures.

Zie voor een toelichting op de participatiebanen het effect Bestuur en Organisatie, prestatie 48. In deze toelichting spreken we over 24 participatiebanen, wat neerkomt op 16,9 fte.

Informatieveiligheid en privacy

Vanaf 1 januari 2019 is de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) van kracht, ter vervanging van de specifieke Baseline Informatieveiligheid Waterschappen (BIWA).

Het dagelijks bestuur heeft het informatieveiligheidsbeleid vastgesteld. We hebben een interne nulmeting gedaan om te kijken in hoeverre wij aan de BIO voldoen. Landelijk is een BIO-nulmeting gedaan voor de procesautomatisering. In 2020 wordt gestart met de implementatie van de BIO en de aanbevelingen uit de nulmeting.

Het verwerkingsregister van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) is afgerond. Wij hebben één inzageverzoek ontvangen en afgehandeld.

Voor zowel informatieveiligheid als privacy is een bewustwordingsprogramma in de vorm van een *e-learning* beschikbaar voor medewerkers en bestuurders.

Recht- en doelmatigheidsonderzoek

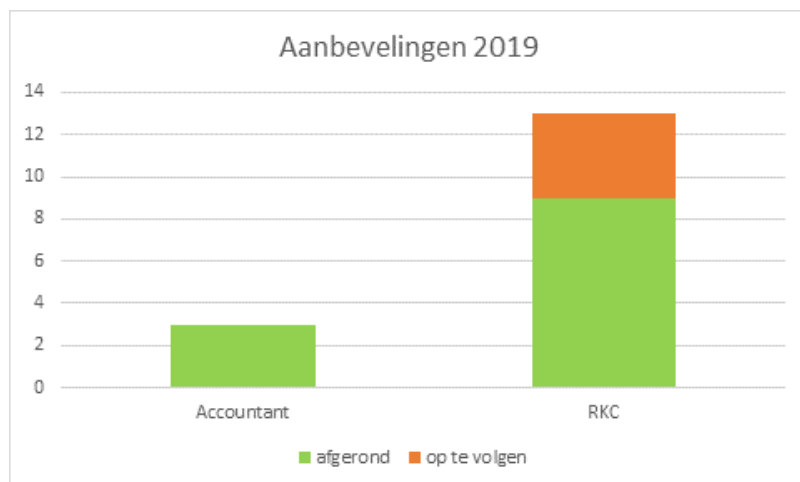
Jaarlijks wordt een interne rechtmatigheidsrapportage opgesteld waarin de uitkomsten van de verbijzonderde interne controle worden vermeld. Deze controle op de financiële processen vormt een basis voor de externe controle van de accountant. De rechtmatigheidsrapportage wordt gelijk met de jaarstukken ter informatie naar het algemeen bestuur gestuurd. We zijn gestart met een verkenning hoe we deze rapportage uit kunnen bouwen met een aantal verplichte wettelijke controles, zoals privacy en informatieveiligheid, zorgplicht en de Archiefwet. Deze rapportage zal daarmee op termijn de vorm van een rechtmatigheidsverklaring krijgen. Voor gemeenten is dit vanaf 2021 verplicht, voor waterschappen wordt dit op een later moment verplicht gesteld.

Bij het opstellen van de nieuwe verordening inzake beleids- en verantwoordingsfunctie eind 2017 heeft het dagelijks bestuur aangegeven zelf invulling te geven aan het doen van een doelmatigheids-onderzoek. Hiermee is gestart en de resultaten worden begin 2020 gepresenteerd aan het bestuur.

18 Aanbevelingen

De opvolging van aanbevelingen uit onderzoeken door accountant en de Rekenkamercommissie (RKC) wordt opgepakt, gemonitord en getoetst. Het afgelopen jaar zijn er geen aanvullende aanbevelingen vanuit concerncontrol voor het bestuur gedaan.

Aanbevelingen van de accountant

Hieronder is aangegeven in hoeverre we gevolg hebben gegeven aan de aanbevelingen van de accountant naar aanleiding van de controles van de jaarstukken.

Het gaat om de aanbevelingen die zijn afgerond of ingebed binnen het reguliere proces:

- Integriteitsbeleid en toezicht op de werking van het beleid (het actualiseren van het integriteitsbeleid, 2016)
- Contracten centraal in een contractenregister registreren (2017)
- Vastleggen van het evaluatieproces; formaliseren en documenteren (2018)

De aanbevelingen voor het integriteitsbeleid en toezicht op de werking van het beleid is afgerond en geïmplementeerd met de toolkit van het Arbeidsmarkt en Ontwikkelingsfonds. Vanwege de aanstaande Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) zijn alle regelingen beoordeeld op actualiteit en toepasbaarheid en vervolgens geactualiseerd en opgenomen in het toekomstig handboek Wnra.

Vanuit de jaarstukken 2017 is de aanbeveling gedaan om contracten centraal in een contractenregister te registreren, met daarbij de link naar de meerjarige financiële verplichtingen. Een centraal contractenregister is ontwikkeld en beschikbaar. Per contract kunnen hier diverse gegevens worden toegevoegd. Het contractenregister wordt door de organisatie gebruikt. In 2020 wordt bekeken of we naar een ander contractenregister-systeem overgaan. Hierbij wordt nagegaan hoe een contractenregister, eventueel in combinatie met een inkoopkalender, optimaal werkt.

In de controle van de jaarstukken 2018 bij de aanbestedingen is de aanbeveling gedaan om het evaluatieproces te formaliseren en te documenteren. De opzet van deze aanbeveling is uitgewerkt en opgenomen in het inkoopproces.

Aanbevelingen van de Rekenkamercommissie

Hieronder is aangegeven in hoeverre we gevolg hebben gegeven aan de aanbevelingen van de RKC.

In 2018 heeft de RKC het onderzoeksrapport 'Innovatie bij HHNK' opgeleverd, waarin de aanbevelingen naar een innovatievere organisatie zijn opgenomen. De aanbevelingen in dit rapport waren tweedelig, toegespitst op de rol van het algemeen bestuur en daarnaast een aantal algemene aanbevelingen op innovatie. In de jaarstukken 2018 is op de aanbevelingen ingegaan en geconcludeerd dat deze zijn opgevolgd en afgerond. In de vergadering van 24 april 2019 heeft het dagelijks bestuur de toezegging gedaan om het algemeen bestuur jaarlijks te blijven informeren over nieuwe innovaties door een innovatieschouw. Innovaties en successen, zoals het winnen van prijzen of het realiseren van doelmatigheids-, klimaat- en energie- of CO₂- winst, worden gedeeld. De hoogtepunten op innovatiegebied komen terug in de P&C-producten. Door de innovatiewerkgroep zijn alle lopende innovaties verzameld. Deze worden begin 2020 tentoongesteld in de centrale hal. Daarnaast is een verkenning geweest met het Waterschapshuis over een innovatieplatform voor alle waterschappen genaamd Winnovatie. Dit innovatieplatform is in ontwikkeling. In 2020 wordt hier informatie over innovaties getoond en gedeeld met het bestuur.

Het onderzoeksrapport '[Personeelsbeleid HHNK](#)' is gepresenteerd en overgenomen door het algemeen bestuur. Het rapport bevat twaalf aanbevelingen, die door het dagelijks bestuur zijn overgenomen. Acht aanbevelingen zijn inmiddels afgerond.

- Verdere ontwikkeling van de SPP en het inrichten van capaciteit hiervoor (samenvoeging van drie aanbevelingen): in de SPP en bij het management is aandacht voor toekomstige ontwikkelingen. Hier wordt dynamisch mee omgegaan en is onderdeel in de personeelsplanning. De leidinggevenden gebruiken de SPP voor de ontwikkeling van personeel en organisatie. De samenhang tussen de begroting en de SPP is ingebed binnen de P&C-cyclus.
- De aanbeveling om aandacht te besteden aan de zachte, gedragsmatige kant (wat doen de mensen er in de praktijk mee?) en dat deze vaak belangrijker is dan de harde kant (wat staat er op papier?) wordt onderschreven. We hebben als uitgangspunt dat organisatorische veranderingen worden besproken met de medewerkers. Hiermee wordt draagvlak en acceptatie gecreëerd. We zijn ons ervan bewust dat cultuurverandering plaats vindt door het gesprek te voeren. Hier zetten wij op in en vanuit het oogpunt van een lerende organisatie verbeteren we dit proces continu. Dit thema is ook van belang bij de implementatie van de Omgevingswet.
- Het aantrekken van nieuw personeel en meer ruimte voor stagiairs: de ruimte voor stagiairs is aanwezig en wordt gehandhaafd. We begeleiden jaarlijks meer dan vijftig stagiairs.
- Het registeren van competenties en vaardigheden met de ontwikkelkansen voor personeel: het personeelsdossier krijgt een steeds grotere rol in de planning en analyse van het personeel. Hierbij wordt meer ingezet op opleidingen, cursussen en trainingen en de registratie hiervan.
- De collectieve arbeidsovereenkomst (cao) geeft meer ruimte voor het terugbrengen van de inspanning voor de leidinggevenden bij het beoordelings- en beloningsproces. Voor de personeelsgesprekken is een nieuwe methode ontwikkeld, waarbij onder andere flexibel belonen is ingericht.
- Het sturen op resultaat- en leveringsverplichtingen van extern personeel: De broker selecteert externe medewerkers op de juiste competenties.

Vier aanbevelingen zijn nog niet afgerond.

- De aanbeveling dat het aantrekken van nieuwe medewerkers vanuit de 'net-niet meer' jongeren groep onderdeel is van de arbeidsmarktstrategie en –communicatie wordt nog verder uitgewerkt.
- In het stagebeleid wordt de aanbeveling om het contact met opleidingsinstellingen te intensiveren verwerkt. We hebben een start gemaakt om de contacten bij onderwijsinstellingen professioneler in te richten.
- De aanbeveling om ruimte en tijd te maken om HR-analytics te gebruiken is opgezet en wordt in de organisatie verder geïmplementeerd.
- In de SPP nemen we de laatste aanbeveling over de verkenning van het aannemen van 'moeilijk te werven specialisten' boven de schaal mee.

Deel 3 – Jaarrekening

Foto: Zeedijk 't Horntje

19 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgemaakt in overeenstemming met het Waterschapsbesluit.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baten genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van cumulatieve afschrijvingen, gebaseerd op de economische levensduur, zonder rekening te houden met eventuele restwaarde. Afschrijvingen vinden lineair plaats vanaf 1 januari na het moment van ingebruikname. Investerings tot € 1 miljoen worden niet geactiveerd, maar ineens ten laste van de exploitatie gebracht. Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere 'vermindering' van de waarde als deze duurzaam blijkt te zijn. De gehanteerde afschrijvings-termijnen bedragen in jaren:

Afschrijvingstermijnen immateriële vaste activa	Termijn
Onderzoek, voorbereiding en ontwikkeling	5 jaar
Bijdragen en afkoopsommen	10 jaar

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs exclusief kosten voor intern gemaakte uren of - indien van toepassing - tegen lagere marktwaarde, onder aftrek van cumulatieve afschrijvingen, gebaseerd op de economische levensduur, zonder rekening te houden met eventuele restwaarde. De verkrijgingsprijs is de aanschafprijs onder aftrek van bijdragen van derden. Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere 'vermindering' van de waarde als deze duurzaam blijkt te zijn.

Afschrijvingen vinden lineair plaats vanaf 1 januari na het moment van ingebruikname.

Investerings tot € 0,1 miljoen worden niet geactiveerd, maar ineens ten laste van de exploitatie gebracht. Op grond wordt onder bepaalde omstandigheden⁵ afgeschreven.

Met ingang van 2016 worden kosten voor intern gemaakte uren niet meer geactiveerd.

Overboeking van opgeleverde werken vanuit onderhanden werk naar investeringen vindt plaats op 1 januari na het moment van ingebruikname.

⁵ Er wordt niet op grond afgeschreven tenzij:

- Gronden een onverbreekbaar onderdeel vormen van een object. Deze gronden worden conform het object afgeschreven;
- Waardevermindering van de grond plaatsvindt.

In onderstaande tabel zijn de gehanteerde afschrijvingstermijnen in jaren weergegeven.

Afschrijvingstermijnen materiële vaste activa	Termijn
Grond	40 jaar
<i>Vervoersmiddelen en werktuigen</i>	
Vervoersmiddelen, machines en werktuigen waarvoor geen ideaalcomplex geldt	7 jaar
Zwaar materieel	10 jaar
<i>Overige bedrijfsmiddelen</i>	
Automatisering	4 jaar
Meet- en regelsystemen	10 jaar
<i>Kantoren, dienstwoningen en centrale werkplaatsen</i>	
Civiel	30 jaar
Technische installaties in bedrijfsgebouwen en woonruimten	15 jaar
Veiligheidsvoorzieningen, telefooninstallaties, kantoormeubilair in bedrijfsgebouwen en woonruimten	5 jaar
<i>Waterkeringen</i>	
Civiel	30 jaar
Mechanisch/elektrisch	15 jaar
Wegen in relatie tot waterkeringen	15 jaar
Groot onderhoud (levensduurverlengend)	20 jaar
<i>Waterlopen, kunstwerken en gemalen kwantiteitsbeheer</i>	
Civiel	25 jaar
Mechanisch/elektrisch	15 jaar
Watergangen	30 jaar
<i>Zuiveringstechnische werken</i>	
Civiel	30 jaar
Mechanisch/elektrisch	15 jaar
Persleidingen	40 jaar
Vrijervalleidingen	20 jaar
SDI Gasturbine	5 jaar
SDI Generator	10 jaar
Telemetrie voor de aansturing van gemalen, zuiveringsinstallaties en eventuele andere voorzieningen	10 jaar
<i>Wegen</i>	<i>15 jaar</i>
Bruggen	25 jaar
<i>Vaarwegen en havens</i>	
Vaarwegen en havens civiel	25 jaar
Mechanisch/elektrisch	15 jaar

Afschrijvingstermijnen overige materiële vaste activa	Verwachte gebruiksduur
<i>Overige materiële vaste activa</i>	
Civiel	25 jaar
Mechanisch/elektrisch	15 jaar
Amoveren als onderdeel van investering	1 jaar
Zonnepanelen	15 jaar

Financiële vaste activa

Deelnemingen worden gewaardeerd tegen kostprijs of lagere marktwaarde. Overige financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Vlottende activa

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt dynamisch bepaald voor de waterschapsbelasting en is statisch voor de overige vorderingen.

Eigen vermogen

Algemene reserve, bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie en overige bestemmingsreserves

Het eigen vermogen is gesplitst in de algemene reserve, de bestemmingsreserves voor tariefs-egalitatie en de overige bestemmingsreserves. De algemene reserve is het deel van het vermogen dat dient als buffer om algemene risico's op te vangen. De bestemmingsreserves voor tariefs-egalitatie zijn ingesteld om fluctuaties in de tarieven te beperken. De overige bestemmingsreserves zijn dat deel van het eigen vermogen dat is gereserveerd voor (de dekking van) specifieke uitgaven. Het eigen vermogen wordt gevormd door het saldo van bezittingen en schulden.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting in eigen beheer is echter actuariel tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De onderhoudsegalisatievoorzieningen zijn gebaseerd op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die geformuleerd zijn.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen.

Werken voor derden

Wij verrichten werkzaamheden voor derden, zoals decentrale overheden en bedrijven. Werken voor derden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden met een looptijd korter dan één jaar en overlopende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

20 Balans

20.1 Balans per ultimo boekjaar

Activa <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	31-12-2019	31-12-2018	Passiva <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	31-12-2019	31-12-2018
<i>Vaste activa</i>			<i>Vaste passiva</i>		
Immateriële vaste activa	4,1	2,8	<i>Eigen vermogen</i>		
Materiële vaste activa	456,0	469,9	Algemene reserve	30,1	30,1
Financiële vaste activa	2,7	2,7	Bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie	35,6	36,5
			Overige bestemmingsreserves	43,1	32,1
<i>Werk voor derden</i>	0,4	-	Resultaat boekjaar	-	5,3
<i>Vlottende activa</i>			<i>Voorzieningen</i>	22,9	23,1
Liquide middelen	38,1	106,8			
Kortlopende vorderingen	35,6	34,0	<i>Vaste schulden</i>	352,1	385,3
Overlopende activa	43,7	19,0			
			<i>Werk voor derden</i>	2,4	2,5
			<i>Vlottende passiva</i>		
			Netto-vlottende schulden met een looptijd korter dan één jaar	43,5	80,1
			Overlopende passiva	51,0	40,2
<i>Afrondingsverschillen</i>	0,1	-	<i>Afrondingsverschillen</i>	-	-
Totaal	580,7	635,2	Totaal	580,7	635,2

20.2 Toelichting op de balans per ultimo boekjaar

Activa

Staat van activa <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Boek- waarde	Desinves- teringen en overboe- kingen	Investe- ringen	Bij- dragen van derden	Afschrij- vingen	Afron- dings- verschillen	Boek- waarde
	1 jan 2019	Mutaties in 2019					31 dec 2019
Onderzoek en ontwikkeling	0,3	-	-	-	-0,2	0,1	0,2
Bijdragen en afkoopsommen	2,5	-	1,8	-	-0,4	0,1	4,0
Afrondingsverschillen	-	-	0,1	-	-	-	-0,1
Subtotaal immateriële vaste activa	2,8	-	1,9	-	-0,6	-	4,1
Gronden	16,3	-	-	-	-0,3	-	16,0
Vervoersmiddelen en werktuigen	0,6	-	0,3	-	-0,1	-	0,8
Overige bedrijfsmiddelen	5,9	0,2	3,4	-0,1	-2,0	-	7,4
Kantoren, woningen en werkplaatsen	37,5	-1,7	0,3	-	-2,0	-0,1	34,0
Waterkeringen	62,5	-	104,0	-102,9	-4,4	0,1	59,3
Waterlopen, kunstwerken en gemalen	112,4	-	6,6	-3,4	-7,1	-	108,5
Zuiveringstechnische werken	221,7	-0,6	12,5	-0,9	-17,9	-	214,8
Wegen	11,0	-2,6	0,3	-	-1,6	-	7,1
Overige materiële vaste activa	1,9	-0,2	6,8	-0,2	-0,1	-	8,2
Afrondingsverschillen	0,1	-0,1	-0,1	-	-	-	-0,1
Subtotaal materiële vaste activa	469,9	-5,0	134,1	-107,5	-35,5	-	456,0
Afrondingsverschillen	0,1	-	-	-	-	-	0,1
Totaal	472,8	-5,0	136,0	-107,5	-36,1	-	460,2

Verloop- overzicht onderhanden werk 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Boek- waarde	Over- boe- kingen	Investe- ringen in gebruik geno- men	Investe- -ringen	Bijdra- gen van derden	Afron- dings- vers- schil- len	Boek- waar- de	Netto restant krediet
	1 jan 2019		Mutaties in 2019				31 dec 2019	
Onderzoek en ontwikkeling	-	-	-	-	-	-	-	-
Bijdragen en afkoopsommen	0,2	-	-0,2	-	-	-	-	-
Immateriële vaste activa	0,2	-	-0,2	-	-	-	--	-
Gronden	0,5	-	-0,5	-	-	-	-	-
Vervoersmiddelen en werktuigen	-	-	-	0,3	-	-	0,3	0,3
Overige bedrijfsmiddelen	2,0	0,2	-1,8	1,1	-	0,1	1,6	0,5
Kantoren, woningen en werkplaatsen	0,1	-	-	0,3	-	-0,1	0,3	1,8
Waterkeringen	1,3	-	24,0	95,7	-118,9	-0,1	2,0	423,6
Waterlopen, kunstwerken en gemalen	6,3	-	-5,6	6,3	-3,6	-0,1	3,3	31,9
Zuiveringstechnische werken	8,2	-	-4,1	11,8	-	-	15,9	49,3
Wegen	0,3	-	-	0,3	-	0,1	0,7	5,5
Overige materiële vaste activa	1,6	-0,2	-1,1	1,1	-0,2	-	1,2	11,7
Afrondingsverschil	-0,1	-	-	-	-	-	0,1	-
Materiële vaste activa	20,2	-	10,9	116,9	-122,7	0,1	25,4	524,6
Afrondingsverschil	-	-	-	0,1	-	-0,1	-	0,1
Totaal	20,4	-	10,7	117,0	-122,7	-	25,4	524,7

Het onderhanden werk betreft per 31 december 2019 € 25,4 miljoen. De resterende bruto kredieten van het onderhanden werk bedragen € 524,7 miljoen waarvan het grootste deel HWBP-2-programma betreft.

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	31-12-2019	31-12-2018
Kapitaalverstrekkingen aan bedrijven	0,7	0,7
Waterinnovatiefonds	2,0	2,0
Leningen aan ambtenaren	-	-
Totaal	2,7	2,7

Kapitaalverstrekkingen aan bedrijven

Het betreft de deelnemingen in de Nederlandse Waterschapsbank, Bank Nederlandse Gemeenten, B.V. Baggerzorg, N.V. HVC en AquaMinerals B.V.

Waterinnovatiefonds

In 2018 is het Waterinnovatiefonds opgericht, waarin een bedrag van € 2,0 miljoen beschikbaar is gesteld. Dit fonds is bedoeld om innovatieve projecten in de watersector te stimuleren. Het fonds heeft een revolverend karakter. Vanuit het fonds zijn twee leningen verstrekt van ieder € 0,2 miljoen.

Leningen aan ambtenaren

Dit heeft betrekking op aan personeel verstrekte leningen voor de PC-privé-regeling en de fietsregeling. Het betreft een bedrag van € 39.191.

Werken voor derden

Werken voor derden <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	31-12-2019	31-12-2018
Havendijk C Den Oever	0,2	-
Waterproef ICT	0,1	-
Markeermeerdijken	0,1	-
Totaal	0,4	-

Wij verrichten werkzaamheden voor derden, zoals decentrale overheden en bedrijven. Voor bovenstaande projecten zijn bijdragen op de balans opgenomen voor de in de toekomst te maken kosten voor groot onderhoud.

Liquide middelen

Liquide middelen <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	31-12-2019	31-12-2018
Overige positieve rekening-courantverhoudingen	38,1	106,8
Kasmiddelen	-	-
Totaal	38,1	106,8

De liquide middelen staan voor ons vrij ter beschikking en bestaan uit direct opeisbare vorderingen op kredietinstellingen en kasmiddelen.

Schatkistbankieren

Voor liquide middelen die tijdelijk niet voor de publieke taken nodig zijn, en voor zover die een drempelbedrag te boven gaan, is schatkistbankieren verplicht geworden. Dit is ingevoerd om als decentrale overheden bij te dragen aan een lagere EMU-schuld en vermindert de externe financieringsbehoefte van het Rijk. Daarnaast vermindert schatkistbankieren het beleggingsrisico. We zijn onder het drempelbedrag van € 1,9 miljoen gebleven van schatkistbankieren.

Drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1 miljoen)				
Begrotingstotaal				254,0
Drempelbedrag 0,75%				1,9
	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Gemiddelde som per kwartaal buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	-	0,1	0,1	-

Kortlopende vorderingen en overlopende activa

Kortlopende vorderingen en overlopende activa (bedragen x € 1 miljoen)	31-12-2019	31-12-2018
Vorderingen op belastingdebiteuren	33,6	33,0
Af: voorziening dubieuze belastingdebiteuren	-0,9	-1,7
Afrondingsverschil subtotaal	-	0,1
<i>Subtotaal vorderingen op belastingdebiteuren</i>	<i>32,7</i>	<i>31,4</i>
Overige vorderingen	3,0	2,7
Af: voorziening overige dubieuze debiteuren	-	-
Afrondingsverschil subtotaal	-	-0,1
<i>Subtotaal kortlopende vorderingen</i>	<i>3,0</i>	<i>2,6</i>
Afrondingsverschil	-0,1	-
Totaal kortlopende vorderingen	35,6	34,0
<i>Overlopende activa</i>		
Nog te ontvangen subsidies	31,3	15,6
Nog op te leggen aanslagen waterschapsbelastingen	2,3	1,8
Nog te ontvangen bedragen	3,4	0,1
Vooruitbetaalde bedragen/vooruitontvangen facturen	6,7	1,4
Overige overlopende activa	0,1	-
Afrondingsverschil	-0,1	0,1
Totaal overlopende activa	43,7	19,0
Totaal kortlopende vorderingen en overlopende activa	79,3	53,0

De totale openstaande debiteuren per eind 2019 bedragen € 36,6 miljoen (2018: € 35,7 miljoen). Ultimo 2019 is € 0,9 miljoen opgenomen als voorziening dubieuze belastingdebiteuren. Deze is in mindering gebracht op de debiteuren. Het saldo van de kortlopende vorderingen komt daarmee uit op € 35,6 miljoen (2018: € 34,0 miljoen). Vanwege een scherper invorderingsproces en verbeterde economische omstandigheden is de voorziening gedaald met € 0,8 miljoen ten opzichte van 2018. De overige vorderingen zijn € 0,3 miljoen hoger dan in 2018. Dit wordt veroorzaakt doordat per eind 2019 meer facturen openstaan.

Overlopende activa

Het saldo van de overlopende activa per eind 2019 bedraagt € 43,7 miljoen (2018: 19,0 miljoen). Deze stijging komt met name door een toename van € 15,7 miljoen bij de nog te ontvangen subsidies, € 5,3 miljoen bij de vooruitbetaalde bedragen/facturen en € 3,3 miljoen bij de nog te ontvangen bedragen. Het restant betreft de nog op te leggen aanslagen waterschapsbelastingen.

Verloopoverzicht Nog te ontvangen subsidies

Verloopoverzicht 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	EU	Rijk			Provincie	Overige	Totaal
	Overige subsidies	HWBP-2	HWBP	Overige subsidies	Overige subsidies	Overige subsidies	
Saldo 1 januari	0,3	10,2	2,4	1,7	0,5	0,5	15,6
Ontvangen bedragen	-0,2	-69,7	1,4	-0,1	-0,3	-0,5	-69,4
Toevoegingen	0,3	83,8	-2,6	2,6	0,6	0,5	85,1
Afrondingsverschil	-	-0,1	0,1	-	-	0,1	-
Saldo 31 december	0,4	24,2	1,3	4,2	0,8	0,5	31,3

Passiva

Eigen vermogen

Verloopoverzicht reserves (bedragen x € 1 miljoen)	Saldo 31-12- 2018	Resultaat- Bestem- ming 2018	Saldo 1-1-2019	Mutatie 2019		Resultaat- Bestem- ming 2019	Saldo 31-12- 2019 (na verdeling resultaat)
				Interne vermeer- deringen	Bestem- ming 2019		
Algemene reserve	30,1	-	30,1	-	-	-	30,1
Bestemmingsreserves voor tariefseglisatie:							
Watersysteembeheer	2,2	3,7	5,8	-	-4,9	1,2	2,1
Zuiveringsbeheer	31,0	1,2	32,2	0,6	-2,7	-1,5	28,6
Wegenbeheer	3,4	0,5	3,9	3,5	-2,7	0,3	5,0
Afrondingsverschillen	-0,1	-	-	-	-0,1	-	-0,1
Subtotaal bestemmingsreserves voor tariefseglisatie	36,5	5,3	41,9	4,1	-10,4	-	35,6
Overige bestemmingsreserves:							
Afkoopsom wegentaak Amsterdam-Noord	5,2	-	5,2	-	-0,6	-	4,5
Erfpachtgronden	8,3	-	8,3	0,6	-1,4	-	7,6
Huisvesting	16,1	-	16,1	1,0	-1,8	-	15,3
Werven	1,1	-	1,1	-	-0,1	-	0,9
Maatregelen CO ₂ -emissiereductie	1,3	-	1,3	-	-0,1	-	1,2
Nazorgfase HWBP2 projecten	-	-	-	13,5	-	-	13,5
Afrondingsverschillen	0,1	-	0,1	-	-	-	0,1
Subtotaal overige bestemmingsreserves	32,1	-	32,1	15,1	-4,0	-	43,1
Afrondingsverschillen	0,1	-	-	-0,1	-0,1	-	
Totaal reserves	98,8	5,3	104,1	19,1	-14,4	-	108,8

Reservepositie

Het eigen vermogen is toegenomen met € 4,7 miljoen en bedraagt per 31 december 2019 € 108,8 miljoen.

De toename van het eigen vermogen is het gevolg van de volgende mutaties:

Mutaties van het eigen vermogen <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Realisatie 2019	
Interne vermeerderingen:		
- Bestemmingsreserves voor tariefseglisaties op grond van originele begroting	3,1	
- Bestemmingsreserves voor tariefseglisaties op grond van de algemene begrotingswijziging	0,9	
- Overige bestemmingsreserves op grond van de algemene begrotingswijziging	14,7	
- Overige bestemmingsreserves op grond van verkoop erfpachtgronden	0,2	
- Overige bestemmingsreserves op grond van HWBP2 projecten	0,3	
- Afrondingsverschil	-0,1	
Totaal		19,1
Interne verminderingen:		
- Bestemmingsreserves voor tariefseglisaties op grond van originele begroting	-5,9	
- Overige bestemmingreserve op grond van originele begroting	-3,7	
- Bestemmingsreserves voor tariefseglisaties op grond van de algemene begrotingswijziging	-4,4	
- Overige bestemmingsreserves op grond van de algemene begrotingswijziging	-0,3	
Totaal		-14,4
Resultaat boekjaar		-
Saldo mutatie eigen vermogen		4,7

Algemene reserve

Het doel van een algemene reserve is om te beschikken over weerstandscapaciteit, zodat omvangrijke financiële calamiteiten kunnen worden opgevangen. Zonder weerstandscapaciteit kan een financiële calamiteit leiden tot een forse negatieve reserve, die binnen enkele jaren moet worden hersteld met een sterke tariefstijging tot gevolg. De calamiteiten zijn ingedeeld in drie risicocategorieën: operationeel, politiek/bestuurlijk en juridisch/wettelijk. De belangrijkste risico's per effect met een risicoscore 9 en/of een maximaal financieel gevolg groter dan € 1,0 miljoen staan beschreven in deel I van de jaarstukken. Ten opzichte van 2018 is de algemene reserve met € 30,1 miljoen gelijk gebleven.

Bestemmingsreserves voor tariefseglisatie

Bestemmingsreserves gebruiken we voor het opvangen van schommelingen in de uitvoeringskosten van onze taken. Door gebruik te maken van de bestemmingsreserves voorkomen we tarief-schommelingen en bereiken wij zoveel mogelijk tariefseglisatie. De hoogte van de bestemmings-reserves is mede gebaseerd op meerjarenramingen over kosten- en tarievenontwikkeling. De toevoeging van € 1,0 miljoen bestaat uit de toevoeging van de originele begroting van € 3,1 miljoen en € 0,9 miljoen conform de begrotingswijziging. De onttrekking van € 10,3 miljoen bestaat voor € 5,9 miljoen conform de onttrekking van de originele begroting, € 1,1 miljoen conform de begrotingswijziging en € 3,3 miljoen voor de overdracht van de wegen aan de gemeente Hollands Kroon.

Overige bestemmingsreserves

De overige bestemmingsreserve 'Afkoopsom wegentaak Amsterdam-Noord' is ontstaan in 2008. Wij ontvingen toen een bedrag van € 14,7 miljoen van de gemeente Amsterdam voor de afkoop van de wegenheffing in het gebied van de gemeente. Het nettobedrag valt in 25 jaar aflopend vrij ten gunste van de exploitatie. Voor 2019 is dit conform begroting een bedrag van € 0,6 miljoen.

In oktober 2007 heeft het bestuur drie overige bestemmingsreserves gevormd: 'Huisvesting', 'Erfpachtgronden' en 'Werven'. De vrijval van de reserve 'Huisvesting' vindt sinds de ingebruikname van het centrale kantoor in Heerhugowaard in juni 2011 plaats. Conform begroting is in 2019 € 1,8 miljoen vrijgevallen ten gunste van de exploitatie. Daarnaast is € 1,0 miljoen aan deze reserve toegevoegd vanwege de verkoop van het kantoorpand aan de Willemsweg in Hoorn.

De toevoeging aan de reserve 'Erfpachtgronden' vindt plaats uit de gerealiseerde verkoop-opbrengsten van verkochte erfpachtgronden. De toevoeging bedraagt in 2019 € 0,6 miljoen.

Daarnaast is in 2019 € 1,4 miljoen vrijgevallen ten gunste van de exploitatie.

De reserve 'Werven' is gevormd uit de verkoopopbrengst van de verkochte werven. Conform begroting is in 2019 € 0,1 miljoen vrijgevallen ten gunste van de exploitatie.

In 2011 is de overige bestemmingsreserve 'Maatregelen CO₂-emissiereductie' gevormd. Deze reserve bestaat uit niet-bestede budgetten van 2010 tot en met 2012. Vanuit de reserve financieren we de kapitaallasten van investeringen die specifiek bedoeld zijn om de CO₂-emissie te verminderen. In 2019 is conform begroting € 0,1 miljoen onttrokken ten gunste van de exploitatie.

Dit jaar is het project Prins Hendrikzanddijk opgeleverd aan de beheerorganisatie. Naast dit project zullen in de toekomst ook de HWBP-2-projecten Waddenzeedijk Texel, Den Oever en Markermeerdijsen in de nazorgfase komen. Per project wordt subsidie voor de nazorgfase na oplevering van het project ontvangen. Deze subsidies worden opgenomen in de reserve 'Nazorgfase HWBP2-projecten' en dekken per project de werkelijke jaarlijkse lasten.

Resultaatverdeling boekjaar

Mutatie bestemmingsreserves voor tariefseglisatie <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Realisatie 2019	Realisatie 2018
Watersysteembeheer	1,2	3,7
Zuiveringsbeheer	-1,5	1,2
Wegenbeheer	0,3	0,5
Afrondingsverschil	-	-0,1
Totaal	-	5,3

Het resultaat van het boekjaar wordt in de balans als afzonderlijke component van het eigen vermogen opgenomen en, na vaststelling van de jaarrekening, in het daaropvolgende boekjaar verdeeld. Dit is in overeenstemming met het vastgestelde besluit over de bestemming van het resultaat.

Voorzieningen

Voorzieningen <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Saldo 1 jan 2019	Interne vermeer- deringen	Interne vermin- deringen	Externe vermin- deringen	Saldo 31 dec 2019
Voorzieningen voor arbeids- gerelateerde verplichtingen	1,8	0,2	-	-0,2	1,8
Voorzieningen voor baggeren en saneren van waterlopen	16,5	5,0	-	-5,6	15,9
Voorzieningen voor overige onderhoudswerkzaamheden	4,8	5,0	-	-4,5	5,3
Afrondingsverschillen	-	-0,1	-	-	-0,1
Totaal	23,1	10,1	-	-10,3	22,9

Voorziening voor arbeidsgerelateerde verplichtingen

De voorziening arbeidsgerelateerde verplichtingen is voor gepensioneerde bestuursleden of hun nabestaanden. Pensioenverplichtingen in eigen beheer is met € 0,2 miljoen verhoogd om toekomstige verplichtingen op te kunnen vangen conform het actuariel overzicht. Uit het actuariel overzicht blijkt dat op balansdatum een bedrag van € 1,8 miljoen beschikbaar moet zijn.

Voorzieningen voor baggeren en saneren van waterlopen

De voorziening baggeren is gevormd om schommelingen in de kosten van de baggerwerken te egaliseren. De voorziening is gebaseerd op de in 2015 vastgestelde 'Uitgangspunten voorziening Baggerfonds'. Voor de planperiode 2020-2029 is de raming van uitgaven met € 9,2 miljoen verlaagd ten opzichte van de raming van begin 2019 over de planperiode 2019-2028. In de jaarstukken en de begroting 2020 en het Meerjarenperspectief 2020-2023 is hier al rekening mee gehouden door de jaarlijkse dotatie te verlagen van € 6,0 miljoen naar € 5,0 miljoen. Voor de jaren daarna is ook uitgegaan van een dotatie van € 5,0 miljoen.

We hebben € 5,6 miljoen onttrokken aan de voorziening. Dit betreft de gemaakte kosten voor baggeren. In de begroting stond voor de onttrekking een bedrag vermeld van € 5,8 miljoen. Het verschil wordt veroorzaakt doordat:

- het eerder uitvoeren van landelijke baggerwerken van 2020 niet is uitgevoerd;
- het boezem- en stedelijk baggerwerk tegen een lagere prijs is aanbesteed vanwege toegenomen concurrentie door stilstand van baggerwerken in het land vanwege de PFAS;
- een besparing op stortkosten van afval uit gerijpte bagger is behaald;
- er meer kosten zijn in 2019 vanwege het uitvoeren van stedelijk baggerwerk dat in 2020 was gepland.

De besparing op de stortkosten is structureel, de overige verschillen zijn eenmalig.

Voorziening voor overige onderhoudswerkzaamheden:

De voorziening voor overige onderhoudswerkzaamheden is gevormd voor de vervanging van persleidingen en rioolgemalen. Conform de originele begroting is € 5,0 miljoen gedoteerd aan de

voorziening. Er is € 4,5 miljoen onttrokken aan kosten. Dit is € 0,8 miljoen hoger dan begroot en wordt veroorzaakt doordat de renovatie van enkele (grote) rioolgemaal en uitgelopen is naar 2019 en de grootschalige renovatie van rioolgemaal St. Pancras naar voren is gehaald.

Vaste schulden

Vaste schulden <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	31-12-2019	31-12-2018
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	352,1	385,3
Waarborgsommen	-	-
Langlopende financiële leaseverplichtingen	-	-
Totaal	352,1	385,3

De totale vaste schuld eind 2019 bedraagt € 352,1 miljoen (2018: € 385,3 miljoen). Het verschil bestaat voor € 24,2 miljoen uit reguliere aflossingsverplichtingen en voor € 9,0 miljoen uit de (vervroegde) aflossing op een basisrentelening van de BNG.

De aflossingsverplichting korter dan één jaar bedraagt eind 2019 € 23,4 miljoen. Voor het verloopoverzicht van de onderhandse leningen zie hoofdstuk 15 Financiering.

Werken voor derden

Werken voor derden <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	31-12-2019	31-12-2018
Onderhoud oevers voor provincie Noord-Holland	2,9	2,2
Onderhoud sluizen voor provincie Noord-Holland	-0,6	-0,2
Onderhoud baggeren voor Provincie Noord-Holland	0,1	-
Fietspad Prins Hendrikzanddijk voor Gemeente Texel	-	0,5
Totaal	2,4	2,5

Wij verrichten werkzaamheden voor derden, zoals decentrale overheden en bedrijven. Voor het onderhoud van de oevers, sluizen en baggeren voor de provincie Noord-Holland hebben wij een contract voor dagelijks en groot onderhoud. Daarnaast is de aanleg van een recreatief fietspad bij de Prins Hendrikzanddijk voor Gemeente Texel afgerond.

Vlottende passiva

Vlottende passiva <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	31-12-2019	31-12-2018
<i>Netto-vlottende schulden met een looptijd korter dan één jaar</i>		
Aflossingsverplichting langlopende leningen	-	-
Bankkrediet NWB	-	38,8
Crediteuren	24,3	25,5
Nog te betalen rente langlopende leningen	3,3	3,9
Belastingen en sociale- en pensioenpremies	4,8	4,7
Overige kortlopende schulden	11,1	7,2
Subtotaal netto-vlottende schulden met een looptijd korter dan één jaar	43,5	80,1
<i>Overlopende passiva</i>		
Vooruitontvangen subsidie	47,7	36,7
Vooruitontvangen bedragen	-	-
Verlofverplichtingen	3,1	2,9
Overige overlopende passiva	0,2	0,6
Subtotaal overlopende passiva	51,0	40,2
Totaal	94,5	120,3

De totale vlottende passiva zijn afgenomen tot € 94,5 miljoen (2018: € 120,3 miljoen). De netto vlottende schulden met een looptijd korter dan één jaar zijn gedaald met € 36,6 miljoen ten opzichte van 2018. De oorzaak van deze daling is een afname van de crediteuren van € 1,2 miljoen en de positieve rekening-courant bij de NWB. Hierdoor is geen bankkrediet (2018: € 38,8 miljoen) meer opgenomen onder de schulden. De overige kortlopende schulden zijn gestegen met € 3,9 miljoen, dit komt doordat voor ruim € 11 miljoen aan nog te betalen bedragen zijn opgenomen.

Het saldo van de overlopende passiva per eind 2019 bedraagt € 51,0 miljoen (2018: € 40,2 miljoen). De grootste post die deel uitmaakt van de overlopende passiva, is de post vooruitontvangen subsidie met een saldo van € 47,7 miljoen. Hiervan is € 47,4 miljoen ontvangen voor HWBP en HWBP-2-programma (2018: € 36,3 miljoen). Het restant van € 0,3 miljoen bestaat uit overige projecten (2018: € 0,4 miljoen).

Verloopoverzicht vooruitontvangen subsidies

Verloopoverzicht 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Rijk Overige subsidies	Rijk HWBP-2	Rijk HWBP	Provincie Overige subsidies	Overige Overige subsidies	Totaal
Saldo 1 januari	-	29,1	7,2	0,1	0,2	36,7
Toevoegingen	0,3	46,6	30,8	-	-	77,7
Vrijgevallen bedragen	-	-53,6	-12,8	-0,1	-0,2	-66,7
Afrondingsverschillen	-	0,1	-	-	-	-
Saldo 31 december	0,3	22,2	25,2	-	-	47,7

Niet in balans opgenomen verplichtingen

Een aantal verplichtingen wordt volgens de geldende regelgeving niet in de balans opgenomen. Daarom worden deze hieronder separaat weergegeven.

Meerjarige contracten

Ultimo 2019 hebben wij een niet uit de balans blijkende verplichting van € 436,2 miljoen, waarvan € 371,9 miljoen aan verplichtingen van het HWBP-2-programma.

Rekening-courantverhoudingen

Bij de NWB hebben wij twee rekening-courantverhoudingen, waarvan één € 58,4 miljoen bedraagt en de ander € 0,7 miljoen. Bij het Rijk, de schatkist, hebben wij één rekening-courantverhouding van € 60,0 miljoen.

(Bank-)garantstellingen

Stichting Waterproef

Stichting Waterproef voert sinds 2005 laboratorium- en onderzoeksactiviteiten uit voor ons en Waternet. Per 31 december 2008 hebben wij en Waternet een garantieverklaring afgegeven voor de Stichting Waterproef; beide organisaties staan garant voor de juiste nakoming van de verplichtingen tot betaling van alles wat de NWB van de stichting te vorderen heeft. De rekening-courant bij de NWB heeft per eind 2019 een limiet van € 1,5 miljoen. De liquide middelen van Waterproef zijn gestegen naar € 0,4 miljoen (2018: € 0,3 miljoen).

Unie van Waterschappen

De waterschappen staan gezamenlijk garant voor een lening met een hoofdsom van € 6,0 miljoen. Per 31 december 2019 is het resterende saldo € 5,5 miljoen. Wij staan garant voor 6,4% van deze lening. Dit betreft een bedrag van € 0,4 miljoen.

Garantstelling Unie van Waterschappen <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	2019	2018
Bedrag garantstelling 1 januari	0,4	0,6
Bedrag garantstelling 31 december	0,4	0,4

N.V. HVC

We hebben 0,24% van het totale aandelenkapitaal en staan garant voor 0,24% van de gegarandeerde leningen A. Per 31 december 2019 betreft dit een garantstelling van € 1,5 miljoen.

Garantstelling N.V. HVC <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	2019	2018
Bedrag garantstelling 1 januari	1,5	1,4
Bedrag garantstelling 31 december	1,5	1,5

Provincie Noord-Holland

De provincie Noord-Holland heeft diverse subsidieaanvragen voor het Provinciaal Meerjarenprogramma Landelijk Gebied beschikt met onderliggend een garantstelling vanuit het hoogheemraadschap in het kader van de overprogrammering.

In de garantstelling verklaren wij geen beroep te doen op provinciale middelen wanneer geen of onvoldoende POP-middelen vanuit het Europees Landbouw Fonds voor Plattelands Ontwikkeling beschikbaar zullen zijn.

Garantstelling Provincie Noord-Holland <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	2019	2018
Overprogrammering POP2	-	11,1
Overprogrammering POP3	7,4	3,9

21 Exploitatie

21.1 Exploitatierekening naar effect

Exploitatierekening naar effect	Realisatie	Herziene begroting	Originele begroting
<i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	2019	2019	2019
Waterveiligheid	41,7	43,6	41,5
Wateroverlast beperken	57,7	56,8	57,0
Watertekort voorkomen	0,7	0,8	0,9
Gezond water	8,7	8,0	6,3
Schoon water	73,9	71,0	70,7
Veilige (vaar)wegen	18,2	19,1	15,8
Crisisbeheersing	1,3	1,0	1,0
Bestuur en organisatie	31,3	31,8	32,1
Afrondingsverschil	-	-0,1	-
Exploitatieresultaat vóór toevoegingen en onttrekkingen reserves	233,5	232,0	225,3
Toevoegingen en onttrekkingen bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie	-6,3	-6,3	-2,8
Waterschapsbelastingen	-227,1	-225,8	-222,5
Afrondingsverschil	-0,1	0,1	-
Exploitatieresultaat ('+' is nadelig)	-	-	-

In het bestuursvoorstel voor de vaststelling van de jaarstukken hebben we het voorstel tot bestemming van het resultaat opgenomen.

21.2 Toelichting begrotingsafwijkingen

Er zijn verschillende categorieën van begrotingsafwijkingen. Bij bepaalde categorieën is bij hogere uitgaven sprake van onrechtmatigheid. Dit telt mee in het oordeel van de accountant. De door de commissie Besluit begroting en verantwoording gepubliceerde 'Kadernota Rechtmatigheid 2018' vormt de basis om te bepalen of een begrotingsafwijking onrechtmatig is. Hieronder volgen de categorieën.

0. Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid en waarvan de begrotingswijziging redelijkerwijs niet meer in het begrotingsjaar door het algemeen bestuur kon worden vastgesteld. *
1. Kostenoverschrijdingen betreffende activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor men tegen beter weten in geen voorstel tot begrotingsaanpassing heeft ingediend. **
2. Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar ten onrechte niet tijdig zijn gesignaleerd. **
3. Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten. *

4. Kostenoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen. Vaak blijkt vanwege dit open karakter in het kader van het opmaken van de jaarrekening een (niet eerder geconstateerde) overschrijding. *
5. Kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn. Over de aanwending van deze extra inkomsten heeft het algemeen bestuur nog geen besluit genomen. **
6. Kostenoverschrijdingen betreffende activiteiten die achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd:
 - a) geconstateerd tijdens verantwoordingsjaar; **
 - b) geconstateerd na verantwoordingsjaar. *
7. Kostenoverschrijdingen op activeerbare activiteiten (investeringen) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren:
 - a) jaar van investeren; **
 - b) afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren. *

* Onrechtmatig, maar telt niet mee in het oordeel van de accountant.

** Onrechtmatig en telt mee in het oordeel van de accountant.

Per effect is nagegaan of de begrotingsafwijkingen binnen de grenzen liggen van de door het bestuur geautoriseerde begroting.

Exploitatiekosten⁶ naar effect <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Realisatie 2019	Herziene Begroting 2019
Waterveiligheid	32,5	32,6
Wateroverlast beperken	39,3	39,0
Watertekort voorkomen	0,2	0,3
Gezond water	6,4	6,3
Schoon water	62,3	59,6
Veilige (vaar)wegen	22,6	23,1
Crisisbeheersing	0,4	0,4
Bestuur en organisatie	107,5	108,1
Afrondingsverschil	-	0,1
Totaal kosten	271,2	269,5

In het volgende overzicht worden de begrotingsafwijkingen ten opzichte van de herziene begroting geclassificeerd.

Effect <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Toelichting	Meer uitgegeven dan begroot	Categorie van de begrotings- afwijking
Wateroverlast beperken	Hogere energiekosten van € 0,7 miljoen door meer verbruik, een naheffing van de energiebelasting van € 0,5 miljoen en € 0,1 miljoen diverse hogere	0,3	0

⁶ Deze tabel heeft een andere insteek dan die in hoofdstuk 20.1. In deze tabel zijn opbrengsten, uren en reserves buiten beschouwing gelaten.

Effect (bedragen x € 1 miljoen)	Toelichting	Meer uitgegeven dan begroot	Categorie van de begrotings- afwijking
	kosten. Daartegenover staat een lagere dotatie van de voorziening baggeren van € 1,0 miljoen.		
Gezond water	<i>Diverse posten</i> Vanwege de minimale afwijking is besloten om deze begrotingsafwijkingen niet nader toe te lichten.	0,1	0
Schoon Water	Hogere energiekosten van € 1,5 miljoen. Tegenover de hogere kosten staan hogere direct gerelateerde opbrengsten. De 'Opbrengst verkopen energie BTW belast' is € 0,7 miljoen hoger dan de herziene begroting.	1,5	0+3
Schoon Water	Hogere kosten onderhoud door derden van € 0,8 miljoen en hogere kosten voor chemicaliën van € 0,4 miljoen.	1,2	0
Totaal		3,1	

Op basis van het begrotingscriterium is autorisatie van de hogere kosten door het algemeen bestuur noodzakelijk. In het besluit tot vaststelling en goedkeuring van de jaarrekening 2019 is aan het algemeen bestuur autorisatie van de kostenoverschrijdingen voorgelegd voor bovenstaande kostenoverschrijdingen van totaal € 3,1 miljoen.

Ook de investeringskredieten en inkoop zijn getoetst op rechtmatigheid. Hier zijn geen afwijkingen geconstateerd.

Begrotingswijzigingen in 2019

Het algemeen bestuur heeft twee begrotingswijzigingen goedgekeurd.

In het eerste kwartaal zijn de kosten voor de wegoeverdracht opgenomen met een negatief resultaat van € 3,3 miljoen.

In het derde kwartaal zijn diverse posten opgenomen met een totaal negatief resultaat van € 0,2 miljoen.

De posten die positief hebben bijgedragen aan het resultaat zijn:

- Verkoop gronden, woonhuis en kantoorpand Hoorn € 4,5 miljoen
- Dividend NWB € 1,6 miljoen
- Vrijval post onvoorzien € 1,0 miljoen
- Hogere opbrengst waterschapsbelasting € 3,3 miljoen
- Hogere bijdrage aan onderhoud wegen € 0,6 miljoen
- Hogere personeelsbaten € 0,6 miljoen
- Diverse hogere opbrengsten waaronder dwanginvordering, pacht en leges € 0,9 miljoen

De posten die negatief hebben bijgedragen aan het resultaat zijn:

- Hogere solidariteitsbijdrage € 1,4 miljoen
- Hogere kosten programma VBK € 1,1 miljoen
- Naar voren halen bijdrage Landbouwportaal € 1,3 miljoen
- Hogere energiekosten en slibtransport en -afzet € 1,2 miljoen
- Hogere personeelskosten € 0,6 miljoen

- Toevoeging reserve erfpacht € 0,4 miljoen
- Lagere bijdrage Rijk vanwege minder uren HWBP € 0,5 miljoen
- Lagere inkomsten verschuiving bijdrage vaarwegenbeheer € 0,3 miljoen
- Hogere kapitaallasten en toevoegen boekwinst kantoorpand
Hoorn aan egalisatiereserve huisvesting € 2,7 miljoen
- Hogere kosten onderhoud wegen, maaien en ICT € 1,1 miljoen
- Hogere kosten veiligheidsbeoordeling primaire keringen, toetsing
regionale keringen en Waterproef € 0,8 miljoen
- Hogere kapitaallasten IBP, Wateropgave en taxatiekosten € 1,3 miljoen

21.3 Toelichting op de exploitatierekening naar effect

Hiervoor verwijzen wij naar de verantwoording per effect in de hoofdstukken 2 tot en met 9.

22 Exploitatie naar kostendragers

Exploitatie naar kostendragers <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Realisatie 2019	Herziene begroting 2019	Originele begroting 2019
Zuiveringsbeheer			
Netto kosten toegerekend aan de zuiveringstaak	83,4	80,8	79,5
Onvoorzien	-	-	0,4
Dividenden en overige algemene opbrengsten	-0,6	-0,6	-
Bruto kosten toegerekend aan de zuiveringstaak	82,8	80,2	79,9
Toevoeging bestemmingsreserve	0,6	0,6	-
Onttrekkingen bestemmingsreserve	-2,7	-2,7	-2,7
Nog te bestemmen resultaat	-1,5	-	-
Afrondingsverschil	-	-	-
Verwachte belastingopbrengst	79,2	78,1	77,2
Gederfde inkomsten als gevolg van verminderingen	2,0	-	-
Gederfde inkomsten als gevolg van kwijscheldingen en oninbaar verklaringen	2,6	2,6	3,4
Afrondingsverschil	-	-	-
Bruto belastingopbrengsten	83,8	80,7	80,6
Watersysteem			
Netto kosten toegerekend aan de watersysteemtaak	138,1	137,9	132,2
Onvoorzien	-	-	0,5
Dividenden en overige algemene opbrengsten	-0,9	-1,0	-
Afrondingsverschil	-0,1	-	-
Bruto kosten toegerekend aan de watersysteemtaak	137,1	136,9	132,7
Toevoeging bestemmingsreserve	-	-	-
Onttrekkingen bestemmingsreserve	-4,9	-4,9	-2,8
Nog te bestemmen resultaat	1,2	-	-
Afrondingsverschil	-	-	-
Verwachte belastingopbrengst	132,4	132,0	129,9
Gederfde inkomsten als gevolg van verminderingen	0,6	-	-
Gederfde inkomsten als gevolg van kwijscheldingen en oninbaar verklaringen	2,7	2,6	3,3
Afrondingsverschil	-	-	-0,1
Bruto belastingopbrengsten	135,7	134,6	133,1

Exploitatie naar kostendragers <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Realisatie 2019	Herziene begroting 2019	Originele begroting 2019
Wegenbeheer			
Netto kosten toegerekend aan de wegentaak	14,7	15,1	13,3
Onvoorzien	-	-	-0,6
Dividenden en overige algemene opbrengsten	-0,1	-0,1	-
Afrondingsverschil	-	-	-
Bruto kosten toegerekend aan de wegentaak	14,6	15,0	12,7
Toevoeging bestemmingsreserve	3,5	3,5	3,1
Onttrekkingen bestemmingsreserve	-2,7	-2,7	-0,4
Nog te bestemmen resultaat	0,3	-	-
Afrondingsverschil	-0,1	-0,1	-
Verwachte belastingopbrengst	15,6	15,7	15,4
Gederfde inkomsten als gevolg van verminderingen	0,1	-	-
Gederfde inkomsten als gevolg van kwijtscheldingen en oninbaar verklaringen	0,3	0,3	0,3
Afrondingsverschil	-	-0,1	-
Bruto belastingopbrengsten	16,0	-15,9	-15,7
Afrondingsverschil	-	-	-
Exploitatieresultaat	-	-	-

De verschillen tussen de gerealiseerde en begrote bedragen na wijzigingen per kostendrager worden toegelicht in het volgende hoofdstuk.

23 Exploitatierkening naar kosten- en opbrengstsoorten

Exploitatierkening naar kosten- en opbrengstsoorten <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Realisatie 2019	Herziene begroting 2019	Originele begroting 2019	Realisatie 2018
<i>Kostensoorten</i>				
Rente en afschrijvingen	50,5	51,0	46,1	46,4
Personeelslasten	75,6	75,0	74,4	69,9
Goederen en diensten van derden	112,3	109,7	105,1	106,0
Bijdragen aan derden	22,7	22,8	16,4	21,8
Toevoegingen aan voorzieningen/onvoorzien	10,1	11,0	12,0	10,6
Afrondingsverschillen	-	-	-	-
Subtotaal kostensoorten	271,2	269,5	254,0	254,7
<i>Opbrengstsoorten</i>				
Financiële baten	-1,7	-1,7	-0,1	-0,1
Personeelsbaten	-0,8	-0,7	-0,1	-0,6
Goederen en diensten aan derden	-11,9	-11,9	-6,2	-8,7
Bijdragen van derden	-34,0	-34,0	-18,6	-20,6
Waterschapsbelastingen	-227,1	-225,8	-222,5	-221,4
Interne verrekeningen	-0,5	-0,1	-	-0,2
Onttrekking/vrijval voorzieningen	-	-	-	-0,7
Afrondingsverschillen	-	0,1	-	-0,1
Subtotaal opbrengstsoorten	-276,0	-274,1	-247,5	-252,4
Afrondingsverschillen	-	-	-	0,1
Exploitatieresultaat	-4,8	-4,6	6,5	2,4
Toevoegingen aan reserves	19,2	18,7	3,1	6,1
Onttrekkingen aan reserves	-14,4	-14,2	-9,6	-13,9
Afrondingsverschillen	-	0,1	-	0,1
Exploitatieresultaat ('+' is nadelig)	-	-	-	-5,3

23.2 Toelichting op de exploitatierekening naar kosten- en opbrengstsoorten

Werkelijke kosten en herziene begroting

In dit onderdeel wordt een toelichting gegeven op de werkelijke kosten in relatie tot de herziene begroting. De volgende tabel geeft aan dat de werkelijke kosten per saldo € 1,7 miljoen hoger zijn dan begroot.

Werkelijke kosten <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Realisatie 2019	Herziene begroting 2019	Originele begroting 2019	Vershil
Rente en afschrijvingen	50,5	51,0	46,1	-0,5
Personeelslasten	75,6	75,0	74,4	0,6
Goederen en diensten van derden	112,3	109,7	105,1	2,6
Bijdragen aan derden	22,7	22,8	16,4	-0,1
Toevoegingen aan voorzieningen / onvoorzien	10,1	11,0	12,0	-0,9
Afrondingsverschillen	-	-	-	-
Totalen en per saldo lagere kosten dan geraamd	271,2	269,5	254,0	1,7

Rente en afschrijvingen

Doordat hogere bijdragen zijn ontvangen voor onder andere gemaal C. Mantel en het transportstelsel Beemster, zijn de kapitaallasten € 0,3 miljoen lager. De overige € 0,2 miljoen lagere kapitaallasten komt door diverse overige posten.

Personeelslasten

De personeelskosten zijn € 0,6 miljoen hoger. Dit wordt veroorzaakt door € 0,3 miljoen aan hogere opleidingskosten en € 0,3 miljoen hogere kosten zoals arbo, vergoeding bestuur, jubilea en kosten die vallen onder de werkkostenregeling. We hebben fors geïnvesteerd in opleidingen voor medewerkers. 2020 is het laatste jaar van de vijf jaar voor het in de cao afgesproken persoonlijk opleidingsbudget. We hebben de vele mogelijkheden van de HHNK Academie onder de aandacht gebracht bij medewerkers. De medewerkers hebben gebruik gemaakt van de aangeboden ontwikkelprogramma's en overige externe opleidingen en trainingen.

Goederen en diensten van derden

De werkelijke kosten voor goederen en diensten van derden komen € 2,6 miljoen hoger uit dan de herziene begroting. Dit komt met name door de hogere energiekosten van € 2,7 miljoen door prijsstijgingen, hoger verbruik door de vele neerslag in het najaar en naheffing energiebelasting. Ook hebben we € 0,4 miljoen extra kosten voor chemicaliën. Hier tegenover staan lagere kosten voor de waterschapsverkiezingen van € 0,5 miljoen en € 0,3 miljoen lagere taxatiekosten. Het restant bestaat uit diverse overige posten.

Bijdragen aan derden

Binnen deze kostensoort vallen de subsidies die we verstrekken aan derden. We hebben € 1,8 miljoen verstrekt aan subsidies. Hiervan is € 1,6 miljoen verstrekt via het Landbouwportaal. Dit is voor € 0,2 miljoen besteed aan Inrichting en Beheer, voor € 0,6 miljoen aan Erfafscheiding

organische stoffen, voor € 0,5 miljoen aan Duurzame bodem en voor € 0,3 miljoen aan Gewasbeschermingsmiddelen.

Daarnaast is € 0,1 miljoen subsidie verstrekt aan een vijfjarig onderzoeksprogramma dat Landschap Noord-Holland en Water, Land en Dijken hebben ontwikkeld in het kader van IPV.

Het restant van € 21.722 is voor € 11.431 besteed aan molens, € 6.186 aan de Stichting Werelderfgoed Beemster en € 4.105 aan cultuurhistorische objecten, educatie, landschapsbeleving en musea.

Toevoegingen aan voorzieningen / onvoorzien

De toevoegingen aan voorzieningen is € 0,9 miljoen lager. Dit wordt veroorzaakt door het verlagen van de jaarlijkse dotatie van de voorziening baggeren van € 6,0 miljoen naar € 5,0 miljoen.

Werkelijke opbrengsten en de begroting na wijzigingen

In dit onderdeel wordt een toelichting gegeven op de werkelijke opbrengsten, in relatie tot de herziene begroting. De volgende tabel geeft aan dat de werkelijke opbrengsten per saldo € 1,8 miljoen hoger zijn uitgekomen dan geraamd.

Werkelijke opbrengsten <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Realisatie 2019	Herziene begroting 2019	Originele begroting 2019	Vershil
Financiële baten	-1,7	-1,7	-0,1	-
Personeelsbaten	-0,8	-0,7	-0,1	-0,1
Goederen en diensten aan derden	-11,9	-11,9	-6,2	-
Bijdragen van derden	-34,0	-34,0	-18,6	-
Waterschapsbelastingen	-227,1	-225,8	-222,5	-1,3
Interne verrekeningen	-0,5	-0,1	-	-0,4
Onttrekkingen/vrijval voorzieningen	-	-	-	-
Afrondingsverschil	-	0,1	-	-
Totalen en per saldo hogere opbrengsten dan geraamd	-276,0	-274,1	-247,5	-1,8

Personeelsbaten

De personeelsbaten zijn € 0,1 miljoen hoger door vergoedingen voor uitleen van personeel en vergoedingen bij ziekte.

Waterschapsbelastingen

De totale belastingopbrengst is € 1,4 miljoen hoger dan begroot. Dit wordt voor € 0,9 miljoen verklaard door hogere opbrengsten als gevolg van definitieve aanslagen voor bedrijven over voorgaande jaren. Het restant van € 0,5 miljoen wordt veroorzaakt door hogere opbrengsten vanwege de stijging van de WOZ-waarde.

24 Vermelding topinkomens

De Wet Normering Topinkomens (WNT) schrijft een publicatieplicht in het jaarverslag voor van de bezoldiging van topfunctionarissen in de (semi)publieke sector. De wet merkt de secretarissen van waterschappen aan als topfunctionaris. Voor andere medewerkers geldt een publicatieplicht als de bezoldiging of een eventuele ontslagvergoeding uitgaat boven het wettelijke bezoldigingsmaximum. Niet-topfunctionarissen zonder dienstbetrekking (externen) hoeven niet gemeld te worden.

De beloning van een topfunctionaris mag maximaal 100% van het jaarsalaris van een minister zijn. Dit komt in 2019 neer op € 194.000 inclusief belaste kostenvergoedingen en pensioenbijdrage werkgever.

In de onderstaande tabel zijn de componenten van de bezoldiging opgenomen van onze secretaris-directeur inclusief de aangepaste vergelijkende cijfers over 2018. De conclusie is dat er binnen ons hoogheemraadschap geen personen zijn die meer verdienen dan de norm.

Bezoldiging topfunctionaris <i>(bedragen x € 1)</i>	2019	2018
Functie(s)	Secretaris - directeur	Secretaris - directeur
Naam	M.J. Kuipers	M.J. Kuipers
Duur dienstverband	1 januari - 31 december 2019	1 januari - 31 december 2018
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning	€ 163.673	€ 154.870
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-
Beloning betaalbaar op termijn	€ 20.872	€ 18.892
Totaal	€ 184.545	€ 173.762
Maximum bezoldigingsnorm	€ 194.000	€ 189.000

In 2018 is een cao voor de Waterschappen (SAW) afgesproken, met daarin een verhoging van de salarissen voor 2018 en 2019. Dit zorgt ervoor dat de beloning over 2019 hoger is dan die van 2018. De beloning betaalbaar op termijn is verhoogd, dit komt enerzijds door een verhoging van de pensioenpremies in 2019 en anderzijds door de herstructurering van het Individueel Keuzebudget (20% van het salaris), dat in zijn geheel pensioengevend is geworden.

Wij zijn ons bewust van de anticumulatiebepaling en kunnen bevestigen dat de secretaris-directeur geen bezoldigde topfunctie heeft bij een andere organisatie.

25 Gebeurtenissen na balansdatum

Coronacrisis

De huidige situatie rondom het coronavirus is buitengewoon. Nederland heeft momenteel ingrijpende maatregelen genomen om de situatie te beheersen. Op 23 maart 2020 zijn de maatregelen verder aangescherpt. Daarnaast is het niet ondenkbaar dat deze maatregelen nog verder worden opgeschaald. De overheid heeft aangekondigd haar uiterste best te doen om ondernemers, personeelsleden en zzp-ers te helpen.

Per balansdatum (31 december 2019) was het coronavirus nog geen direct risico voor ons. In het eerste kwartaal 2020 werd duidelijk dat het coronavirus zich snel verspreidde en dit inmiddels ook gevolgen heeft voor Nederland. Voor ons heeft dit gevolgen voor de invorderbaarheid van de opgelegde waterschapsbelasting van 2019. Per balansdatum staan € 33,6 miljoen aan belastingvorderingen open. Hiervoor was per 31 december 2019 al een voorziening dubieuze belastingdebiteuren gevormd van € 0,9 miljoen. Wij achten deze voorziening als toereikend. Eind april 2020 stond hier nog een bedrag van € 4,2 miljoen aan belastingvorderingen van open.

26 Controleverklaring

Accountants

Aan het dagelijks bestuur van het
Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
Bijster 39
Postbus 3814
4800 DV Breda

T: +31 (0)76 525 00 50

Cas@bakertilly.nl
www.bakertilly.nl

KVK: 24425560

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 die deel uitmaakt van de jaarstukken 2019 van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier te Heerhugowaard gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2019 als van de activa en passiva van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier op 31 december 2019 in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit;
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2019 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen van het waterschap zelf.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2019;
2. de exploitatierekening over 2019; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol WNT en het controleprotocol van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Onze

Accountants

verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 2.900.000, waarbij de bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado en het controleprotocol van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in het controleprotocol en zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado. Daarbij zijn voor de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling controleprotocol WNT 2019.

Paragraaf ter benadrukking van aangelegenheden

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- het jaarverslag Deel 1 – Effecten in detail;
- het jaarverslag Deel 2 – Verplichte paragrafen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit is vereist.

Accountants

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Waterschapswet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur voor de jaarrekening
Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen van het waterschap zelf.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het algemeen bestuur is als kaderstellend en controlerend orgaan op grond van de Waterschapswet verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van het waterschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden,

Accountants

het Bado, het controleprotocol WNT, het controleprotocol van het Hoogheemraadschap van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het waterschap;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en laten alsmede de balansmutaties in alle van materieel zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het dagelijks bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Breda, 10 juni 2020
Baker Tilly (Netherlands) N.V.

Was getekend,

V.B. Damen RA

Bijlagen

- 1 Afkortingen en betekenissen
- 2 Samenstelling bestuur

1 Afkortingen en betekenissen

3Di	Driedimensionale informatie
AMMD	Alliantie Markermeerdijken
Assets	Bedrijfsmiddelen met een meerjarig gebruiksnuut
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
B.V.	Besloten Venootschap
BAW	Bestuursakkoord Water
BEC	Bio-energiecentrale
BIO	Baseline Informatiebeveiliging Overheid
BIWA	Baseline Informatieveiligheid Waterschappen
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BTW	Belasting op de Toegevoegde Waarde
CAB	Commissie Aanpassing Belastingstelsel
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CBL	Cross Border Lease
CBO	Crisisbeheersingsorganisatie
CDA	Christen-Democratisch Appèl
CO2	Koolstofdioxide
ELFPO	Europees Landbouw Fonds voor Plattelands Ontwikkeling
EMU	Economische en Monetaire Unie
EMVI	Economisch Meest Voordelige Inschrijving
EU	Europese Unie
EW	Economische waarde
FTE	Full time equivalent (werknemer voor 36 uur per week)
GvO	Garantie van Oorsprong
HHNK	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
HR	Human resources
HVC	Huisvuilcentrale
HWBP	Hoogwaterbeschermingsprogramma
HWBP-2	Hoogwaterbeschermingsprogramma 2
HWH	Het Waterschapshuis
IBA	Individuele behandeling van afvalwater
IBP	Informatiebeleidsplan
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
ILT	Inspectie Leefomgeving en Transport
IPO	InterProvinciaal Overleg
IPV	Innovatieprogramma Veen
ISO	Internationale Organisatie voor Standaardisatie
IT	Informatie Technologie
KAVB	Koninklijke Algemeene Vereeniging voor Bloembollencultuur
KEP	Klimaat- en Energieprogramma
km	Kilometer
KRW	Kaderrichtlijn Water
LTO	Land- en Tuinbouworganisatie
m ³	Kubieke meter
MVI	Maatschappelijk Verantwoord Inkopen
NEN	Nederlands Normalisatie Instituut
NH	Noord-Holland

NV	Naamloze Vennootschap
NWB	Nederlandse Waterschapsbank
P&C	Planning & Control
PC	Personal computer
PFAS	Poly- en perfluoralkylstoffen
POP	Plattelandsontwikkelingsprogramma
POP2	Plattelandsontwikkelingsprogramma 2 (tweede programma)
POP3	Plattelandsontwikkelingsprogramma 3 (derde programma)
PvdA	Partij van de Arbeid
PWN	Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland
RES	Regionale Energiestrategie
RWZI	Rioolwaterzuiveringsinstallatie
SDI	Slibdrooginstallatie
SPP	Strategische Personeelsplanning
STOWA	Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer
VBK	Verbetering Boezemkades
VE	Vervuilingseenheid
VKA	Voorkeursalternatief
VST	Verbeterde septic tank
VVD	Volkspartij voor Vrijheid en Democratie
WBI	Wettelijke beoordelingsinstrumentarium
WE	Woningeenheid
Wet Fido	Wet Financiering decentrale overheden
WNRA	Wet normalisering rechtspositie ambtenaren
WOZ	Waardering onroerende zaken
ZZS	Zeer Zorgwekkende Stoffen

2 Samenstelling bestuur

Het algemeen bestuur (college van hoofdingelanden) is per 31 december 2019 als volgt samengesteld. De dijkgraaf is L.H.M. (Luc) Kohsiek.

50PLUS

G.J.M. Meuwese
J.A. Avis

Natuurlijk BBW

E.A. Koning-Bruijn
C.J.M Schipper – Steunfractielid
R. van Schoorl – Steunfractielid

Water Natuurlijk

E.M. Tannehill
R. Maarschall – lid dagelijks bestuur
S.M.M. Borgers
N. Domburg – Steunfractielid
S. Wagenaar – Steunfractielid

AWP niet politiek wel deskundig

P. Vonk
F. Sanders – Steunfractielid
I. Wentink – Steunfractielid

CDA

F.J.A. Frowijn
P. van Ollefen
M. Rijswijk-Swaalf – Steunfractielid

Categorie bedrijven

W.J.H.M.B. Hamers
A.B.W. Mintjes
R.C.P.E. Wiese
A.C.M. Hertogh – Steunfractielid
R. Beems – Steunfractielid

PvdA

M.A. Leijen – lid dagelijks bestuur
C.J.M. Stam
F.T.S. van der Laan
P. Oudega
E. Volkers – Steunfractielid
C. Bellis - Steunfractielid

Categorie ongebouwd

S.J. Schenk – lid dagelijks bestuur
S. Ruiters
J.D. Rooker

VVD

E. Groot A.M. Langeveld
J.H. Swaag

Categorie natuurterreinen

F. Hoekstra
P.A. de Ridder-Boon – Steunfractielid

Groen, Water & Land

R. Veenman – lid dagelijks bestuur
K. Hartog – lid dagelijks bestuur
A. Lap
J.W.C. Hoogendoorn
L.H.M. Dickhoff
E.Y. van Roijen en T. Breedijk